

Strategia Rozwoju
Gminy Słupia
na lata 2024-2030

 **Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju**

Opracowanie:

Urząd Gminy w Słupi

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy Słupia na lata 2024-2030 opracowano w oparciu o analizę materiałów źródłowych (aktualnych dokumentów planistycznych i sprawozdań) Urzędu Gminy w Słupi i gminnych jednostek organizacyjnych, dane statystyczne ujęte w formie wskaźników, wykresów i tabel porównawczych oraz informacje pozyskane w procesie partycypacji społecznej.

Strategia Rozwoju Gminy Słupia na lata 2024-2030 zawiera najaktualniejsze dane w momencie opracowywania niniejszego dokumentu, a więc dane według stanu na 31 grudnia 2022 roku (o ile nie zaznaczono inaczej).

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	4
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY SŁUPIA	7
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej.....	8
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej.....	10
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	12
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych	15
4.1. Ocena sytuacji Gminy.....	17
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe	20
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	22
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY SŁUPIA	27
1. Misja i wizja	28
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	29
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Słupia oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie.....	45
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	57
6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	62
7. Ramy finansowe i źródła finansowania	65
ZAŁĄCZNIKI	68
Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Słupia.....	68
Załącznik 2: Wzór ankiety.....	126
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna	131

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Słupia na lata 2024-2030 stanowi kluczowe narzędzie długofalowego zarządzania. Dokument ten wytycza strategiczne kierunki rozwoju Gminy do roku 2030, co pozwoli zapewnić stabilność i ciągłość działań władz lokalnych, niezależnie od zmieniającej się sytuacji politycznej. Strategia umożliwia również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: zasoby ludzkie, środowisko przyrodnicze i kulturowe, infrastruktura czy finanse. Ponadto dokument ten stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Słupia na lata 2024-2030 ma status dokumentu nadrzędnego w stosunku do innych planistyczno-strategicznych dokumentów obowiązujących w Gminie. Jest również w pełni zgodna z wyższymi dokumentami, takimi jak:

- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030,
- Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

W rezultacie stanowi ona spójną całość w kontekście strategicznego rozwoju na różnych poziomach administracyjnych.

Dodatkowo, Strategia Rozwoju Gminy Słupia będzie stanowiła ramy dla tworzenia planów i programów lokalnych, które będą realizowane w ciągu jej obowiązywania. Dzięki temu dokument ten będzie zawierał wytyczne i punkt odniesienia dla wszelkich inicjatyw i działań podejmowanych na poziomie lokalnym w Gminie, mających na celu wspieranie rozwoju w okresie od 2024 do 2030 roku.

Strategia Rozwoju Gminy Słupia na lata 2024-2030 została opracowana w sposób kompleksowy, wykorzystując różnorodne dane i dokumenty jako podstawę dla jej tworzenia. Dokument powstał w oparciu o aktualne dokumenty planistyczne, sprawozdania oraz dane statystyczne, co umożliwiło rzetelne i uzasadnione podejście do wyznaczenia celów i priorytetów rozwojowych dla Gminy Słupia w określonym czasie. Kluczowym dokumentem prawnym, który był wykorzystywany w procesie przygotowania Strategii, była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ustawa ta stanowi podstawę prawną dla funkcjonowania samorządów lokalnych (w tym Gminy Słupia) i określa ich zakres kompetencji oraz zasady działania. Wykorzystanie tego aktu prawnego pozwoliło na stworzenie Strategii Rozwoju uwzględniającej istniejące ramy prawne i możliwości działania Gminy w zakresie jej rozwoju na lata 2024-2030.

Prace nad Strategią rozpoczęto w listopadzie 2023 roku. W tym czasie Wójt Gminy Słupia podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Pierwszym krokiem inauguracyjnym pracę nad dokumentem było podjęcie uchwały nr L/295/2023 Rady Gminy Słupia z dnia 27 listopada 2023 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Słupia na lata 2024-2030, w tym trybu konsultacji.

Ważnym elementem w pracach nad Strategią była **partycypacja społeczna**. Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy. Analiza pogłębiona została o wnioski z przeprowadzonego **badania ankietowego** oraz **podczas spotkań z mieszkańcami i interesariuszami** Gminy, przeprowadzonych w formie **warsztatów strategicznych** i **wywiadu pogłębionego**. Na spotkania zaproszeni zostali pracownicy Urzędu Gminy i gminnych jednostek organizacyjnych (szkół, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Słupi), radni, sołtysi, przedsiębiorcy prowadzący swoją działalność na terenie Gminy, lokalni działacze oraz członkowie organizacji pozarządowych działających w Gminie. Podczas warsztatów pracowano nad wyznaczonymi wcześniej obszarami problemowymi. Ze zdiagnozowanych obszarów problemowych wynikają **cele strategiczne**, które podzielone są na **cele operacyjne**. Dla celów strategicznych wyznaczone zostały zadania i działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie postawionych celów. Ponadto w trakcie warsztatów wypracowano **misję** oraz **wizję Gminy Słupia**.

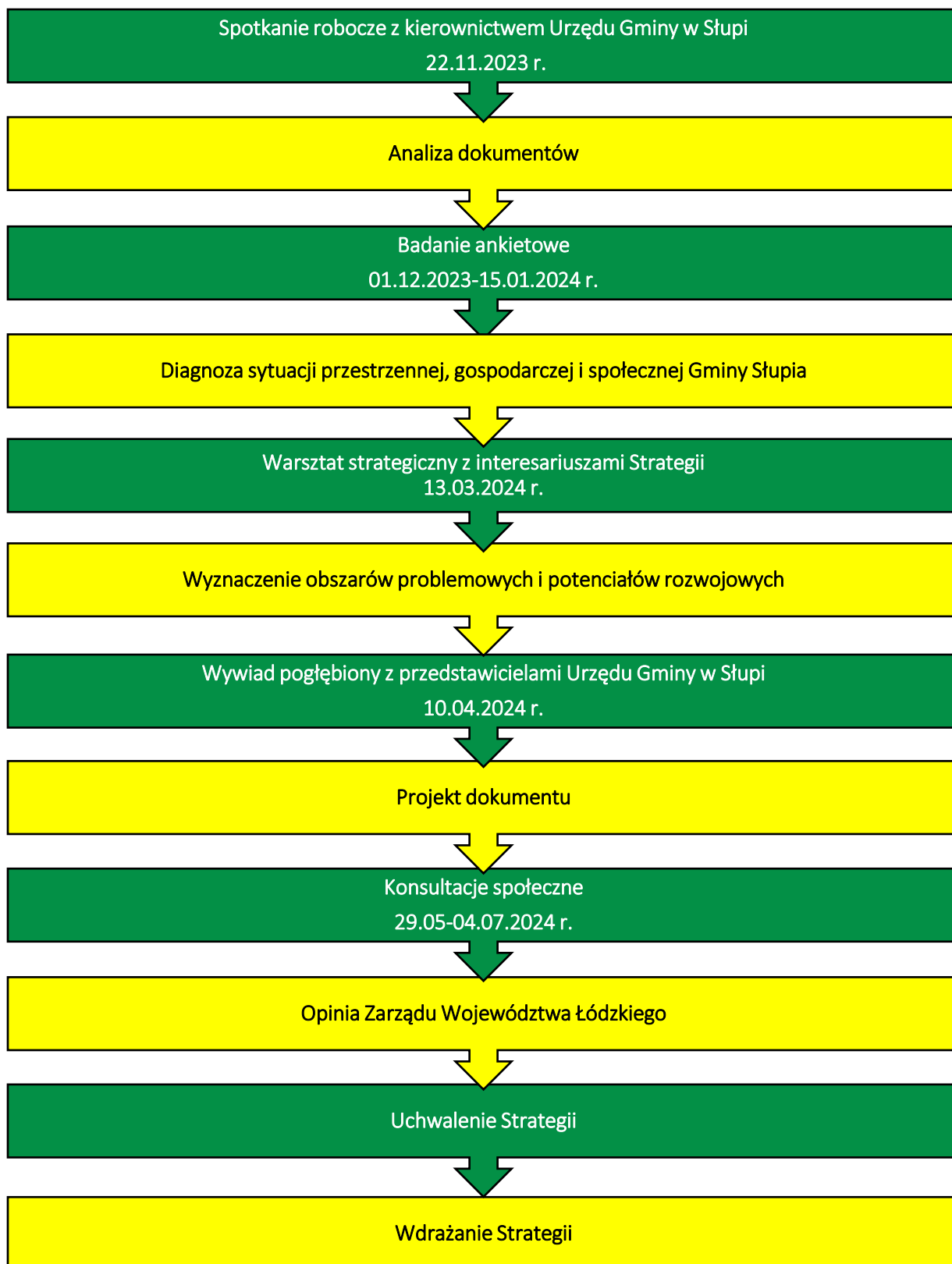

Dokument powstał przy wsparciu ekspertów z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania, w składzie:

- **Maciej Łodyga**, Specjalista ds. Strategii i Rozwoju Lokalnego – koordynator projektu,
- **Irma Kuznetsova**, Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- **Iwona Nowacka**, Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- **Roksana Poskrop**, Młodsza Specjalistka ds. Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- **Tomasz Michałowicz**, Ekspert w Dziale Strategii i Rozwoju Lokalnego.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią.

CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY SŁUPIA

Na podstawie przeprowadzonej **Diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Słupia** zidentyfikowane zostały najważniejsze **potencjały rozwojowe** oraz **obszary problemowe** dotyczące Gminy i jego najbliższego otoczenia. Poniższe wyszczególnienie zawiera wnioski w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym opracowane w oparciu o Diagnozę. Wnioski stanowią podstawę do sporządzenia celów strategicznych i kierunków działań zaplanowanych do realizacji w ramach niniejszej Strategii.

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Wnioski z Diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Słupia w wymiarze **przestrzennym**:

- Sieć osadnicza Gminy oparta jest o wsie: Słupia, Gzów, Bonarów, Krosnowa, Nowa Krosnowa, Podłęczce, Modła, Winna Góra, Wólka-Nazdroje oraz Zagórze, spośród których najbardziej zaludniona jest Słupia, stanowiąca jednocześnie siedzibę władz gminnych, pełniąc także funkcje oświatowe oraz usługowe;
- Pod względem powierzchni Gmina stanowi najmniejszą gminę powiatu (41 km²), należąc do grupy gmin wiejskich o umiarkowanej funkcji rolniczej – użytki rolne stanowią ok. 92% jej całkowitej powierzchni, z czego 85% z nich znajduje się pod zasiewami. W strukturze zasiewów dominują zboża (81%), z czego najczęściej sady pszenżyto, pszenicę i owies;
- Pod względem klas bonitacyjnych, Gmina Słupia charakteryzuje się glebami zaliczanymi głównie do klas od IVa do VI. Najwięcej gleb o wyższych klasach bonitacyjnych (IIIa oraz IIIb) występuje we wsi Słupia;
- Gmina Słupia posiada umiarkowaną drogową dostępność transportową – jest to powiązane z oddaleniem od tras ekspresowych oraz innych szlaków komunikacyjnych, łączących Gminę bezpośrednio z większymi ośrodkami miejskimi – wyjątek stanowią jedynie zlokalizowane poza granicami Gminy: autostrada A2 zlokalizowana w odległości 20 km na północ od miejscowości Słupia oraz zlokalizowana w odległości 5 km od miejscowości Słupia droga krajowa nr 72. W Gminie sieć komunikacyjną tworzą głównie drogi powiatowe i gminne oraz jedna droga wojewódzka (DW705);
- Ogólną dostępność transportową Gminy poprawia, przebiegająca przez jej obszar, linia kolejowa relacji Warszawa-Łódź. Stacja w Krosnowej zapewnia połączenia m.in. Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej w relacji Skierniewice-Łódź Fabryczna. Występowanie kolei znacząco ułatwia i skraca czas potrzebny na dotarcie m.in. do Łodzi, jednocześnie niwelując, niekorzystne w aspekcie przestrzennym, położenie Gminy względem większych ośrodków miejskich;
- Na terenie Gminy Słupia występują drogi rowerowe jedynie o znaczeniu lokalnym. Przechodzą one m.in. przez miejscowości Słupia, Winna Góra, Zagórze oraz Gzów;

- Zbiorowy transport publiczny w Gminie Słupia realizowany jest na mocy porozumienia międzygminnego z gminą Skierniewice. Głównym operatorem i przewoźnikiem jest PKS Skierniewice Spółka z o.o., zapewniając połączenia pomiędzy poszczególnymi miejscowościami. Spośród miejscowości w Gminie 7 z nich nie posiada czynnych przystanków autobusowych (Nowa Krosnowa, Marianów, Podłęczce, Wólka-Nazdroje, Winna Góra, Bonarów, Krosnowa), znajdują się one jednak w stosunkowo bliskiej odległości od dworca PKP;
- Gmina Słupia w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz Planie zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego Łodzi została zakwalifikowana do Sieradzkiego Rolniczego Obszaru Funkcjonalnego, a także do obszaru z grupy pozostałych obszarów funkcjonalnych o znaczeniu regionalnym tj. obszaru rozwoju intensywnego rolnictwa. Do najważniejszych wyzwań rozwojowych w obszarze Sieradzkiego Rolniczego Obszaru Funkcjonalnego należą: brak rynków hurtowych produktów rolnych, niekorzystna struktura agrarna i powolne zmiany w tym zakresie, duże rozproszenie działek rolnych, warunki wodne (w tym deficyt wody), niebezpieczeństwo wystąpienia suszy, niski poziom retencji, zjawisko stepowienia oraz nasilające się ekstremalne zjawiska pogodowe. Z kolei w obszarze rozwoju intensywnego rolnictwa obserwuje się deficyt wód dla rolnictwa oraz ograniczoną naturalną retencję (spowodowaną małą lesistością tego obszaru);
- Podstawowym dokumentem planistycznym dla Gminy Słupia jest obecnie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Słupia przyjęte 31 grudnia 2014 roku, jednak na etapie obowiązywania niniejszej Strategii konieczne będzie opracowanie przez Gminę Planu Ogólnego;
- Głównym kierunkiem rozwoju przestrzennego Gminy Słupia zgodnie z obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, jest rolnictwo. Jego uzupełnieniem natomiast jest tworzenie warunków wielofunkcjonalnego rozwoju obszaru Gminy;
- Z uwagi na względnie niewielką powierzchnię Gminy oraz wysoką liczbę obowiązujących Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego (35 uchwalonych oraz 3 w trakcie przygotowywania), całkowite pokrycie powierzchni Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego jest wysokie i wynosi ok. 65%. Pokrycie planami dotyczy głównie terenów w północno-wschodniej części Gminy oraz terenów znajdujących się w sąsiedztwie głównych dróg na całym obszarze Gminy, dzięki czemu polityka przestrzenna w Gminie prowadzona jest w sposób spójny, konsekwentny i planowy. Gmina nie dopuszcza do niekontrolowanego rozlewania się i rozpraszania zabudowy oraz w pełni kontroluje lokalizację nowych inwestycji;
- Na terenie Gminy nie zostały ustanowione prawne formy ochrony przyrody, w bezpośrednim sąsiedztwie zlokalizowany jest jednak Obszar Chronionego Krajobrazu Mrogi i Mroźnicy (przy południowo-zachodniej granicy Gminy),

obejmujący źródłiskowe i górne partie dolin rzecznych wraz z przyległymi terenami rolno-leśnymi;

- Z uwagi na historyczno-przestrzenne uwarunkowania Gminy, ważnym elementem kultury w Gminie jest folklor łowicki, natomiast występuje niewielka liczba obiektów zabytkowych – do grupy zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków województwa łódzkiego należą jedynie trzy obiekty – Kościół pw. św. Mikołaja w Słupi, dzwonnica w zespole tegoż kościoła oraz cmentarz przykościelny. Ponadto funkcjonuje gminna ewidencja zabytków, do której należy 6 obiektów, w tym m.in. budynek Urzędu Gminy czy Remiza strażacka OSP w Słupi;
- Z uwagi m.in. na bieg rzeki Łupia-Skierniawka wraz z jej dopływami, we wschodniej części Gminy, w najbliższym sąsiedztwie rzeki, znajdują się obszary szczególnego zagrożenia powodzią (na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi wynosi 1% oraz 10%), a także obszary, na których prawdopodobieństwo powodzi jest niskie i wynosi 0,2% lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Wnioski z Diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Słupia w wymiarze **gospodarczym**:

- Gmina Słupia posiada najniższy udział w powiecie pod względem liczby zarejestrowanych przedsiębiorstw. Należy również zwrócić uwagę na zmniejszający się udział procentowy podmiotów działających w Gminie względem podmiotów w powiecie, a także zmniejszającą się corocznie różnicę pomiędzy podmiotami nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowującymi się, które prowadzić mogą do dalszego zmniejszenia wagi Gminy w powiecie pod względem aktywności działalności gospodarczych;
- W strukturze przedsiębiorców dominują małe i średnie przedsiębiorstwa działające głównie w sektorach budownictwa (22% wszystkich podmiotów), handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle (21% wszystkich podmiotów);
- W Gminie obserwuje się umiarkowany problem bezrobocia – wartości udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2018-2022 utrzymywała się w przedziale od 2 do 2,5%. Pozytywnym aspektem jest natomiast stale zmniejszająca się wartość poziomu bezrobocia od 2020 roku oraz niższe wartości dla tego wskaźnika osiągane w Gminie względem średnich dla powiatu i województwa;
- W Gminie za zaopatrywanie mieszkańców w wodę oraz odprowadzanie ścieków komunalnych odpowiedzialna jest Gmina Słupia. Gmina odpowiada za działanie 2 Stacji Uzdatniania Wody oraz oczyszczalnię ścieków w miejscowości Słupia – dla której wskazane są działania mające na celu zwiększenie jej przepuszczalności;

- Gmina pozostaje dobrze zwodociągowana, natomiast widzi się potrzebę rozwoju sieci kanalizacyjnej – według danych GUS 99,9% mieszkańców w 2022 roku posiadało dostęp do sieci wodociągowej a jedyne 28,4% do sieci kanalizacyjnej. Obecnie sieć kanalizacyjną posiadają częściowo wsie: Słupia, Nowa Krosnowa i Bonarów, a całkowicie Krosnowa i Winna Góra. Poza inwestycjami w rozbudowę i modernizację sieci kanalizacyjnej Gmina planuje również szereg inwestycji w obszarze gospodarki wodnej m.in. w zakresie budowy studni głębiowych na Stacje Uzdatniania Wody;
- W Gminie występuje znikomy dostęp do sieci gazowej – według danych GUS w 2022 roku dostęp do sieci gazowej posiadało 0,5% mieszkańców (2 posesje). Z uwagi na niską intensywność zabudowy i jej duże rozrzucenie, możliwość potencjalnej rozbudowy sieci gazowej pozostaje mocno ograniczona z powodów ekonomicznych;
- Gmina charakteryzuje się dobrze działającą gospodarką odpadami – za odbiór odpadów z nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych odpowiada Spółka „EKO-REGION”. Pomimo braku PSZOK na terenie Gminy, mieszkańcy mają możliwość korzystania z Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych prowadzonego przez powyższą Spółkę, zlokalizowanego w Julkowie w gminie Skierniewice;
- Zasady segregacji oraz dobre praktyki związane z prawidłową gospodarką odpadami komunalnymi są na bieżąco utrwalane wśród uczniów szkół z terenu Gminy Słupia, np. poprzez organizowanie corocznej Akcji Sprzątanie Świata czy obchody Dnia Ziemi. Edukacja ekologiczna mająca uświadomić mieszkańcom zasady prawidłowej segregacji odpadów, a także znaczenie zmniejszenia masy zmieszanych odpadów komunalnych, prowadzona jest na bieżąco, poprzez udzielanie informacji mieszkańcom podczas przyjmowania w Urzędzie deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami. Informacje te są również zamieszczane na stronie internetowej Urzędu Gminy w Słupi.
- Gmina posiada tereny wyznaczone pod rozwój Odnawialnych Źródeł Energii – w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego Gminy Słupia wyznaczone zostały tereny pod budowę turbin wiatrowych, obecnie tworzone są również plany pod budowę instalacji fotowoltaicznych, planowane są również inwestycje montażu instalacji OZE na budynkach użyteczności publicznej. Na moment opracowywania niniejszego dokumentu instalacje OZE znajdują się na budynkach Urzędu Gminy, Szkoły Podstawowej w Słupi i Winnej Górze oraz Świetlicy Wiejskiej w Winnej Górze;
- Od roku 2019 obserwuje się coroczny wzrost dochodów budżetowych Gminy a od 2020 roku obserwuje się bardziej dynamiczny wzrost dochodów ogółem na 1 mieszkańca w Gminie niż w województwie łódzkim i powiecie skierniewickim, co przy zachowaniu obecnego wektora, oznaczać może w przeciągu kilku następnych lat dalsze pogłębianie się różnicy pomiędzy dochodami

przypadającymi na mieszkańca Gminy a mieszkańcami innych gmin w powiecie czy w województwie, co stanowi pozytywną tendencję;

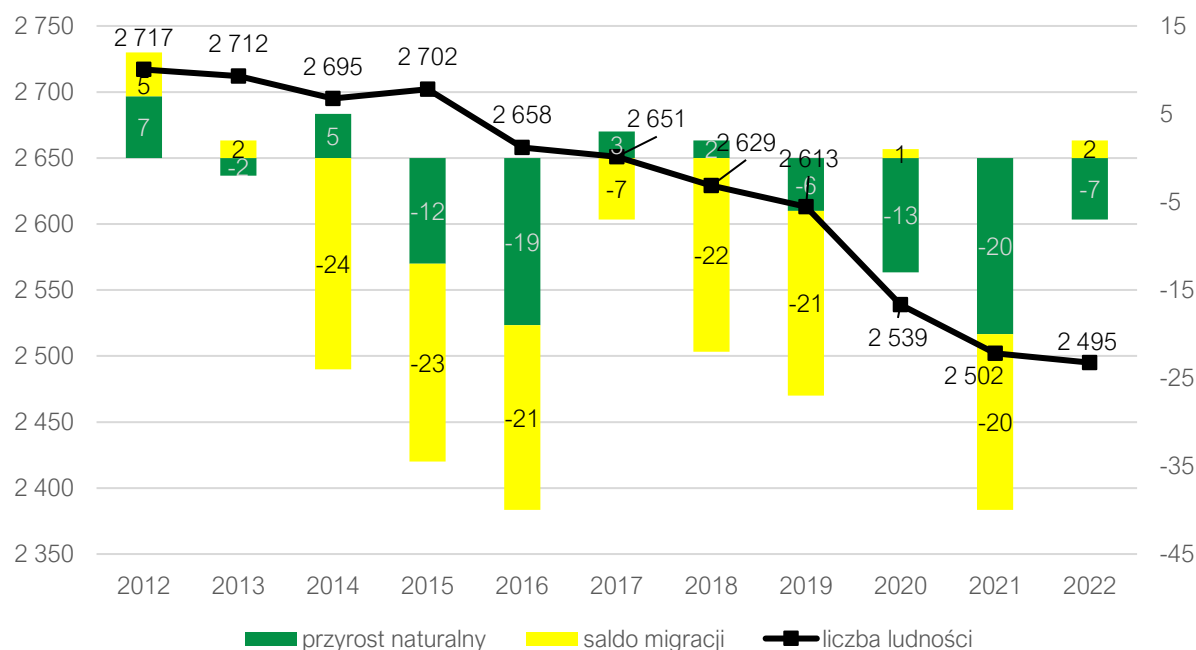
- W strukturze budżetu w ostatnich latach największy udział posiadają wpływy z dotacji (29% w 2022 roku oraz rekordowe 51% w 2019 roku). Należy jednak zaznaczyć, iż rok 2022 był specyficzny pod względem dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące. Wynika to z faktu otrzymania przez gminy pieniędzy przeznaczonych na dodatki węglowe, dodatki na inne źródła ciepła, dodatki osłonowe oraz pomoc obywatelom Ukrainy. Kwota dotacji na powyższe zadania plasowała się na poziomie 2 378 334,03 zł. Znaczący udział zanotowano również w przypadku dochodów własnych bez PIT i CIT (29% w 2022 roku);
- Sytuację budżetową Gminy należy ocenić pozytywnie – od 2019 roku Gmina Słupia stopniowo niweluje kwotę długu jednocześnie zwiększając kwoty nadwyżki operacyjnej, a od roku 2020 corocznie Gmina uzyskuje dodatni wynik budżetu. W celu dalszej poprawy kondycji finansowej Słupi rekomendowana jest kontynuacja aktywności związanej ze wzrostem wartości pozyskiwanych środków zewnętrznych na inwestycje, który zwiększy dochody Gminy, możliwości rozwojowe oraz pozwoli na dalszą spłatę długu.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Wnioski z Diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Słupia w wymiarze **społecznym**:

- Polityka społeczna Gminy Słupia zakłada przyciąganie nowych mieszkańców poprzez stwarzanie atrakcyjnych warunków do zamieszkania i zapewnienie pożądaných usług.
- Sytuację demograficzną Gminy należy ocenić negatywnie – od 2014 roku corocznie obserwuje się ujemny przyrost rzeczywisty, na który składają się ujemne lub zbliżone zero wartości salda migracji, jak również przyrostu naturalnego. Ponadto obserwuje się niekorzystne trendy demograficzne takie jak zmniejszający się udział ludzi w wieku 25-34 lat (kiedy to średnio najwięcej osób wchodzi na rynek pracy, zakłada rodziny i ustakowuje się) oraz zwiększający się wskaźnik senioralnego obciążenia demograficznego (ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym). Powyższe aspekty powodują stałe, stopniowe zmniejszanie się liczby mieszkańców Gminy. W okresie 2012-2022 liczba mieszkańców Gminy spadła o 222 mieszkańców. Szczegóły dotyczące zmiany liczby ludności w Gminie w latach 2012-2022 przedstawia poniższy wykres;

Ryc. 1. Zmiany liczby ludności w Gminie Słupia w latach 2012-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

- Rosnąca liczba seniorów prowadzić może do różnego rodzaju wyzwań związanych np. z obciążeniem systemu finansów publicznych poprzez wzrost kosztów opieki zdrowotnej i usług opiekuńczych oraz koniecznością rozwoju polityki senioralnej i usług aktywizacji osób starszych, co przeciwdziałać ma wykluczeniu społecznemu seniorów oraz podnoszeniu ich jakości życia;
- W Gminie nie funkcjonują obecnie żłobki czy kluby malucha, natomiast rodzice posiadają możliwość oddania dzieci pod opiekę instytucji funkcjonujących w gminach sąsiednich. Z kolei opieka przedszkolna na terenie Gminy, zapewniana przez działające w Gminie placówki (oddziały przedszkolne przy Szkole Podstawowej w Słupi oraz Szkole Podstawowej w Winnej Górze). Według danych GUS z 2022 roku ok. 70% dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczało do placówek w Gminie – świadczy to o tym, że część rodziców preferuje korzystanie z opieki instytucji poza obszarem Gminy, natomiast pozytywnym aspektem pozostaje obserwowany od 2020 roku stopniowy wzrost tego wskaźnika. Należy stale działać na rzecz dalszego rozwoju funkcjonujących placówek;
- Edukację podstawową w Gminie Słupia zapewniają dwie placówki – Szkoła Podstawowa w Winnej Górze oraz Szkoła Podstawowa w Słupi. Placówki posiadają podobną wielkość oraz podobny stan bazy dydaktycznej (remontów wymagają sale gimnastyczne w obu placówkach). Placówki osiągają podobny poziom nauczania co średnia powiecie oraz województwie. Należy stale podejmować działania podnoszące konkurencyjność szkół i wprowadzać innowacyjne metody nauczania, co przełoży się na napływ uczniów do szkół oraz zapewnienie dzieciom dobrego startu w przyszłość;
- Za działania kulturalne i sportowe z ramienia Gminy odpowiada Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Słupi. Ofertę ośrodka ocenia się pozytywnie – podejmuje od

działania m.in. z zakresu edukacji kulturalnej, rozpowszechniania potrzeb i zainteresowań kulturalnych czy rekreacyjno-sportowych ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Ponadto Ośrodek podejmuje różnego rodzaju współprace z innymi podmiotami kulturalnymi i sportowymi, także spoza terenu Gminy, należy jednak stale zwracać uwagę na zainteresowanie mieszkańców poszczególnymi zajęciami i rozwijać lub rozszerzać dostępną ofertę w celu aktywizacji wszystkich grup wiekowych;

- Większość obiektów sportowych w Gminie zachowanych jest w dobrym stanie technicznym, zapewniając dostęp do infrastruktury sportowej dla mieszkańców w każdym wieku. Obiekty wykorzystywane są jako lokalizacja m.in. zawodów i turniejów sportowych, zajęć szkolnych dla dzieci czy wydarzeń kulturalnych np. dożynek;
- Ważną rolę w aktywizacji, integracji oraz rozwoju zainteresowań i umiejętności mieszkańców w Gminie spełniają organizacje pozarządowe i grupy oddolne m.in. zespoły ludowe, taneczne czy wokalne, a także sportowe;
- Gminę należy ocenić jako bezpieczną. Za bezpieczeństwo na terenie Gminy Słupia odpowiedzialni są funkcjonariusze Komendy Miejskiej Policji w Skierniewicach – obszar Gminy przypisany został jednemu dzielnicowemu. W ciągu całego 2022 roku stwierdzono ogółem jedynie 12 przestępstw, a mieszkańcy zgłaszali potrzebę interwencji w sumie 108 razy. Średni czas reakcji w 2022 roku wynosił ok. 17 min w przypadku zdarzeń zwykłych oraz ok. 8 min w przypadku zdarzeń pilnych;
- Za bezpieczeństwo pożarowe w Gminie odpowiada w sumie 5 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP Słupia, OSP Krosnowa, OSP Gzów, OSP Modła i OSP Zagórze). Poza działaniami z zakresu pożarnictwa wszystkie OSP w Gminie czynnie angażują się lub współorganizują wydarzenia gminne poprzez pokazy ćwiczeń ratowniczo-gaśniczych, stanowiąc ważną część lokalnej społeczności;
- Rosnąca aktywność stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na terenie Gminy Słupia jest czynnikiem pozytywnym przekładającym się na wzrost integracji wśród mieszkańców i zwiększenie liczby realizowanych inicjatyw oddolnych, które przyczyniają się do rozwoju Gminy, kultywowania historii i tradycji lokalnych, rozwoju oferty zajęć dodatkowych i podnoszą jakość życia mieszkańców. Rekomenduje się dalszą współpracę i wsparcie dla podmiotów pozarządowych, także poprzez zapewnienie im odpowiednio utrzymanych i dostępnych miejsc spotkań;
- Zmniejszająca się liczba beneficjentów pomocy społecznej świadczyć może o poprawie poziomu życia mieszkańców, zmniejszeniu ubóstwa i występowania problemów społecznych w rodzinach. Kluczowe pozostaje natomiast dalsze zapewnianie pomocy na odpowiednim poziomie osobom poszkodowanym, borykającymi się z problemami zdrowotnymi i ze szczególnymi potrzebami, m.in.: poprzez działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, eliminowanie barier architektonicznych, a także zapewnienie dostępu do opieki medycznej i jej rozwój.

4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

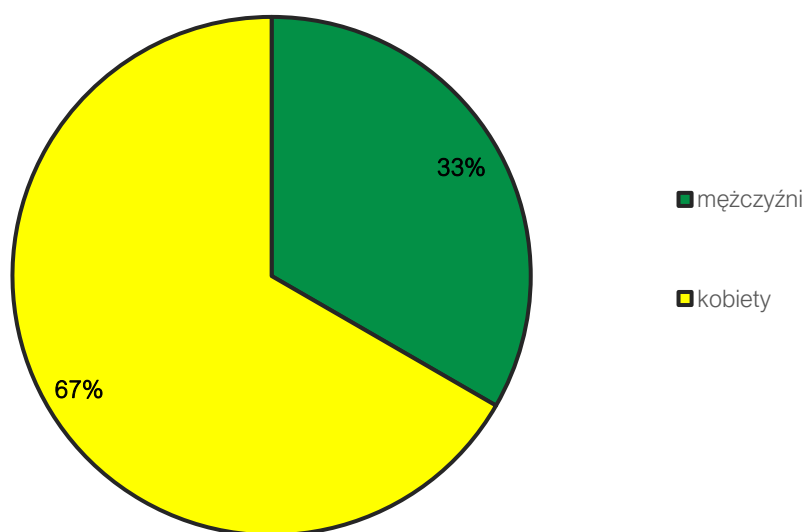
Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Słupia przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców. Odpowiedzi udzielać można było poprzez kwestionariusz on-line. Celem badania było poznanie opinii mieszkańców i interesariuszy Strategii na temat jakości życia w Gminie oraz określenie priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Ankietowani odpowiadali na pytania z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. W każdym ze wskazanych obszarów zadano od kilku do kilkunastu pytań szczegółowych dotyczących poszczególnych aspektów funkcjonowania Gminy.

Respondenci składali odpowiedzi od 1 grudnia 2023 do 15 stycznia 2024 roku (łącznie przez 46 dni), co przełożyło się na 72 wypełnione ankiety. Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik nr 2 do niniejszego opracowania.

Metryczka respondentów badania ankietowego kształtuje się w następujący sposób:

- podział ze względu na płeć – większość stanowiły kobiety (67%);

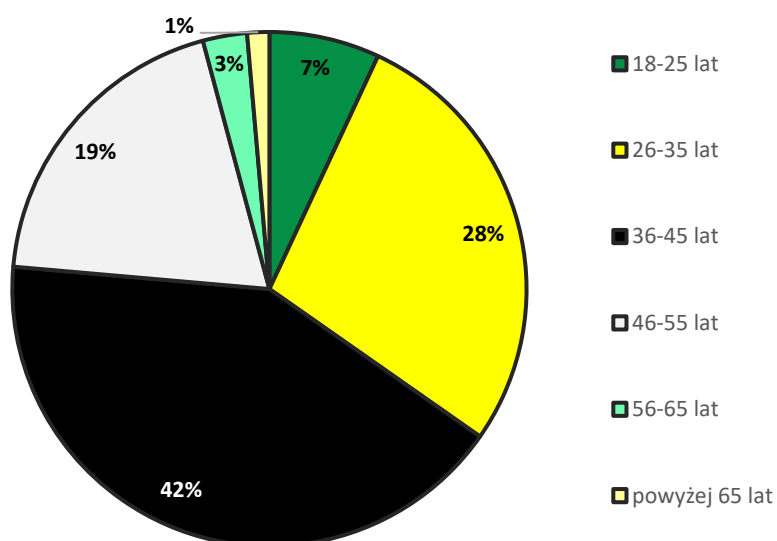
Ryc. 2. Respondenci badania ankietowego według płci

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

- podział ze względu na wiek – największy udział (42%) respondentów stanowiły osoby pomiędzy 36 a 45 rokiem życia, natomiast najmniejszy osoby poniżej 18 roku życia spośród których nikt nie zdecydował się wypełnić ankiety;

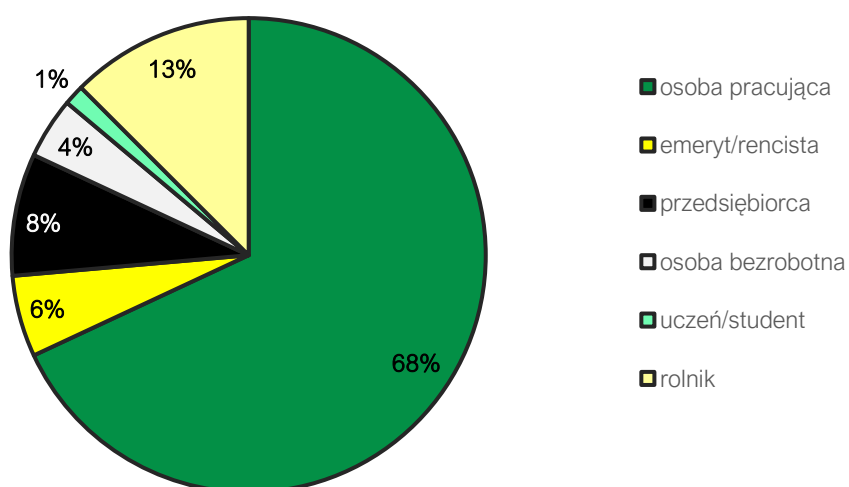
Ryc. 3. Respondenci badania ankietowego według wieku

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

- podział ze względu na sytuację zawodową – 68% ankietowanych stanowiły osoby pracujące, natomiast najmniejszy udział posiadali uczniowie i studenci (1%);

Ryc. 4. Respondenci badania ankietowego według sytuacji zawodowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

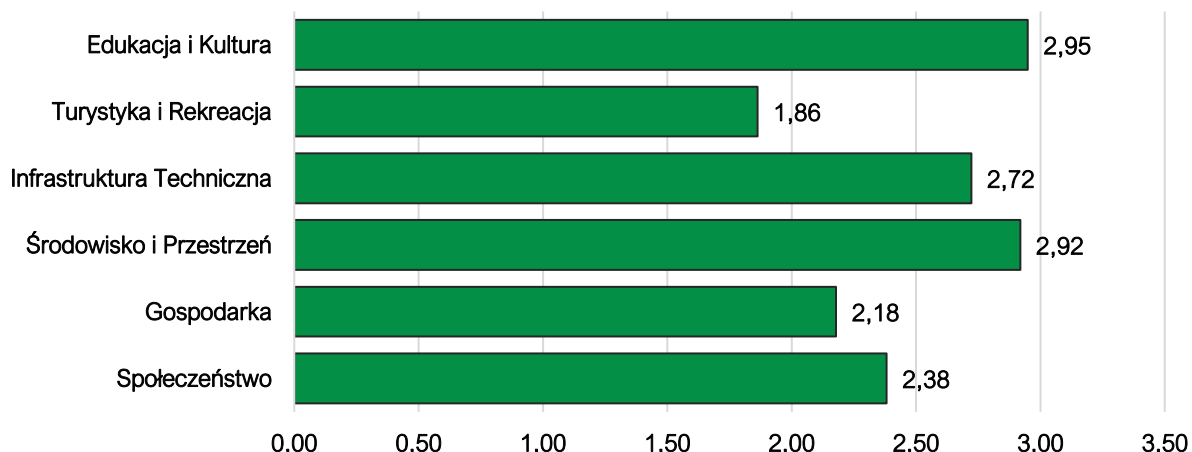
4.1. Ocena sytuacji Gminy

W Gminie Słupia w skali od 1 do 5, gdzie:

- 1 – oznacza „bardzo źle”,
- 2 – oznacza „źle”,
- 3 – oznacza „dostatecznie/zadawalająco/neutralnie”,
- 4 – oznacza „dobrze”,
- 5 – oznacza „bardzo dobrze”,
- dodatkowo możliwe było wybranie odpowiedzi „nie mam zdania”, która nie liczyła się do średniej,

mieszkańcy **najkorzystniej** oceniają działania w zakresie **edukacji i kultury** (średnia ocena wynosiła 2,95), z kolei **najmniej korzystnie** obszar **turystyki i rekreacji** (średnia ocena wynosiła 1,86). Pozostałe obszary ocenione zostały w przedziale od 2,18 do 2,92. Średni wynik Gminy dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 2,5. Szczegóły przedstawia rycina poniżej.

Ryc. 5. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

W każdym z obszarów respondenci odpowiadali na szczegółowe pytania pozwalające określić stan istniejący poszczególnych elementów funkcjonowania Gminy. **Najwyżej** ocenione zostały aspekty związane z edukacją i kulturą, w tym **dostęp do edukacji w szkołach podstawowych** (4,09), **jakość edukacji przedszkolnej w Gminie** (3,59), **dostęp do edukacji przedszkolnej** (3,58) oraz **organizację dowozu dzieci do szkół** (3,50). Inne pozytywnie oceniane aspekty, które uzyskały średnią ocenę powyżej 3, a więc oceniane są jako **zadawalające** to:

- system odbioru odpadów na terenie Gminy (3,56),
- jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne) (3,45),
- jakość sieci kanalizacyjnej (3,45),
- jakość powietrza w Gminie (3,35),

- stan dróg w Gminie (3,27),
- funkcjonalność budynków administracji publicznej (3,21),
- bezpieczeństwo publiczne na terenie Gminy (3,17),
- jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie Gminy (3,15),
- poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w Gminie (3,14),
- rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy (3,07),
- walory środowiska przyrodniczego w Gminie (3,00).

Z kolei **najniżej** ocenione zostały **działania promocyjne Gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów** (1,30) oraz **poziom bazy gastronomicznej** (1,30). Inne aspekty ocenione negatywnie, a więc posiadające średnią ocenę poniżej 2 to:

- system ścieżek rowerowych (1,38),
- możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie Gminy (1,49),
- oferta spędzania wolnego czasu na terenie Gminy dla dorosłych (1,57),
- poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (1,57),
- dostęp do specjalistycznej opieki medycznej (1,58),
- dostęp do żłobków / klubów malucha (1,61),
- oferta spędzania wolnego czasu na terenie Gminy dla młodzieży (1,69),
- jakość sieci gazowej (1,69),
- wsparcie osób niesamodzielných (1,89),
- atrakcyjność turystyczna Gminy (1,90),
- wsparcie osób starszych oferowane przez Gminę (1,94),
- konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym (1,98).

Tabela poniżej przedstawia najlepiej i najgorzej oceniane przez ankietowanych elementy w podziale na poszczególne obszary. Przy każdym ze wskazanych aspektów dopisana została średnia ocena jaką uzyskał łącznie od wszystkich ankietowanych.

Tab. 1. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

Obszar	Najlepiej oceniane:	Najgorzej oceniane:
Edukacja i kultura	Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych (4,09)	Dostęp do obiektów kulturalnych w Gminie (2,25)
Środowisko i przestrzeń	System odbioru odpadów na terenie Gminy (3,56)	Świadomość ekologiczna mieszkańców (2,43)
Infrastruktura techniczna	Jakość sieci kanalizacyjnej (3,45)	Jakość sieci gazowej (1,69)
Społeczeństwo	Funkcjonalność budynków administracji publicznej (3,21)	Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej (1,58)
Gospodarka	Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie (2,68)	Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie Gminy (1,49)
Turystyka i rekreacja	Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w Gminie (3,14)	Działania promocyjne Gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów, Poziom bazy gastronomicznej (1,30)

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy. Najczęściej wskazywaną odpowiedzią była **rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych** (odpowiedź tę zaznaczyło 58,3% ankietowanych). Ponad 45% ankietowanych za priorytety uznaje również: **poprawę infrastruktury drogowej (chodników, dróg)**.

Na kolejnej stronie zamieszczony został szczegółowy wykres przedstawiający poruszone wyżej aspekty, a także inne elementy, o których ocenę poproszeni zostali respondenci.

Jednym z pytań zadanych w ankiecie było również wskazanie elementu, który miałby zostać **wizytówką** Gminy. Było to pytanie otwarte dzięki czemu respondenci mogli sami zaproponować, co według nich jest lub w przyszłości mogłoby się stać wizytówką Słupi. Wśród najczęściej pojawiających się odpowiedzi wyróżnić można:

- Wyremontowaną infrastrukturę drogową, ścieżki rowerowe i chodniki,
- Czystość, świeże powietrze i tereny zieleni,
- Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw oraz możliwości inwestycyjne,
- Oferta kulturalna, miejsca wypoczynku i rekreacji,
- Wysoka jakość nauczania,
- Włodarz i pomocni urzędnicy.

Ryc. 6. Główne priorytety rozwoju Gminy Słupia według ankietowanych

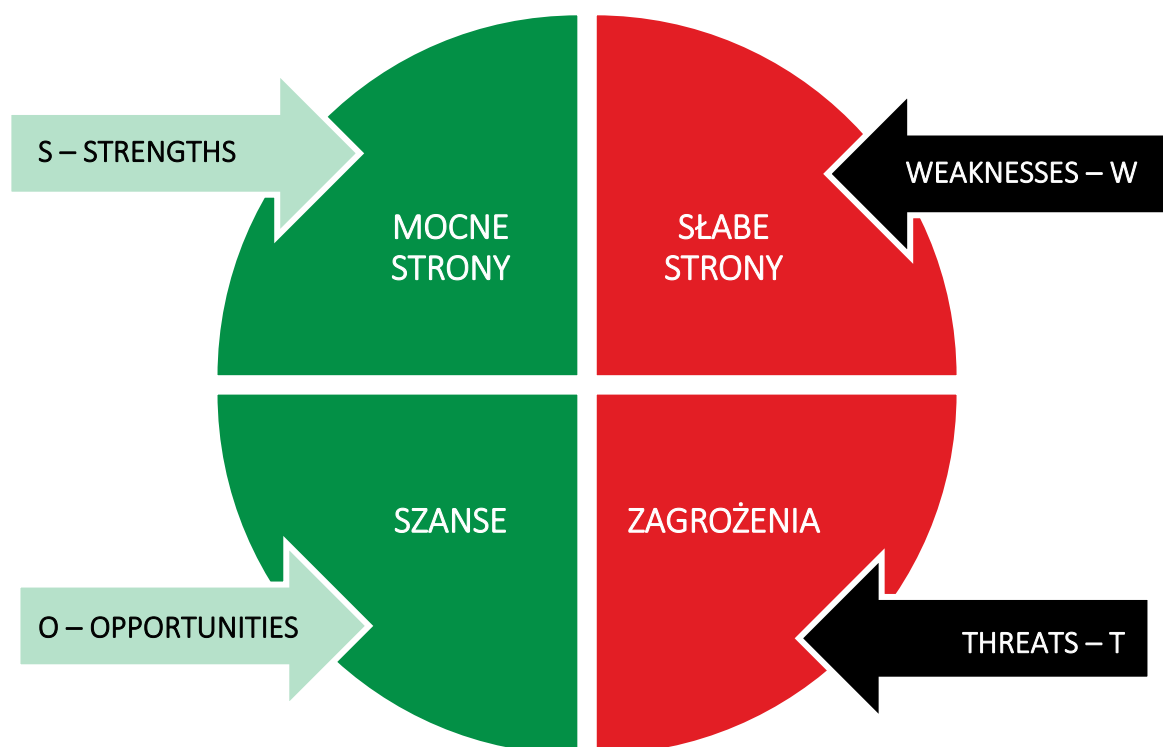
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest często stosowanym narzędziem diagnozy strategicznej w jednostkach administracji publicznej. To narzędzie pozwala na porównanie **mocnych** i **słabych** stron jednostki wynikających z jej **wewnętrznego otoczenia** oraz identyfikację **szans** i **zagrożeń** dla rozwoju, które płyną z **otoczenia zewnętrznego**. Ponadto dzięki analizie SWOT można również określić, jak te elementy wzajemnie na siebie oddziałują.

Analizę SWOT dla Gminy Słupia opracowano bazując na:

- Diagnozie sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Słupia;
- danych liczbowych, opisowych i przestrzennych pozyskanych z Urzędu Gminy w Słupi, gminnych jednostek organizacyjnych oraz źródeł zewnętrznych;
- wynikach badań ankietowych i warsztatów przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy oraz interesariuszy Strategii.

Analizę SWOT dla Gminy Słupia przedstawia zestawienie tabelaryczne umiejscowione na kolejnej stronie.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
W sferze przestrzennej: • Bliskość autostrady A2, drogi krajowej 72 oraz linii kolejowej relacji Warszawa-Łódź wpływające pozytywnie na dostępność komunikacyjną Gminy; • Duża powierzchnia terenów dostępnych pod rozwój zabudowy; • Dobry stan techniczny dróg gminnych; • Występowanie gleb o wyższych klasach bonitacyjnych (IIIa oraz IIIb) we wsi Słupia; • Współpraca z gminą Skierniewice w zakresie realizacji zbiorowego transportu publicznego w Gminie Słupia (na mocy porozumienia międzygminnego); • Spójnie i konsekwentnie prowadzona polityka przestrzenna Gminy w oparciu o wysokie pokrycie powierzchni Gminy Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego oraz niewielką liczbę wydawanych decyzji o warunkach zabudowy; W sferze gospodarczej: • Coroczny wzrost dochodów budżetowych Gminy; • Wysoki stopień zwodociągowania Gminy; • Dobrze funkcjonująca gospodarka odpadami; • Wyznaczone tereny pod rozwój OZE (m.in. turbin wiatrowych, instalacji fotowoltaicznych), montaż instalacji OZE na budynkach użyteczności publicznej oraz wsparcie mieszkańców w aspekcie OZE;	W sferze przestrzennej: • Znikoma liczba chodników i ścieżek rowerowych w Gminie skutkująca utrudnionym poruszaniem się po Gminie pieszo oraz rowerem; • Wykluczenie niektórych miejscowości w Gminie z uwagi na brak zapewnienia połączeń komunikacji zbiorowej; • Brak dostępności do sieci światłowodowej we wszystkich miejscowościach w Gminie; • Słaba melioracja na terenie Gminy; • Zły stan techniczny Stacji Poboru Wody; • Niska atrakcyjność osiedleńcza Gminy; W sferze gospodarczej: • Problem bezrobocia, spowodowany niewystarczającą liczbą miejsc pracy dostępną w Gminie, w tym dla wykwalifikowanej kadry; • Niewystarczająca promocja Gminy, jako miejsca atrakcyjnego osiedleńczo oraz przyjaznego przedsiębiorcom; • Mała rentowność pracy w rolnictwie; • Najniższy i zmniejszający się udział podmiotów gospodarczych działających w Gminie względem wszystkich podmiotów w powiecie, świadczący o zmniejszającym się znaczeniu Gminy jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej; • Zmniejszająca się corocznie różnica pomiędzy firmami nowo zarejestrowanymi i wyrejestrowanymi;

- Współpraca z instytucjami wyższego rzędu w aspekcie programów środowiskowych m.in. prowadzenie punktu konsultacyjnego programu Czyste Powietrze;
- Łowisko w Słupi generujące okazjonalny ruch turystyczny;

W sferze społecznej:

- Więzi lokalne pomiędzy mieszkańcami – brak anonimowości;
- Ośrodek Zdrowia na terenie Gminy zapewniający dostęp do podstawowej opieki medycznej;
- Dobrze świadczone wsparcie dla osób potrzebujących, m.in. przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Oferta kulturalna, w postaci wydarzeń, zajęć i konkursów dla mieszkańców oferowana przez gminne jednostki organizacyjne, w tym Gminny Ośrodek Kultury i Sportu;
- Działalność organizacji pozarządowych w Gminie aktywizująca i integrująca mieszkańców, w tym w szczególności Kół Gospodyń Wiejskich, Ochotniczych Straży Pożarnych, klubów sportowych oraz zespołów i grup artystycznych (tanecznych, wokalnych);
- Jakość i dostępność opieki przedszkolnej na terenie Gminy;
- Dobrze działająca oferta edukacji podstawowej, zarówno pod względem jakości nauczania, lokalizacji placówek, jak i jakości infrastruktury szkolnej i bazy dydaktycznej;

- Niewielki dostęp do sieci gazowej powiązany z dużym rozproszeniem zabudowy i nieopłacalnością rozwoju sieci pod względem ekonomicznym;
- Dostrzegalna dalsza potrzeba zwiększenia dostępu do sieci kanalizacyjnej w Gminie;
- Brak PSZOK na terenie Gminy;
- Niewielki potencjał turystyczny Gminy, związany m.in. z małą liczbą i niewielką rozpoznawalnością zabytków, brakiem bazy noclegowej i gastronomicznej czy wypromowanym produktem lokalnym;

W sferze społecznej:

- Niekorzystne trendy demograficzne skutkujące zmniejszaniem się liczby mieszkańców Gminy – ujemny przyrost naturalny, odpływ ludzi młodych zakładających rodziny i podejmujących zatrudnienie;
- Rosnące senioralne obciążenie demograficzne powodujące nowe wyzwania dla samorządu;
- Niewystarczająca współpraca z podmiotami zewnętrznymi i jednostkami wyższego rzędu w aspekcie zapewnienia dostępu do lekarzy specjalistów, w tym pomocy psychologicznej;
- Brak opieki żłobkowej dla dzieci do lat 3 na terenie Gminy;
- Niedostateczne działania na rzecz wsparcia rodzin borykających się z problemem przemocy w rodzinie;
- Niedostateczna liczba miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży;
- Niska świadomość ekologiczna mieszkańców przejawiająca się m.in. zaśmiecaniem rowów przy drogach

• Utrwalanie wśród uczniów z terenu Gminy działań proekologicznych – poprzez organizowanie Akcji Sprzątania Świata, Dnia Ziemi oraz edukację ekologiczną w aspekcie zasad prawidłowej segregacji odpadów oraz innych dobrych praktyk; • Dobry stan techniczny obiektów sportowych na terenie Gminy; • Bezpieczeństwo na terenie Gminy – corocznie niewielka liczba popełnianych przestępstw i rejestrowanych potrzeb interwencji oraz dobrze działające jednostki OSP zapewniające bezpieczeństwo pożarnicze; • Zmniejszająca się liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej świadcząca o poprawie jakości życia; • Rosnąca aktywność społeczna mieszkańców i realizacja inicjatyw oddolnych przekładająca się na wzrost liczby działających stowarzyszeń i organizacji pozarządowych; • Zmniejszająca się liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej świadcząca o poprawie jakości życia.	oraz występowaniem zjawiska niskiej emisji; • Brak wolnych mieszkań komunalnych na terenie Gminy.
---	--

SZANSE	ZAGROŻENIA
W sferze przestrzennej: • Zakwalifikowanie Gminy Słupia w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego do Sieradzkiego Rolniczego Obszaru Funkcjonalnego;	W sferze przestrzennej: • Występowanie na terenie Gminy obszarów szczególnego zagrożenia powodzią stanowiące naturalną barierę przestrzenną dla rozwoju zabudowy i planowania przestrzennego w tym kierunku;

• Sąsiedztwo Gminy z Obszarem Chronionego Krajobrazu Mrogi i Mroźnicy; W sferze gospodarczej: • Możliwości pozyskiwania funduszy zewnętrznych na realizację poszczególnych inwestycji; • Współpraca z LGD w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych; W sferze społecznej: • Obszar Gminy znajdujący się w zasięgu oddziaływania folkloru łowickiego; • Zaangażowanie społeczne w rozwój Gminy i wzajemną pomoc oraz dalsza realizacja inicjatyw oddolnych wśród mieszkańców i organizacji pozarządowych; • Korzyści płynące z przynależności Gminy do stowarzyszeń międzygminnych i zawierania partnerstw porozumień z innymi gminami, organizacjami, firmami.	W sferze gospodarczej: • Zagrożenia związane z kryzysami międzynarodowymi i globalnymi (epidemia, konflikty zbrojne, kryzysy uchodźcze), które mają bezpośredni wpływ na sytuację gospodarczą w kraju; • Pogarszający się stan środowiska naturalnego i negatywne skutki zmian klimatycznych; W sferze społecznej: • Pogłębiające się niekorzystne trendy demograficzne skutkujące odpływem mieszkańców i starzeniem się społeczeństwa, w tym m.in. możliwy brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy, prowadzenia działalności w Gminie; • Rosnąca przewaga dużych ośrodków miejskich w zakresie jakości życia, dostępności usług, wysokości wynagrodzeń, itp. – dalszy odpływ mieszkańców.
--	--

CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY SŁUPIA

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Słupia na lata 2024-2030 jest kompleksowym dokumentem, podczas opracowywania którego dokładnie przeanalizowano aktualną sytuację Gminy. Badanie uwzględniło zarówno mocne strony i szanse, które stanowią fundament do wykorzystania, jak i obszary problemowe wymagające specjalnej uwagi i rozwiązania.

Na tej podstawie stworzono **misję**, czyli główne cele i wartości, które stanowią przewodnik do określenia celów strategicznych Gminy Słupia na przyszłość oraz **wizję**, czyli sprecyzowany obraz przyszłości. Cały proces strategiczny miał na celu ustalenie ram rozwoju Gminy na kolejne lata, gwarantując rozsądne działania i harmonijne wysiłki w dążeniu do zamierzonych celów.

Misja jest to element Strategii, który ukazuje najważniejsze kierunki rozwoju Gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom Gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie, co jest naszym priorytetem.

Uwzględniając przyjęte założenia w procesie strategicznym – podczas spotkania warsztatowego – wypracowano misję Gminy Słupia, która brzmi następująco:

Misją Gminy Słupia jest stworzenie bezpiecznego, przyjaznego i dobrego miejsca do życia i rozwoju, kultywującego pamięć o historii, wykorzystującego swoje walory przyrodnicze i zasoby kulturowe do wzmocnienia tradycji ludowych.

Z kolei wizja to obraz Gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej Strategii. Wizja ukazuje Gminę Słupia w perspektywie strategicznej, zmienionej poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez władze celów. Wizja zatem obrazuje stan docelowy Gminy w 2030 roku, ukazuje aspiracje władz i mieszkańców Gminy oraz jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

Wypracowana przez uczestników warsztatów strategicznych wizja Gminy Słupia brzmi:

W 2030 roku Gmina Słupia jest miejscem otwartym na potrzeby mieszkańców i inwestorów – przyjazną przestrzenią do życia i pracy dzięki walorom przyrodniczym, tradycji oraz zmodernizowanej infrastrukturze technicznej.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie analizy aktualnej sytuacji Gminy Słupia, jej aspektów ekonomicznych, społecznych oraz przestrzennych, a także uwzględniając czynniki wewnętrzne i zewnętrzne, określono trzy główne cele strategiczne, które mają być osiągnięte w zgodzie z misją i wizją rozwoju Gminy. W celu realizacji założeń strategicznych, ustalono również cele szczegółowe, nazywane celami operacyjnymi, które stanowią konkretne działania do osiągnięcia.

Wyznaczone dla Gminy Słupia cele strategiczne odpowiadają zdefiniowanym obszarom rozwojowym w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które są od siebie zależne i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego. Podstawę realizacji zadań w sferze gospodarczej będą stanowiły działania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej i poprawy jakości środowiska przyrodniczego.

Tabela na kolejnej stronie prezentuje zestawione cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im celami szczegółowymi (operacyjnymi). Realizacja założonych celów będzie kluczowym elementem dla osiągnięcia zakładanych rezultatów rozwoju Gminy Słupia.

PRZESTRZEŃ	GOSPODARKA	SPOŁECZNOŚĆ
CELE STRATEGICZNE		
1. Przestrzeń Gminy - czysta, nowoczesna, dostępna, spójna i bezpieczna	2. Gmina Słupia przyjazna przedsiębiorcom oraz wspierająca i promująca podmioty i produkty lokalne	3. Gmina Słupia zapewniająca mieszkańcom wsparcie społeczne i możliwości rozwoju pasji i zainteresowań
CELE OPERACYJNE		
1.1. Racjonalne zagospodarowanie przestrzeni i zwiększenie jej dostępności 1.2. Stworzenie spójnej, nowoczesnej i bezpiecznej infrastruktury technicznej i drogowej 1.3. Poprawa jakości środowiska i czystości Gminy z jednoczesnym wzmocnieniem odporności na zmiany klimatu i zagrożenia naturalne	2.1. Rozwój i wsparcie przedsiębiorczości w Gminie 2.2. Rozwój promocji Gminy w oparciu o lokalne podmioty i produkty lokalne	3.1. Wsparcie oferty społecznej dla mieszkańców w sposób kompleksowy 3.2. Rozwój jakości i innowacyjności nauczania 3.3. Zapewnienie rozbudowanej i atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców

PRZESTRZEŃ

Przestrzeń Gminy - czysta, nowoczesna, dostępna, spójna i bezpieczna

Pierwszy cel strategiczny – w obszarze dotyczącym przestrzeni – osiągnięty będzie poprzez realizację kierunków działań podzielonych na 3 cele operacyjne:

- Pierwszy cel operacyjny dotyczy racjonalnego gospodarowania przestrzeni poprzez opracowanie nowych dokumentów planistycznych, zachowanie aktualności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wyznaczanie terenów inwestycyjnych i pod zabudowę mieszkaniową, usługową, odnawialne źródła energii, itp. oraz zapewnienia jak najlepszej dostępności przestrzennej poprzez dostosowywanie przestrzeni i obiektów dla osób ze specjalnymi potrzebami;
- Drugi cel operacyjny związany jest z infrastrukturą techniczną i drogową, w szczególności skupia się na aspekcie ich spójności, nowoczesności i bezpieczeństwie ich użytkowania, m.in. poprzez rozbudowę i modernizację sieci kanalizacyjnej czy bezpieczeństwie i dostępności infrastruktury drogowej i okołodrogowej;
- Trzeci cel operacyjny zawiera kierunki działań powiązane z poprawą jakości środowiska, wzmocnieniem odporności Gminy na zmiany klimatu i zagrożenia naturalne dzięki odpowiedniemu gospodarowaniu wodą, produkowaną energią i prawidłowemu gospodarowaniu odpadami. Ponadto planowane działania obejmują zwiększenie produkcji energii z odnawialnych źródeł, co zwiększy samowystarczalność energetyczną Gminy oraz przeprowadzenie termomodernizacji budynków, co pozwoli na obniżenie kosztów ich **ocieplania ogrzewania**.

CEL STRATEGICZNY 1: Przestrzeń Gminy - czysta, nowoczesna, dostępna, spójna i bezpieczna			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
1.1. Racjonalne zagospodarowanie przestrzeni i zwiększenie jej dostępności	- Opracowanie Planu Ogólnego odpowiadającego na potrzeby mieszkańców, - Aktualizacja i opracowanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego - Wyznaczenie terenów pod rozwój zabudowy mieszkaniowo-usługowej - Wyznaczenie obszarów rozwoju przemysłu - Współpraca z policją w zakresie zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców - Dążenie do zwiększenia dostępności przestrzennej, w tym dostępności budynków użyteczności publicznej oraz ciągów pieszych i rowerowych - Dostosowanie placówek oświatowych dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym likwidowanie barier w ramach edukacji włączającej - Poprawa walorów estetycznych przestrzeni publicznej - Przeprowadzanie remontów, modernizacji i tworzenie nowej zabudowy z uwzględnieniem zasad projektowania	Zagospodarowywanie przestrzeni w sposób tworzący harmonijną całość, uwzględniający w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Napływ nowych mieszkańców i przedsiębiorców dzięki atrakcyjnym terenom mieszkaniowym i inwestycyjnym. Zwiększenie funkcjonalności przestrzeni oraz estetyki Gminy i gminnych obiektów.	- udział powierzchni Gminy objęty dokumentami planistycznymi (%), - powierzchnia terenów wyznaczonych pod zabudowę mieszkaniowo-usługową (ha), - powierzchnia terenów wyznaczonych pod zabudowę przemysłową (ha), - liczba gminnych obiektów, przestrzeni i/lub budynków użyteczności publicznej dostosowanych do zasad projektowania uniwersalnego (szt.)

	uniwersalnego dostosowanego do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami		
1.2. Stworzenie spójnej, nowoczesnej i bezpiecznej infrastruktury technicznej i drogowej	• Modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej, m.in.: kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej • Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych na terenie Gminy • Modernizacja i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej, w tym m.in.: chodników, ścieżek rowerowych, oświetlenia ulicznego, monitoringu • Modernizacja i przebudowa stacji uzdatniania wody • Kontynuacja współpracy z ościennymi gminami w zakresie transportu zbiorowego • Współpraca z podmiotami zewnętrznymi w zakresie rozwoju sieci gazowej oraz sieci światłowodowej • Współpraca z zarządami dróg wszystkich kategorii w sprawach przebudowy i budowy dróg oraz bezpieczeństwa drogowego	Poprawa bezpieczeństwa drogowego i komfortu przemieszczania się wewnątrz Gminy dzięki wysokiej jakości infrastrukturze drogowej i okołodrogowej (chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie, odpowiednie oznakowanie). Zapewnienie dostępu do bezawaryjnych i wysokiej jakości sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i światłowodowej mieszkańcom Gminy.	• długość zmodernizowanych dróg (km), • długość wybudowanych/ wyremontowanych chodników (km), • długość wybudowanych/ wyremontowanych ścieżek rowerowych (km), • liczba nowych/ zmodernizowanych punktów oświetlenia (szt.), • długość wybudowanej/ zmodernizowanych sieci wodociągowej/kanalizacyjnej /gazowej/światłowodowej (km).
1.3. Poprawa jakości środowiska i czystości Gminy z jednoczesnym wzmocnieniem odporności na zmiany klimatu i	• Rozbudowa i modernizacja Gminnej Oczyszczalni Ścieków • Rozwój i modernizacja sieci melioracyjnej • Zwiększenie powierzchni terenów przepuszczalnych, zagospodarowujących wody opadowe na miejscu i zapobiegających jej zbyt szybkiemu odpływowi ze zlewni	Zagospodarowanie wód opadowych na miejscu i przeciwdziałanie ich zbyt szybkiemu odpływowi ze zlewni. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej i	• długość utworzonych/ zmodernizowanych fragmentów sieci melioracyjnej (km), • powierzchnia terenów wyznaczonych pod OZE (ha),

zagrożenia naturalne	• Wyznaczenie terenów pod rozwój OZE w miejscach nieuciążliwych dla mieszkańców • Współpraca z WFOŚiGW w Łodzi w zakresie programów środowiskowych m.in.: Czyste Powietrze • Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej m.in. Ośrodka Zdrowia, Domu Nauczyciela i OSP • Działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji, m.in. wspieranie wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji i montażu instalacji OZE przez mieszkańców i przedsiębiorców • Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym unikania „betonowania” przestrzeni oraz wprowadzenie i egzekwowanie standardów ochrony zieleni w procesie inwestycyjnym • Wprowadzenie i egzekwowanie standardów ochrony zieleni w procesie inwestycyjnym • Rozwijanie świadomości ekologicznej i edukacja ekologiczna mieszkańców w postaci m.in. spotkań tematycznych i akcji ekologicznych, w tym dla dzieci i młodzieży • Promowanie nawyków proekologicznych wśród mieszkańców i zachęcanie do zdrowego i ekologicznego życia poprzez konkursy, tematycznie imprezy, upowszechnianie wiedzy	zachowanie odpowiednich stosunków wodnych. Utrzymanie czystości wód i gleb dzięki wysokiej jakości infrastrukturze technicznej i prawidłowemu postępowaniu z nieczystościami ciekłymi. Utrzymanie racjonalnej gospodarki odpadami oraz wysokiego poziomu odzysku i segregacji odpadów oraz wprowadzanie elementów gospodarki o obiegu zamkniętym. Zmiana nawyków społecznych na bardziej proekologiczne. Poprawa jakości powietrza dzięki obniżeniu zużycia paliw konwencjonalnych oraz ograniczeniu emisji zanieczyszczeń powietrza. Wysoka efektywność energetyczna i zwiększenie samowystarczalności energetycznej Gminy dzięki pozyskiwaniu energii z odnawialnych źródeł oraz zmniejszenie kosztów	• liczba wymienionych źródeł ciepła (szt.), • poziom zanieczyszczenia pyłami PM10 i PM2,5 (µm), • liczba zainstalowanych urządzeń OZE w sektorze publicznym (szt.), • liczba budynków poddanych termomodernizacji (szt.), • ilość energii wyprodukowanej przy wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii (J), • powierzchnia objęta zieloną lub niebieską infrastrukturą (ha), • liczba przeprowadzonych akcji z zakresu edukacji ekologicznej (szt.).
-----------------------------	---	---	---

	• Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, krajobrazu oraz różnorodności biologicznej • Rozwój i zachowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury na terenie Gminy • Przeprowadzanie prac porządkowych i utworzenie nowych nasadzeń w granicach terenów zieleni urządzonej w Gminie, w tym rozwój bioróżnorodności na tych terenach • Utworzenie klastra energii na terenie Gminy	ogrzewania budynków i zużycia energii. Powstrzymanie procesu utraty różnorodności biologicznej i krajobrazowej, odtworzenie i wzbogacenie zasobów przyrody. Przeciwdziałanie występowaniu zjawisk ekstremalnych i adaptacja do zmian klimatu m.in. dzięki ochronie terenów zieleni przed presją zabudowy i „betonowaniem”.	
--	--	---	--

GOSPODARKA

Gmina Słupia przyjazna przedsiębiorcom oraz wspierająca i promująca podmioty i produkty lokalne

Drugi cel strategiczny (dotyczący obszaru gospodarki) realizowany będzie poprzez kierunki działań podzielone na 2 cele operacyjne:

- Pierwszy cel operacyjny skupia się na rozwoju i wsparciu przedsiębiorczości poprzez wyznaczenie terenów inwestycyjnych, zachęcanie do tworzenia nowych firm i zapewnianie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Gminy, a także poprzez rozwój kwalifikacji mieszkańców oraz rozwój e-usług.
- Drugi z celów operacyjnych zawiera w sobie kierunki działań skupiające się wokół rozwoju promocji Gminy w oparciu o działające lokalnie podmioty oraz wypracowane na tej podstawie produkty lokalne, co wzmocni rozpoznawalność Gminy i przyczyni się do podniesienia świadomości mieszkańców w zakresie lokalnych tradycji i kultury.

CEL STRATEGICZNY 2. Gmina Słupia przyjazna przedsiębiorcom oraz wspierająca i promująca podmioty i produkty lokalne			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
2.1. Rozwój i wsparcie przedsiębiorczości w Gminie	- Wyznaczenie i rozwój terenów inwestycyjnych - Inicjowanie nowych stref aktywności gospodarczej - Działania promocyjne w celu przyciągnięcia inwestorów - Promocja i działania na rzecz jak najszybszego zagospodarowania uzbrojonych terenów inwestycyjnych - Tworzenie dobrych warunków dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw - Podjęcie działań mających na celu utworzenie podmiotu skupiającego przedsiębiorców z Gminy - Rozbudowa lokalnego rynku pracy poprzez przyciągnięcie nowych przedsiębiorców i zwiększenie dostępnych miejsc pracy w celu zapobiegania bezrobociu mieszkańców - Wdrażanie instrumentów służących podnoszeniu	Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy i jej promocja, a w konsekwencji przyciągnięcie nowych przedsiębiorców i wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców Gminy. Wzrost gospodarczy w wyniku zwiększającej się liczby przedsiębiorstw działających w różnych dziedzinach, zapewniających atrakcyjne zatrudnienie mieszkańcom Gminy. Trwały rozwój firm oraz wprowadzanie na rynek wysokiej jakości produktów Wzmacnianie pozycji konkurencyjnej gospodarki Gminy w regionie	- powierzchnia wyznaczonych terenów inwestycyjnych (ha), - liczba nowych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy (szt.), - stopień bezrobocia na terenie Gminy (%), - liczba przeprowadzonych akcji/szkoleń/warsztatów podnoszących kwalifikacje zawodowe mieszkańców (szt.), - liczba rozwiązań wdrożonych w Urzędzie i podmiotach publicznych w zakresie rozwoju e-usług (szt.), - liczba realizowanych e-usług (szt.).

	kwalifikacji, nabywaniu kompetencji i zdobywaniu doświadczenia zawodowego mieszkańców, w szczególności osób młodych • Rozwój e-usług		
2.2. Rozwój promocji Gminy w oparciu o lokalne podmioty i produkty lokalne	• Renowacja i zwiększenie dostępności do miejsc ważnych dla lokalnej historii m.in. zabytków, miejsc pamięci, pomników • Wykorzystanie dostępnych obiektów rekreacyjnych w celu utworzenia spójnej oferty rekreacyjno-turystycznej • Wypracowanie spójnej oferty lokalnych smaków i produktów lokalnych poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi i lokalną społecznością • Wspieranie rozwoju pszczelarstwa • Promocja i wykorzystanie walorów przyrody i historii/tradycji Gminy m.in. folkloru łowickiego • Wspieranie działań KGW i OSP • Kultywowanie tradycji poprzez działalność grup artystycznych m.in. zespołów ludowych, tanecznych i wokalnych	Zapewnienie oferty turystyczno-rekreacyjnej na terenie Gminy, w oparciu o nowoczesną infrastrukturę rekreacyjną, sportową i wypoczynkową, spełniającą oczekiwania odwiedzających Gminę i jej mieszkańców oraz sprzyjającej nawiązywaniu i pogłębianiu relacji i kontaktów społecznych. Wzrost rozpoznawalności Gminy dzięki wykorzystywaniu jej zasobów naturalnych, kulturowych i dziedzictwa lokalnego w celu wypracowania spójnej oferty produktów lokalnych. Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie lokalnych tradycji i historii Gminy.	• liczba odbywających się na terenie Gminy imprez rekreacyjnych (szt.), • liczba odrestaurowanych miejsc/obiektów ważnych dla lokalnej historii (szt.), • liczba podjętych inicjatyw na rzecz promocji Gminy (szt.), • liczba wypracowanych/ wypromowanych produktów lokalnych (szt.), • liczba członków grup artystycznych i historycznych (os.), • liczba osób angażujących się w krzewienie folkloru (os.), • liczba organizacji pozarządowych współpracujących z samorządem w aspekcie promocji i lokalnej kultury (szt.).

	• Działania promujące rozwój rękodzieła ludowego m.in. haftów • Organizacja inicjatyw promujących Gminę • Udział w wydarzeniach promujących Gminę • Współpraca z LGD w zakresie pozyskiwania środków • Aktywizacja społeczna oraz wzmacnianie postaw patriotyzmu lokalnego	Krzewienie lokalnego patriotyzmu i zachowanie tradycji związanych z folklorem łowickim.	
--	--	---	--

SPOŁECZNOŚĆ

Gmina Słupia zapewniająca mieszkańcom wsparcie społeczne i możliwości rozwoju pasji i zainteresowań

Trzeci cel strategiczny skupia się na potrzebach lokalnej społeczności i realizowany będzie poprzez osiągnięcie 3 celów operacyjnych:

- Pierwszy cel operacyjny obejmuje działania w aspekcie szerokorozumianych usług społecznych. Są one związane m.in. z ofertą świadczoną przez GOPS tj. działaniami z zakresu opieki społecznej, w tym opieki nad osobami niesamodzielnymi, wsparciem rodzin, w tym dzieci i młodzieży, ale również opieką medyczną, zapobieganiem wykluczeniu społecznemu i rozwojem wolontariatu;
- Drugi cel operacyjny dotyczy oferty edukacyjnej – szkolnictwa i rozwoju intelektualnego mieszkańców Gminy. Zakłada, że szkoły na terenie Gminy będą nowoczesnymi placówkami zapewniającymi swoim uczniom edukację na najwyższym poziomie, dzięki posiadaniu odpowiedniego zaplecza wspierającego rozwój intelektualny i fizyczny, wprowadzaniu innowacyjnych metod nauczania i udzielaniu wsparcia dostosowanego do indywidualnych potrzeb dzieci i młodzieży. Planowana jest także organizacja szkoleń i warsztatów dla osób dorosłych, które zakończyły już proces nauki w szkołach;
- Trzeci cel operacyjny skupia się na ofercie spędzania czasu wolnego przez mieszkańców Gminy, a realizacja planowanych kierunków działań ma doprowadzić do stworzenia na terenie Gminy ciekawej i bogatej oferty zajęć i wydarzeń kulturalnych, sportowych oraz integracyjnych, w oparciu o gminną infrastrukturę, w których mieszkańcy w różnym wieku będą chętnie uczestniczyć. Działania zakładają również współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz liderami społecznymi i wsparcie ich w urozmaicaniu oferty rekreacyjnej.

CEL STRATEGICZNY 3. Gmina Słupia zapewniająca mieszkańcom wsparcie społeczne i możliwości rozwoju pasji i zainteresowań			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
3.1. Wsparcie oferty społecznej dla mieszkańców w sposób kompleksowy	- Rozpoczęcie działań w celu zbadania zapotrzebowania na utworzenie miejsc opieki dla dzieci do lat 3 - Zwiększenie dostępu do usług psychologicznych dla mieszkańców m.in. poprzez zwiększenie liczby dyżurów psychologa dla mieszkańców - Współpraca z innymi gminami w celu utworzenia miejsc pomocy dla potrzebujących - Wsparcie działań GOPS, w szczególności w zakresie opieki nad starszymi wymagającymi pomocy innych osób - Rozwój usług opiekuńczych i asystenckich dla osób starszych i niesamodzielnych, w tym m.in. transport do lekarza - Wspieranie działań zmierzających do rozwoju dostępności do usług medycznych o charakterze specjalistycznym - Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie walki z uzależnieniami - Zwiększenie dostępności mieszkań komunalnych i socjalnych - Rozwój wolontariatu i samopomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców Gminy	Zwiększenie dostępu do usług medycznych, profilaktyki zdrowej i wzrost świadomości w zakresie dbania o zdrowie. Zapewnienie wsparcia psychologicznego mieszkańcom. Zapewnienie kompleksowej opieki i wsparcia osobom starszym i niesamodzielnym. Zwiększenie stopnia empatii i uważności na drugiego człowieka wśród mieszkańców Gminy. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu ze względu na sytuację materialną, miejsce zamieszkania,	- liczba osób objętych opieką GOPS (os.), - liczba osób objęta wsparciem transportowym (os.), - liczba realizowanych programów profilaktycznych (szt.), - liczba osób korzystających z programów profilaktycznych (os.), - liczba porozumień zawartych z lekarzami specjalistami (szt.), - liczba utworzonych i zmodernizowanych mieszkań komunalnych i socjalnych (szt.),

	- Realizacja programów profilaktyki zdrowotnej i ich promocja wśród mieszkańców - Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu poprzez rozwój usług cyfrowych i zwiększenie dostępu do nich, w tym nauka korzystania z Internetu i nowoczesnych technologii	wiek i stopień sprawności i samodzielności. Zwiększenie dostępu do usług elektronicznych.	liczba przeprowadzonych szkoleń o tematyce usług cyfrowych oferowanych przez podmioty publiczne oraz korzystania z Internetu i nowoczesnych technologii (szt.),
3.2. Rozwój jakości i innowacyjności nauczania	- Utrzymanie i rozwój infrastruktury oraz bazy dydaktycznej i sportowej w szkołach - Doposażenie szkół i przedszkoli - Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych dla uczniów - Kontynuacja organizacji wyjazdów na naukę pływania dla uczniów w Gminie - Wprowadzanie innowacji w sposobie nauczania, poprzez wsparcie rozwoju nauczycieli oraz wykorzystanie nowoczesnych technologii - Wsparcie rozwoju dzieci szczególnie uzdolnionych w rozwijaniu swych talentów - Wsparcie dla uczniów wymagających pomocy w wyrównaniu szans rozwojowych, także poprzez edukację włączającą - Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy - Zwiększenie częstotliwości uczestnictwa gminnych szkół i ich uczniów w programach rządowych i	Podniesienie konkurencyjności gminnych szkół i napływ nowych uczniów. Wysoka jakość bazy oświatowej i sportowej, umożliwiająca edukację na wysokim poziomie oraz utrzymanie odpowiedniej kondycji fizycznej i zdrowia psychicznego wśród dzieci. Zapewnienie ciekawej i rozwijającej dodatkowe umiejętności oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży zgodnie z ich zainteresowaniami.	- liczba przeprowadzonych modernizacji/ doposażonych placówek oświatowych (szt.), - liczba odbywających się zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży (szt.), - liczba zmodernizowanych/ wyremontowanych obiektów sportowych (szt.), - liczba przeprowadzonych szkoleń dla nauczycieli (szt.),

	europejskich oraz konkursach i wydarzeniach ponadgminnych • Zachęcanie dzieci do uprawiania sportu, w tym poprzez organizację systematycznych zajęć sportowych • Wsparcie szkół w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, w tym unijnych • Organizacja bezpłatnych szkoleń tematycznych, zajęć i warsztatów dla mieszkańców, którzy ukończyli już proces nauki w szkołach m.in. w zakresie nauki języków obcych	Rozwój kwalifikacji i umiejętności dorosłych mieszkańców.	• liczba podjętych działań w zakresie wsparcia dla uczniów szczególnie uzdolnionych oraz wymagających pomocy w wyrównywaniu szans rozwojowych (szt.), • kwota pozyskanych środków zewnętrznych przez szkoły (zł), • liczba zorganizowanych zajęć, warsztatów, szkoleń dla mieszkańców, którzy ukończyli proces nauki w szkołach (szt.).
3.3. Zapewnienie rozbudowanej i atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców	• Poszerzenie bezpłatnej oferty kulturalnej dla wszystkich grup mieszkańców • Organizacja wydarzeń o charakterze integracyjnym, kulturalnym i sportowym, np. festyny, pikniki • Budowa i modernizacja miejsc spotkań dla młodzieży m.in. siłowni zewnętrznych i altan • Budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego w m. Słupia (trybuny, plac zabaw, rozbudowa siłowni) • Modernizacja istniejącej bazy sportowej	Zwiększenie stopnia zaangażowania mieszkańców w życie społeczne i rozwój Gminy, w tym zwiększenie liczby członków grup integrujących mieszkańców.	• liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych/ sportowych/ integracyjnych (szt.), • liczba mieszkańców biorących udział

	• Modernizacja i wyposażenie gminnej infrastruktury kulturalnej m.in. Gminnej Biblioteki w Słupi • Współpraca z KGW, OSP i organizacjami pozarządowymi na rzecz utworzenia spójnej oferty kulturalnej dla mieszkańców • Wsparcie lokalnych klubów sportowych m.in. klubu LUKS Olympic • Aktywizacja osób starszych poprzez poszerzenie oferty edukacyjnej, integracyjnej i rozrywkowej, w tym zajęć i warsztatów tematycznych • Modernizacja placów zabaw	Zwiększenie integracji wśród mieszkańców z różnych grup wiekowych. Zwiększenie dostępu mieszkańców do kultury i sportu, w tym wydarzeń kulturalnych i zasobów kulturowych. Wzrost zainteresowania mieszkańców odbywającymi się na terenie Gminy wydarzeniami kulturalnymi i sportowymi oraz różnego rodzaju zajęciami.	w organizowanych zajęciach (os.), • liczba zmodernizowanych/ wyposażonych/ utworzonych obiektów kulturalnych/ sportowych/ miejsc integracji (szt.), • liczba organizacji pozarządowych współpracujących z Gminą w realizacji oferty rekreacyjnej dla mieszkańców (szt.).
--	---	---	--

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Słupia oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Gmina Słupia położona jest we wschodniej części województwa łódzkiego i zachodniej części powiatu skierniewickiego. Sąsiaduje z gminami: Lipce Reymontowskie (od północy, północnego zachodu), Godzianów (od północnego wschodu), Głuchów (od południowego wschodu), Jeżów (od południa) oraz Rogów (od zachodu).

Pod względem zagospodarowania terenów dominują użytki rolne, które stanowią ok. 92% całkowitej powierzchni Gminy, z czego 85% z nich znajduje się pod zasiewami. Z tego względu jest to gmina o charakterze rolniczym. Występuje również znikoma powierzchnia sadów (poniżej 5% całkowitej powierzchni). Drugą istotną formą zagospodarowania i użytkowania są tereny zabudowane. Sieć osadnicza Gminy oparta jest o wsie: Słupia, Gzów, Bonarów, Krosnowa, Nowa Krosnowa, Podłęczce, Modła, Winna Góra, Wólka-Nazdroje oraz Zagórze, spośród których najbardziej zaludniona jest Słupia.

Zdecydowanie w strukturze Gminy wyróżnia się „ośrodek gminny”, czyli ta część wsi Słupia, której zabudowa skupiona jest u zbiegu dróg: wojewódzkiej – powiatowej – gminnej. Na zabudowę ośrodka składa się zabudowa usługowa z zakresu użyteczności publicznej jak m.in.: Szkoła Podstawowa, Urząd Gminy, placówka medyczna z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (NZOZ) czy usługi handlu, obiekty kultury i sakralne, a także obiekty odpowiadające za bezpieczeństwo w Gminie tj. komenda policji i remiza OSP. Pomimo zróżnicowanej zabudowy, wieś gminna nie posiada wykształconego skoncentrowanego centrum. Ustalenia planu dla wsi Słupia, przeznaczają znaczne tereny pod skoncentrowaną zabudowę mieszkaniowo-usługową, co powinno wpłynąć na systematyczne kształtowanie ośrodka gminnego.

Jednostki osadnicze charakteryzują się dużym zróżnicowaniem pod względem powierzchni, zaludnienia i terenów zabudowanych. Pomimo dysproporcji w wielkości obszarowej poszczególnych wsi i w ich zabudowie, cechą charakterystyczną systemu osadniczego Gminy jest jej w miarę równomierne rozmieszczenie w obszarze Gminy i w stosunku do powierzchni poszczególnych jednostek osadniczych. Struktura osadnicza Gminy ukształtowała się na bazie podstawowego układu komunikacyjnego – drogi powiatowej, gminnej, wewnętrznej. Zabudowa większości wsi cechuje się jednostronną obudową ciągów komunikacyjnych zachowując przy tym swój historyczny charakter. Zabudowa o charakterze ulicówki – obustronna obudowa drogi – wykształciła się we wsi Krosnowa. Zabudowa ta ponadto posiada zwarty charakter, co prawdopodobnie podyktowane jest bliskością przystanku kolejowego. Zwartą ulicówką odznaczają się także wsie: Słupia (Słupia Gaj, Zimna Woda, Borki), Gzów, Modła. Zabudowa rozproszona w ilości niewielu siedlisk, zlokalizowana jest we wsi Słupia Folwark. Poza tym zabudowa rozproszona na terenie Gminy praktycznie nie występuje.

Przez teren Gminy przebiega jedynie jeden drogowy szlak komunikacyjny o znaczeniu ponadlokalnym – droga wojewódzka nr 705 relacji Jeżów-Skierniewice. Ponadto przez Gminę biegnie linia kolejowa relacji Warszawa-Łódź, ze stacją kolejową w miejscowości Krosnowa obsługująca ruch pasażerski. Dodatkowo, poza granicami Gminy, w odległości

około 20 km na północ od m. Słupia znajduje się węzeł Łowicz na autostradzie A2, a w odległości około 5 km na południe droga krajowa nr 72.

W Gminie w sąsiedztwie głównych cieków wodnych (tj. rzeki Łupia-Skierniewka wraz z jej dopływami), w dużej mierze na terenach należących do grupy obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi wynosi 1% oraz 10%), a także obszarów, na których prawdopodobieństwo powodzi jest niskie i wynosi 0,2% lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego, występuje nagromadzenie łąk i terenów trawiastych oraz lasów i zadrzewień.

Ponadto przez Gminę wyznaczono przebieg kilku regionalnych szlaków turystycznych, których przebieg przedstawiony został na rycinie w późniejszym fragmencie dokumentu, przedstawiającej model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Słupia.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej w Gminie powinno odbywać się w oparciu o szczegółowe wytyczne dokumentów planistycznych nie tylko na poziomie Gminy (m.in. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego), ale także wyższych szczebli.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego 2030+ jest nadrzędnym dokumentem planistycznym, który reguluje kwestie związane z planowaniem przestrzennym w regionie. Gmina Słupia na podstawie powyższego Planu oraz Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 zakwalifikowana została do: **Obszaru Rozwoju Intensywnego Rolnictwa** oraz **Obszaru Zielonej Gospodarki**.

- **Obszar Rozwoju Intensywnego Rolnictwa** (zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego 2030+) obejmuje obszary charakteryzujące się wysokim wskaźnikiem jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej położone w północnej i zachodniej części województwa. Obszar ten stanowi bazę surowcową dla przemysłu rolno-spożywczego i jest predysponowany do intensyfikacji rolniczej produkcji towarowej. Zakłada się dalszy rozwój konkurencyjnego, produktywnego rolnictwa oraz nowoczesnego przetwórstwa rolno-spożywczego i utworzenie rynków hurtowych produktów rolnych. Ponadto, zintegrowane działania na rzecz zwiększenia retencji wód, rozwoju i modernizacji systemów melioracji wodnych oraz zwiększania powierzchni zadrzewień i zakrzewień, szczególnie na terenach o niskiej lesistości, w rejonach występowania gleb najwyższych klas bonitacyjnych (w tym związanych z intensywną produkcją rolną i dużym zagrożeniem procesami erozji gleb) przyczynią się do minimalizacji problemów związanych z występowaniem obszaru suszy i stepowienia.
- **Obszar Zielonej Gospodarki** (zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030) wskazuje, że w gminach, w których potencjał rolnictwa jest wysoki, grunty rolne powinny być chronione, a wiodąca funkcja rozwijana. Istotne będą działania związane z prowadzeniem racjonalnej gospodarki rolnej, w tym m.in. właściwym doбором upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystaniem potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalnym

stosowaniem nawożenia i środków ochrony roślin. W zakresie zwiększania opłacalności produkcji rolnej istotne będzie polepszanie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestycje we wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników między sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych i targowisk. Ważnym kierunkiem działań będzie wspieranie przetwórstwa rolno-spożywczego. Zarówno dla rozwoju funkcji rolniczej, jak i turystycznej ważne będą działania związane z ochroną i poprawą jakości środowiska oraz wzmocnieniem odporności OSI na zmiany klimatu i zagrożenia naturalne. Wymagać to będzie interwencji z zakresu m.in. zwiększania zdolności retencyjnych zlewni (m.in. wprowadzania zalesień, zakrzewień, zadrzewień, budowy i modernizacji zbiorników wodnych, rozwoju systemów melioracyjnych, odtwarzania oczek wodnych i mokradeł) oraz rozwiązań ukierunkowanych na ochronę środowiska (m.in. poprawę czystości wód, w tym tworzenie wysokoefektywnych stref ekotonowych, renaturalizację siedlisk i cieków wodnych, zwiększanie powierzchni obszarów objętych ochroną prawną), a także inwestycji w infrastrukturę przeciwwązrożeń (m.in. przeciwpowodziową, przeciwpozarową).

Plan województwa nie przewiduje na terenie Gminy znaczących realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym poza zachowaniem istniejących tj. linii elektroenergetycznej 110kV, linii kolejowej relacji Łódź - Warszawa, drogi wojewódzkiej nr 705, linii światłowodowej telekomunikacyjnej oraz planowanym przebiegiem gazociągu wysokiego ciśnienia z kierunku gminy Lipce Reymontowskie na kierunek gminy Jeżów.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Słupia przyjętego uchwałą Nr XXXIII/171/14 Rady Gminy Słupia z dnia 31 grudnia 2014 r. o uchwaleniu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Słupia za podstawową zasadę kształtowania polityki przestrzennej Gminy Słupia przyjęto równowagę rozwoju dziedzin: społecznej, gospodarczej i przyrodniczej. Zasadzie tej przyświecają następujące cele strategiczne przyjęte w Studium w kontekście określenia przyszłego kierunku i intensywności wykorzystania terenów w Gminie:

- Rozwój gospodarczy przyjazny dla środowiska.
- Skuteczna ochrona i efektywne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych.
- Bezpieczeństwo i stabilizacja życiowa mieszkańców oraz właściwe standardy środowiska zamieszkania.
- Skuteczna realizacja zadań własnych Gminy w sferach około przestrzennych.
- Kształtowanie przestrzeni podnoszących konkurencyjność i atrakcyjność Gminy.

Według zapisów Studium rolnictwo stanowi nadal główny kierunek rozwoju przestrzennego Gminy i warunkuje większość procesów rozwojowych. W tym celu chroni się tereny o najkorzystniejszych warunkach dla prowadzenia gospodarki rolnej przed zainwestowaniem nierolniczym. Zakłada się wzrost produkcji towarowej, aktywności gospodarczej związanej z rolnictwem, rozwój lokalnego przetwórstwa rolno-spożywczego, natomiast z działań poza przestrzennych stworzenie konkurencyjności produkcji w stosunku do Unii Europejskiej

poprzez rozwój instytucji obsługi rolnictwa, głównie w zakresie doradztwa i informacji w tym szczególnie dotyczących wymogów unijnych, wspieranie powstawania grup producenckich.

Przyjmuje się, że uzupełniającym kierunkiem w stosunku do rolnictwa będzie wielofunkcyjny rozwój obszaru Gminy. Kierunek ten kształtowany będzie na bazie systemu osadniczego Gminy, którego struktura funkcjonalna już posiada zarys wielofunkcyjności. W związku z tym przyjmuje się, że kształtowanie sieci osadniczej będzie obejmować rozwój potencjału społeczno-gospodarczego o następującej hierarchii:

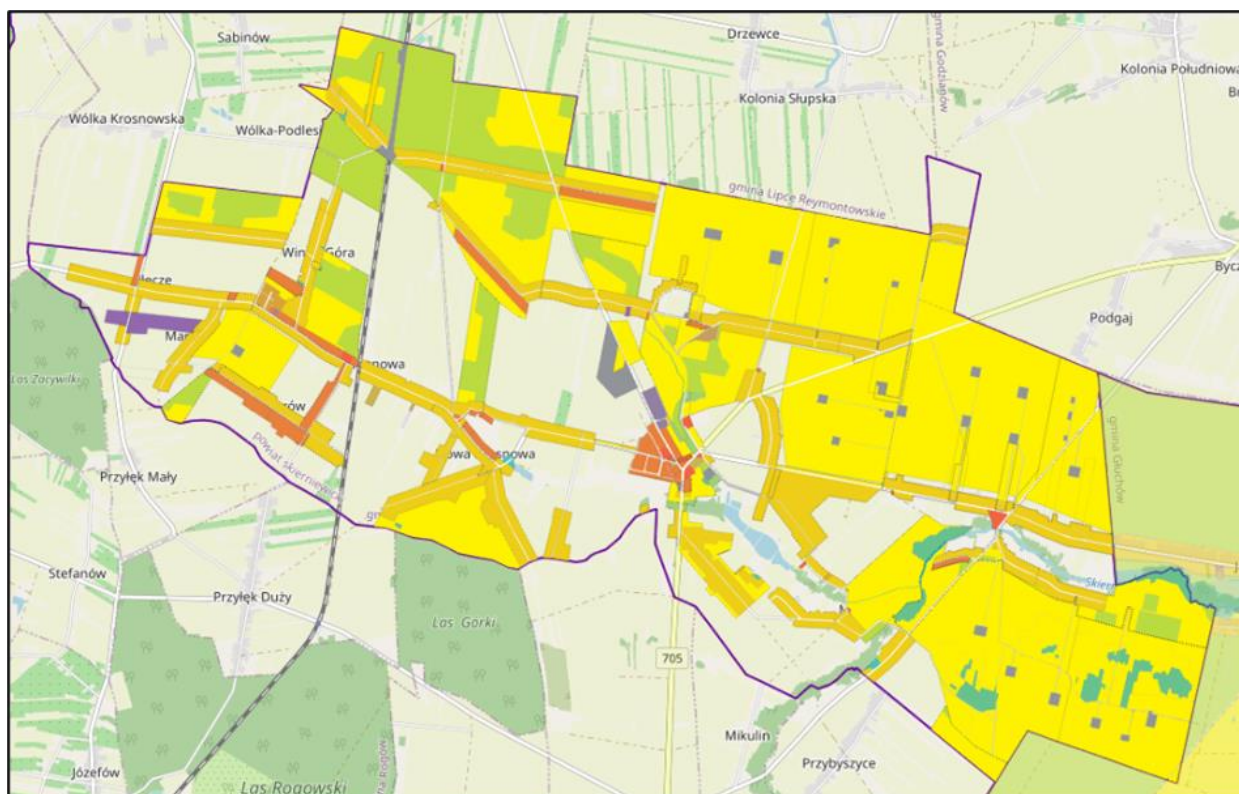
- wsi Słupia – jako gminnego ośrodka aktywności lokalnej poprzez rozwój instytucji kulturalnych, usług medycznych (poradnie specjalistyczne), rozwijanie sektora doradztwa biznesowego, rozwój handlu i gastronomii, rozwój usług, obsługi rolnictwa, rozwój działalności gospodarczej nierolniczej itp.,
- wsi: Słupia, Winna Góra, – jako ośrodki koncentracji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz usług towarzyszących tej zabudowie o znaczeniu dla obszaru Gminy,
- wsi: Słupia, Modła, Gzów – jako miejscowości koncentracji funkcji turystyczno-rekreacyjnej i usług związanych z obsługą tych funkcji oraz rozwoju agroturystyki.
- wsi: Słupia, Gzów, Winna Góra, Nowa Krosnowa, Zagórze – jako miejscowości koncentracji usług podstawowych z zakresu użyteczności publicznej, handlu,
- pozostałe jednostki osadnicze – będą pełnić w dalszym ciągu jako wiodącą funkcję rolniczą i obsługi rolnictwa, a jako uzupełnienie tej funkcji przewiduje się rozwój sfery usługowo-gospodarczej.

Poza wskazaną wyżej hierarchią rozwoju przyjmuje się, że we wszystkich jednostkach osadniczych będzie następował rozwój zabudowy rolniczej, funkcji zapewniających pracę i dochody mieszkańców, rozwój budownictwa mieszkaniowego oraz usług konsumpcyjnych. Rozwój osadnictwa generalnie ograniczał się będzie do zachowania już wykształconych terenów zabudowy i kształtowania nowych w nawiązaniu do istniejących.

Obecnie na terenie Gminy Słupia obowiązuje 35 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obejmujące w sumie ok. 65,7% powierzchni całej Gminy. Ponadto na moment opracowywania niniejszego dokumentu w trakcie opracowywania pozostają 3 kolejne miejscowe plany, które obejmą 15,45% powierzchni Gminy.

W planach przeznaczeniem wiodącym jest przeznaczenie pod tereny rolne, tereny rolne i leśne, zabudowę mieszkaniowo-usługową (mieszkaniową jednorodziną) oraz zabudowę rolniczą. Występują również m.in.: tereny lokalizacji elektrowni wiatrowej, tereny elektrowni słonecznej, zabudowa zagrodowa, zabudowa produkcyjna, składy i magazyny, zabudowa obsługi komunikacji samochodowej, zabudowa obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodnich oraz infrastruktura techniczna, a także obszary i tereny górnicze.

Ryc. 7. Rozmieszczenie obowiązujących planów miejscowych na terenie Gminy Słupia

Źródło: https://mapa.inspire-hub.pl/#/gmina_slupia_powiat_skierniewicki.

Analiza powyższych dokumentów, a także diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz cele i kierunki działań przedstawione w niniejszej Strategii, pozwoliły na określenie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Słupia, które przedstawia poniższa tabela.

Tab. 2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Słupia

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu
• zachowanie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych, • ochrona terenów objętych ochroną prawną oraz innych obszarów cennych przyrodniczo, w tym terenów otwartych, • utrzymanie różnorodności biologicznej, • przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy, • wsparcie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności poprzez ustalanie racjonalnych wskaźników w zakresie powierzchni biologicznie czynnej w dokumentach planistycznych, zapewnienie i egzekwowanie odpowiedniej retencji oraz wykorzystanie istniejącej przestrzeni i obiektów do jej rozwoju, • tworzenie nowych oraz powiększenie już istniejących obszarów zielonych blisko obszarów mieszkaniowych, • dążenie do realizacji zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz istniejących i projektowanych zespołów zabudowy, • ochrona cieków wodnych, m.in. poprzez zakaz lub ograniczenie zabudowy w pobliżu zbiorników i cieków wodnych z uwzględnieniem przepisów dotyczących zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią , • ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami pochodzenia komunikacyjnego i bytowego poprzez kontrole stanu technicznego instalacji kanalizacji sanitarnej i burzowej, konserwacje urządzeń do separacji substancji ropopochodnych i osadników piaskowych, itp. • wykorzystanie głównych zbiorników wodnych do funkcji związanych z turystyką, rekreacją oraz sportem, z zachowaniem poszanowania środowiska przyrodniczego,

- wykorzystanie obszarów zielonych do celów turystycznych i rekreacyjnych poprzez budowę ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, budowę i utrzymanie infrastruktury rekreacyjnej,
- ochrona terenów rekreacyjnych i wypoczynku, lasów i terenów zielonych przed zabudową związaną z uciążliwą działalnością gospodarczą (zakłady przemysłowe, magazynowe i usługowe),
- nadanie funkcji edukacyjnej nowym i istniejącym obszarom zielonym oraz elementom zielono-błękitnej infrastruktury,
- ochrona powietrza i zapobieganie przekraczaniu poziomów dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych w powietrzu poprzez działania termomodernizacyjne, wprowadzanie do celów grzewczych urządzeń o wysokiej sprawności energetycznej, rozwój zielonej energii i ograniczanie niskiej emisji wynikającej z ruchu samochodowego,
- rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklające i wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych,
- ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w szczególności wartościowych układów urbanistycznych, historycznych zespołów parkowych, zadrzewień przydrożnych i śródpolnych oraz obiektów zabytkowych,
- ochrona różnorodności i wielokulturowości dziedzictwa kulturowego regionu i dóbr kultury współczesnej,
- przystosowanie zachowanych założeń i obiektów, które utraciły swoje pierwotne funkcje, do nowych, współczesnych potrzeb, z uwzględnieniem wymogów w zakresie ich dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami oraz – w miarę możliwości – wykorzystujących rozwiązania w zakresie efektywności energetycznej oraz rozwiązania w zakresie adaptacji do zmian klimatu (zatrzymanie wód opadowych, przepuszczalność terenu, ogrody deszczowe i inne),
- restauracja i modernizacja techniczna obiektów zabytkowych zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów, służącej jednocześnie rozwojowi gospodarczemu i włączeniu społecznemu,
- podporządkowanie nowej zabudowy historycznej kompozycji przestrzennej,
- podnoszenie walorów użytkowych oraz komercjalizacja funkcji turystycznej, z wykorzystaniem zasobu historycznego jako istotnego komponentu,
- ochrona gminnych tradycji związanych z jej rolniczą funkcją.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- utrzymanie i kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy, z możliwością jej uzupełnienia,
- kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych,
- utrzymanie dominującej formy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej realizowanej indywidualnie i w zorganizowanych zespołach mieszkaniowych, ze szczególnym uwzględnieniem kontroli nad charakterem zabudowy, jej intensywnością oraz rozdrobnieniem podziałów ewidencyjnych,
- wyznaczanie zróżnicowanych standardów zabudowy dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w dostosowaniu do charakteru miejsca – z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia dostępności do usług społecznych (przedszkola, szkoły, place zabaw, zieleni publiczna, usługi sportu, rekreacji i turystyki),
- kształtowanie nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej w oparciu o układ komunikacyjny o parametrach dostosowanych do intensywności zabudowy i zapewniający przepustowość w skali lokalnej i ponadlokalnej,
- zachowanie, ochrona przed zainwestowaniem i wykorzystanie zasobów w postaci gleb wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi oraz otuliną biologiczną cieków wodnych,
- ograniczenie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz (np. strefowanie zabudowy, tworzenie pasów zieleni izolacyjnej i granic przestrzennych),

- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy,
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- przeciwdziałanie konfliktom przestrzennym poprzez zachowanie równowagi pomiędzy dostępnością usług, lokalizacji terenów działalności gospodarczej i terenów produkcyjnych a uciążliwością ich oddziaływania na tereny sąsiednie,
- nawiązanie gabarytami, powierzchnią zabudowy i stylem architektonicznym nowych i przebudowywanych obiektów do istniejącej zabudowy występującej na danym obszarze, w szczególności w obszarze zabytkowej zabudowy,
- planowanie zabudowy wielorodzinnej w sposób ekstensywny, z zachowaniem dużej przestrzeni dla zieleni, retencji wodnej oraz miejsc postojowych dla pojazdów i zaplecza społecznego,
- podnoszenie dostępności terenów i obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii,
- przyjęcie rozwiązań wynikających z przepisów prawa wodnego oraz ograniczenie rozwoju nowej zabudowy na terenach zagrożonych ryzykiem powodziowym.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem handlu wielkopowierzchniowego rozumie się handel realizowany w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Jego lokalizacja jest regulowana w planie ogólnym poprzez wskazanie strefy handlu wielkopowierzchniowego oraz konieczność sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w przypadku potrzeby realizacji tego obiektu. Plan miejscowy sporządza się wtedy dla terenu położonego na obszarze obejmującym co najmniej obszar, na którym powinny nastąpić zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej w wyniku realizacji tego obiektu.

Na obszarze Gminy Słupia nie planuje się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Z tego względu nie ustala się zasad i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w zakresie ich lokalizacji

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem inwestycji celu publicznego należy rozumieć działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne), oraz metropolitalnym (obejmującym obszar metropolitalny) bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, m.in.:

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi rowerowe i drogi wodne, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji,
- budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania lub ich wykorzystania w instalacji odnawialnego źródła energii wytwarzającej biogaz w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii,
- budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,
- budowa, utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa, a także ustanowienie strefy ochronnej terenu zamkniętego, w tym wynikające z umów lub porozumień międzynarodowych, a także na potrzeby ochrony granicy państwowej lub zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymywanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich,
- poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie złóż kopalin objętych własnością górnictw,
- zakładanie i utrzymywanie cmentarzy,
- ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej,
- ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody,
- wydzielanie gruntów pod publicznie dostępne przestrzenie i obiekty: ciągi piesze, place, parki, promenady lub bulwary, a także ich urządzenie, w tym budowa lub przebudowa.

W przypadku lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego na terenie Gminy przyjmuje się w szczególności:

- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- lokalizowanie kluczowych inwestycji celu publicznego poza glebami wysokiej przydatności rolniczej i terenami leśnymi,
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy,
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- wykorzystanie istniejącej infrastruktury do realizacji inwestycji celu publicznego.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

W zakresie transportu i komunikacji:

- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój układu drogowego, komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszo-rowerowej, węzłów komunikacyjnych,
- dążenie do ograniczenia ruchu indywidualnych pojazdów samochodowych, szczególnie na obszarach o dużych walorach przyrodniczych i dużej wrażliwości środowiska na czynniki antropopresyjne,
- wyznaczanie w dokumentach planistycznych dróg o szerokości zapewniającej możliwość wykonania wszystkich niezbędnych do prawidłowego wykorzystania drogi elementów, jak chodniki, parkingi, ciągi rowerowe,
- wprowadzanie rozwiązań drogowych w obszarach zabudowy minimalizujących geometrię dróg i skrzyżowań, pozostawiając jednocześnie wystarczającą, wygodną przestrzeń dla pieszych, ruchu rowerowego, transportu publicznego, jak również dla osób z niepełnosprawnościami i starszych,
- budowa ścieżek rowerowych poprawiających dostępność i obsługę komunikacyjną sołectw poprzez stworzenie ciągłego systemu komunikacji rowerowej,

W zakresie infrastruktury technicznej i społecznej:

- kreowanie połączeń pomiędzy zabudową mieszkaniową a infrastrukturą społeczną oraz dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej i technicznej,
- dalszy rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym wodno-kanalizacyjnej, będącej podstawą do lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z działalnością gospodarczą,
- wyposażenie terenów w sprawny system odprowadzania i utylizacji ścieków, niezbędny przy wysokim stopniu zwodociągowania,
- utrzymywanie i poprawa jakości usług o charakterze publicznym (szkoły, przedszkola, instytucje kultury, obiekty sportowe), w tym bazy infrastrukturalnej oraz rozwój systemu opieki nad osobami ze szczególnymi potrzebami,
- kształtowanie centralnych przestrzeni publicznych w poszczególnych wsiach umożliwiających aktywność społeczną, budowę oraz umacnianie więzi społecznych i budowanie lokalnej tożsamości,
- rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zapewnienie odpowiedniej retencji (powierzchnia biologicznie czynna, budowa zbiorników na deszczówkę z terenów utwardzonych w celu wtórnego wykorzystania),
- tworzenie warunków dla lokalizacji instalacji urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii na poziomie aktów planistycznych (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego).

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Urządzenia wytwarzające energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW powinny być lokalizowane na gruntach klasy IV lub V i nie mogą wpływać na poszerzenie obszaru stref ochronnych, które związane są z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu oraz użytkowaniu terenu poza granicami wyznaczonego obszaru. W przypadku lokalizacji takich urządzeń wyznacza się następujące zasady:

- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- lokalizowanie ośrodków produkcyjnych i infrastruktury technicznej (w tym odnawialnych źródeł energii) na terenach ściśle określonych, z uwzględnieniem istniejących form ochrony przyrody oraz z zachowaniem bezpiecznej strefy ochronnej od zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży,
- dbałość o relacje funkcjonalno-przestrzenne z terenami sąsiednimi,
- podejmowanie działań powstrzymujących znaczne przeobrażenie krajobrazu kulturowego,
- w granicach stref ochronnych dla elektrowni fotowoltaicznych wszelkie przedsięwzięcia nie mogą przekraczać standardów jakości środowiska,
- wyłącza się obszary chronionego krajobrazu z lokalizowania elektrowni wiatrowych o mocy większej niż moc mikroinstalacji w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się te przedsięwzięcia, które zostały określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w podziale na przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz te mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W przypadku lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie Gminy należy uwzględnić:

- lokalizację w miejscach, które nie naruszają funkcjonowania korytarzy ekologicznych, obszarów chronionych oraz nie przyczyniają się do niszczenia siedlisk gatunków występujących w Gminie,
- rozmieszczenie form ochrony przyrody, ograniczenia wynikające z uchwał je powołujących, planów ochrony tych obszarów oraz aktów prawa miejscowego,
- realizację działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą możliwych negatywnych oddziaływań na środowisko
- przeprowadzenie indywidulanej procedury badania wpływu przedsięwzięcia na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy w celu ochrony kompleksów rolnych i leśnych,
- zachowanie korytarzy ekologicznych oraz siedlisk gatunków chronionych i zagrożonych,
- kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową na wsiach,
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi,
- zalesianie gruntów najsłabszych, nieużytków i gruntów rolniczo nieprzydatnych,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, poprzez właściwy dobór upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalne stosowanie nawożenia i środków ochrony roślin,
- zwiększanie opłacalności produkcji rolnej, poprzez polepszenie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestycje we wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników między sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych i targowisk,
- dopuszcza się przekształcenie profilu istniejących gospodarstw rolnych na agroturystyczny, zgodnie ze wskazanymi kierunkami rozwojowymi sektora turystyki w Gminie.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Gmina Słupia nie posiada obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w myśl ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Nie wskazuje się obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rewaloryzacją lub remediacji. Tereny pokopalniane proponuje się do objęcia rekultywacją.

W zakresie obszarów wymagających rekultywacji:

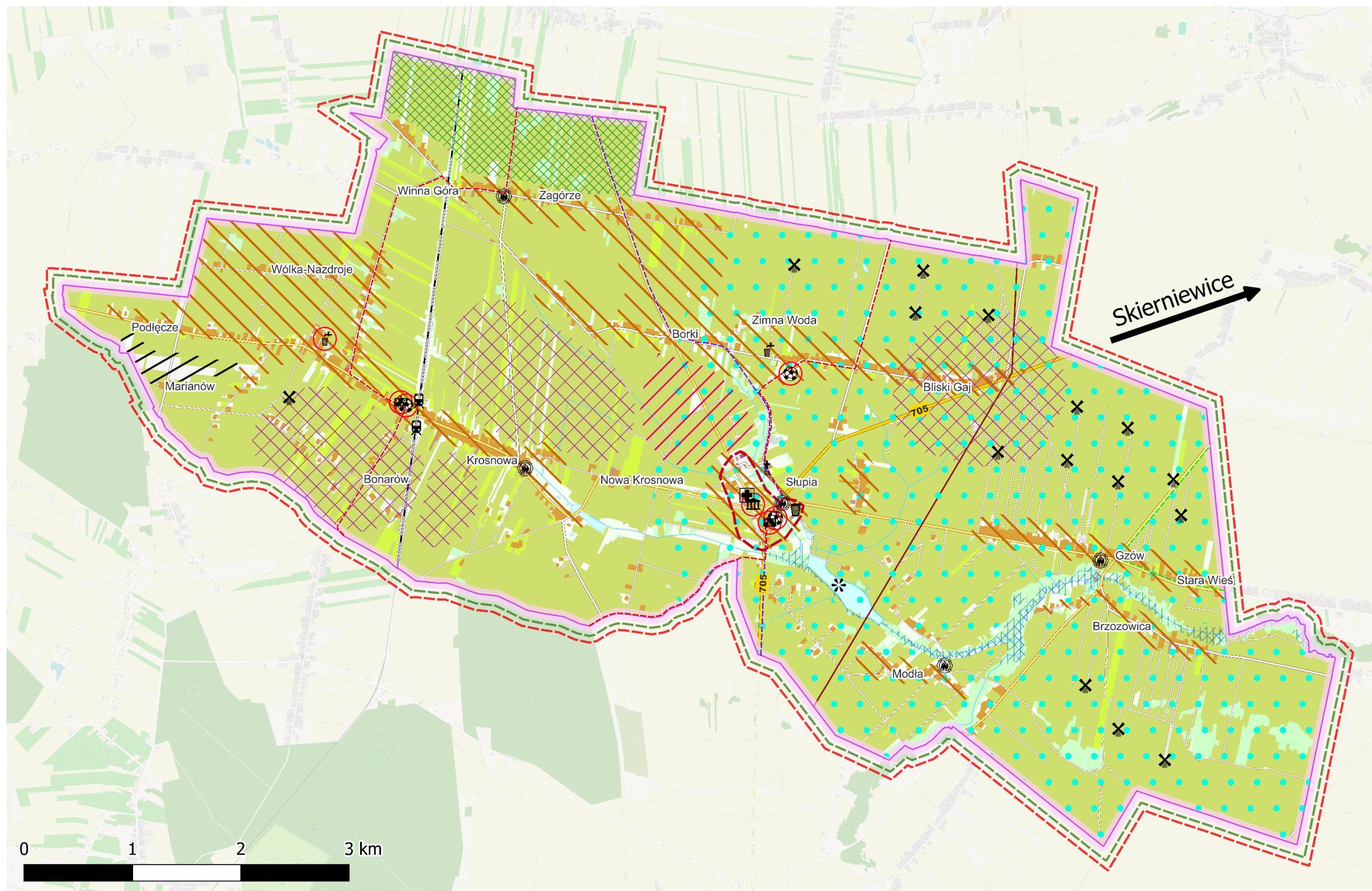
- uwzględnienie wymogów wynikających z zasad zagospodarowania terenu w planie rekultywacji,
- wprowadzenie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Źródło: opracowanie własne.

Na poniżej rycinie przedstawione została struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej Gminy Słupia, w tym m.in. planowane prace modernizacyjne wraz z obszarami wskazanymi do dalszej rozbudowy funkcji mieszkaniowo-usługowej, inwestycyjnej oraz rozwoju OZE.

Ponadto planowany jest szereg działań obejmujących cały obszar Gminy Słupia.

Ryc. 8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej Gminy Słupia

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych.

Legenda

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

✱ tereny rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych

○ obiekty planowane do modernizacji

Kierunki zagospodarowania terenów

✕ tereny rozwoju OZE - farmy fotowoltaiczne

● tereny rozwoju OZE - farmy wiatrowe

— tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowo-usługowej

— tereny inwestycyjne

— tereny złóż kopalin wymagające rekultywacji

— tereny, na których dopuszcza się zalesianie terenów rolnych

Struktura przestrzenno-funkcjonalna

□ ośrodek gminny

Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

⚽ Boisko sportowe

🗑️ Oczyszczalnia ścieków

🚒 Ochotnicza Straż Pożarna

🏠 Ośrodek Zdrowia

🚆 Stacja kolejowa

💧 Stacja uzdatniania wody

🎓 Szkoła Podstawowa

⚡ Turbina wiatrowa

🏛️ Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Kultury i Sportu, Biblioteka, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

⛪ Zabytkowy Kościół

Szlaki turystyczne

— Łowicka Piesza Pielgrzymka na Jasną Górę (szlak pieszy)

— Szlak Kultury Janiśławickiej (szlak rowerowy)

— Szlak Rowerowy Śladami Reymonta

Sieć komunikacyjna

— droga wojewódzka

— droga powiatowa

— droga gminna

— droga wewnętrzna

— linia kolejowa

Pokrycie terenu

— ciek wodny

— zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna

— zabudowa przemysłowo-składowa

— zabudowa handlowo-usługowa

— pozostała zabudowa

— place i tereny komunikacyjne

— grunty orne

— łąki i tereny trawiaste

— sady, plantacje i ogrody działkowe

— lasy i zadrzewienia

— wody powierzchniowe

Pozostałe oznaczenia

— sieć wysokiego napięcia

||| obszary, na których prawdopodobieństwo powodzi jest niskie i wynosi 0,2%
lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego

obszary szczególnego zagrożenia powodzią

/// na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%

/// na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%

🟩 Obszar Zielonej Gospodarki (zgodnie z SRWŁ 2030)

🟩 Obszar Rozwoju Intensywnego Rolnictwa (zgodnie z PZPWŁ 2030+)

🟪 granica administracyjna Gminy Słupia

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Cele strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działań ujęte w niniejszym dokumencie odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców Gminy Słupia. Jednocześnie są one spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej:

- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR),
- Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030.

Komplementarność celów wyznaczonych w Strategii Rozwoju Gminy Słupia z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Cel główny KSRR zakłada *efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym*. Cel ten uzupełniony jest 3 celami operacyjnymi:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

W Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 wyznaczono następujące cele strategiczne:

- Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka,
- Obywatelskie społeczeństwo równych szans,
- Atrakcyjna i dostępna przestrzeń
- Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzane województwo (cel horyzontalny).

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Słupia na lata 2024-2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030.

Cele	
Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030	Strategia Rozwoju Gminy Słupia na lata 2024-2030
Cel I: Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka I.1. Zwiększenie potencjału badawczego i innowacyjnego I.2. Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego I.3. Wsparcie rozwoju MŚP I.4. Rozwój sektora rolnego i zwiększenie jego konkurencyjności	2. Gmina Słupia przyjazna przedsiębiorcom oraz wspierająca i promująca podmioty i produkty lokalne 2.1. Rozwój i wsparcie przedsiębiorczości w Gminie 3. Gmina Słupia zapewniająca mieszkańcom wsparcie społeczne i możliwości rozwoju pasji i zainteresowań 3.2. Rozwój jakości i innowacyjności nauczania
Cel II: Obywatelskie społeczeństwo równych szans II.1. Rozwój kapitału społecznego II.2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców II.3. Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego	3. Gmina Słupia zapewniająca mieszkańcom wsparcie społeczne i możliwości rozwoju pasji i zainteresowań 3.1. Wsparcie oferty społecznej dla mieszkańców w sposób kompleksowy 3.2. Rozwój jakości i innowacyjności nauczania 3.3. Zapewnienie rozbudowanej i atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców
Cel III: Atrakcyjna i dostępna przestrzeń III.1. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska III.2. Ochrona i kształtowanie krajobrazu III.3. Zwiększenie dostępności transportowej III.4. Nowoczesna energetyka w województwie III.5. Racjonalizacja gospodarki odpadami III.6. Zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych	1. Przestrzeń Gminy - czysta, nowoczesna, dostępna, spójna i bezpieczna 1.1. Racjonalne zagospodarowanie przestrzeni i zwiększenie jej dostępności 1.2. Stworzenie spójnej, nowoczesnej i bezpiecznej infrastruktury technicznej i drogowej 1.3. Poprawa jakości środowiska i czystości Gminy z jednoczesnym wzmocnieniem odporności na zmiany klimatu i zagrożenia naturalne 2. Gmina Słupia przyjazna przedsiębiorcom oraz wspierająca i promująca podmioty i produkty lokalne 2.2. Rozwój promocji Gminy w oparciu o lokalne podmioty i produkty lokalne

Cele	
Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030	Strategia Rozwoju Gminy Słupia na lata 2024-2030
Cel horyzontalny: Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzane województwo	1. Przestrzeń Gminy - czysta, nowoczesna, dostępna, spójna i bezpieczna 1.1. Racjonalne zagospodarowanie przestrzeni i zwiększenie jej dostępności 2. Gmina Słupia przyjazna przedsiębiorcom oraz wspierająca i promująca podmioty i produkty lokalne 2.1. Rozwój i wsparcie przedsiębiorczości w Gminie 3. Gmina Słupia zapewniająca mieszkańcom wsparcie społeczne i możliwości rozwoju pasji i zainteresowań 3.1. Wsparcie oferty społecznej dla mieszkańców w sposób kompleksowy

W Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 Gmina Słupia zaklasyfikowana została do Obszaru Zielonej Gospodarki. Jest to obszar obejmujący gminy położone na terenie województwa łódzkiego, lecz nie wchodzące w Miejskie Obszary Funkcjonalne. Na obszarach tych dominuje funkcja rolnicza i przyrodnicza. Ponadto ze względu na potencjał endogeniczny środowiska przyrodniczego oraz dziedzictwa kulturowego są obszarami predysponowanymi do rozwoju funkcji turystycznej. Na obszarze tym ważne jest podjęcie działań związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki rolnej, zwiększaniem opłacalności produkcji rolnej oraz wspieraniem przetwórstwa rolno-spożywczego (produkcja żywności wysokiej jakości, w tym rozwój produkcji ekologicznej). Równocześnie wskazane jest podejmowanie działań wspierających rozwój turystyki, w tym m.in. turystyki aktywnej, rozwój bazy turystycznej (również ekoturystyki i agroturystyki), rozbudowę szlaków turystycznych i infrastruktury rowerowej, itp. Realizacja wspomnianych wyżej działań musi iść w parze z ochroną i poprawą jakości środowiska oraz wzmocnieniem odporności na zmiany klimatu i zagrożenia naturalne.

Ryc. 9. Obszar Zielonej Gospodarki

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030.

Zaplanowane w Strategii Rozwoju Gminy Słupia na lata 2024-2030 działania są spójne z wytycznymi ujętymi w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 dla Obszaru Zielonej Gospodarki.

Miasto Słupia nie została zaklasyfikowana do innych Obszarów Strategicznej Interwencji wyznaczonych dla województwa łódzkiego. Obrazuje to poniższa rycina przedstawiająca zasięg Obszarów Strategicznej Interwencji w województwie łódzkim.

Ryc. 10. Obszary Strategicznej Interwencji w województwie łódzkim

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030.

Ponadto w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego Gmina Słupia zaliczona została do **Obszaru Rozwoju Intensywnego Rolnictwa**.

6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg realizacji **Strategii Rozwoju Gminy Słupia na lata 2024-2030** będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, ewaluację i w razie konieczności – aktualizację.

Wdrażanie Strategii

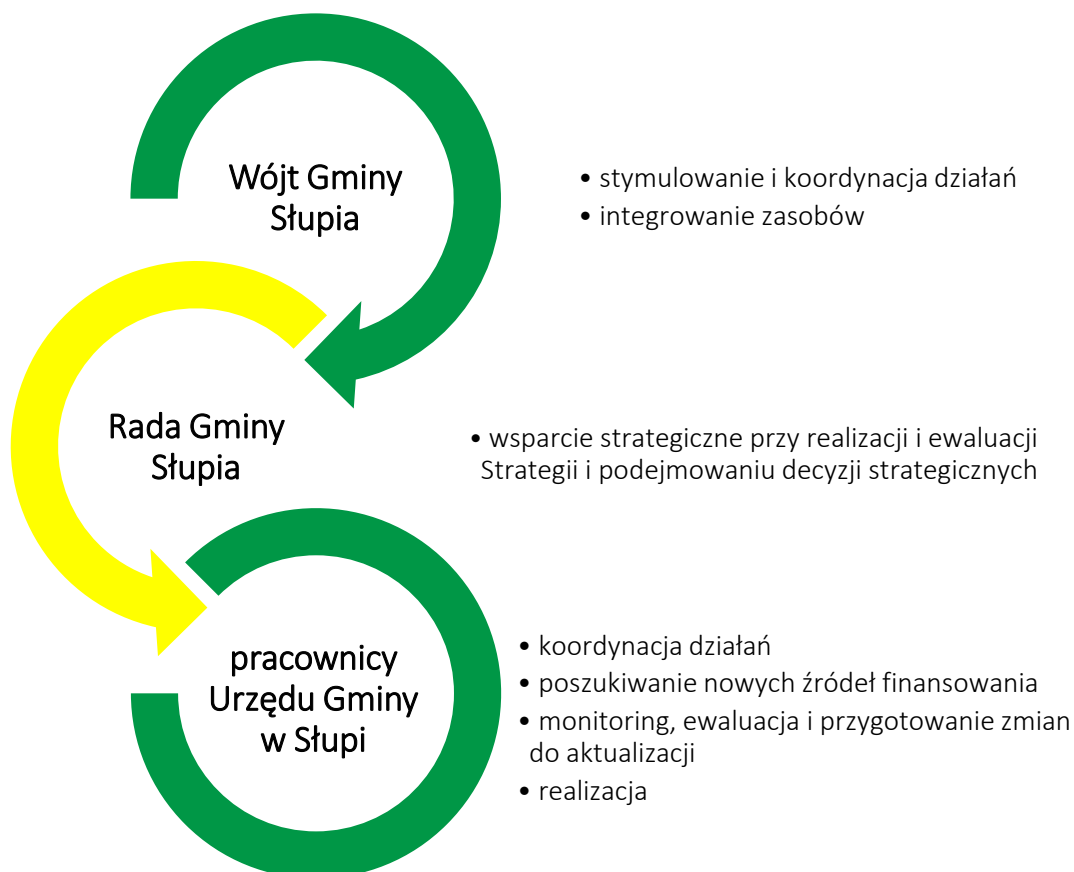
Strategia realizowana będzie w latach na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2024-2030. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu Gminy w Słupi oraz gminnych jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Słupia, Rada Gminy Słupia oraz pracownicy Urzędu Gminy w Słupi, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Słupia na lata 2024-2030 jest dokumentem określającym kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach funkcjonowania samorządu.

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych dla Gminy na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać zatem będzie uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych corocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółowić zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, Gmina Słupia będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiatu skierniewickiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy Słupia, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie Gminy Słupia, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie Strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. Tabela będzie zawierała przykładowe wskaźniki stopnia realizacji poszczególnych zadań. Odpowiednie uzupełnienie tabeli pozwoli na sprawdzenie tego czy i w jakim stopniu zaplanowane działanie zostało zrealizowane. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części wykonano założony cel operacyjny, a dalej strategiczny. Monitoring przeprowadzany będzie co 2 lata od roku przyjęcia Strategii i tym samym rozpoczęcia wdrażania jej założeń.

Po wdrożeniu Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja ex-post. Punktem bazowym, do oparcia wyników, będzie przeprowadzona w 2024 roku ewaluacja ex-ante (Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Słupia). Celem ewaluacji ex-post będzie określenie długotrwałych efektów wdrażania Strategii, w tym wielkości zaangażowanych środków oraz skuteczności i efektywności podjętych działań. Wynikiem oceny końcowej powinny być wskazania odnośnie do dalszej polityki rozwoju Gminy oraz zdefiniowane czynniki, przyczyniające się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania Strategii.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Słupia na lata 2024-2030 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych.

W momencie, gdy Wójt zidentyfikuje konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, występuje do Rady Gminy Słupia z wnioskiem o jego zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Słupia będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1–4 ustawy o samorządzie gminnym.

7. Ramy finansowe i źródła finansowania

Władze Gminy Słupia na bieżąco analizują możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, których realizacji będzie stanowiła również wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. w ramach programu **Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027**;
- ogólnopolskie programy operacyjne;
- programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Fundusz Inwestycji Lokalnych, Polski Ład oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Łódzkiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przez podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 jest głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie łódzkim w okresie budżetowym 2021-2027.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd ma możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- **FS** – Fundusz Spójności,
- **EFS+** – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- **FEnIKS** – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- **FENG** – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- **FERS** – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- **FERC** – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy,
- **PTFE** – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- **FEPŻ** – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy Słupia wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Słupia na lata 2024-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w Strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności Urzędu Gminy w Słupi oraz jednostek organizacyjnych Gminy.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem skierniewickim oraz województwem łódzkim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiającą spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczone będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Tabela poniżej przedstawia prognozę wysokości głównych kategorii budżetowych w latach 2024-2035 na podstawie Uchwały Nr LII/305/2024 Rady Gminy Słupia z dnia 1 lutego 2024 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Słupia na lata 2024-2035. W analizowanych latach łączne dochody Gminy wyniosą ponad 202 mln zł, z czego dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych wyniosą nieco ponad 31 mln zł a z podatku od nieruchomości ponad 21 mln zł. Łączne wydatki Gminy w tym okresie plasować się będą na poziomie ponad 193 mln zł.

Natomiast potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2024-2035 wyniesie ponad 20 mln zł.

Tab. 3. Prognozowane środki budżetowe w okresie realizacji Strategii (zł)

	Dochody ogółem	w tym:		Wydatki ogółem	Rozchody
		PIT	podatek od nieruchomości		
2024	19 483 502,37	2 214 735,00	1 490 000,00	19 863 502,37	506 244,00
2025	19 803 612,00	2 344 541,00	1 581 635,00	19 032 368,00	771 244,00
2026	17 153 347,00	2 423 820,00	1 630 666,00	16 382 141,00	771 206,00
2027	14 660 932,00	2 484 416,00	1 671 433,00	14 239 132,00	721 800,00
2028	15 071 439,00	2 553 980,00	1 718 233,00	14 222 943,00	848 496,00

2029	15 463 297,00	2 620 383,00	1 762 907,00	14 613 801,00	849 496,00
2030	15 849 880,00	2 685 893,00	1 806 980,00	15 007 344,00	842 536,00
2031	16 230 277,00	2 750 354,00	1 850 348,00	15 387 777,00	842 500,00
2032	16 603 573,00	2 813 612,00	1 892 906,00	15 761 073,00	842 500,00
2033	16 985 454,00	2 878 325,00	1 936 443,00	16 082 954,00	902 500,00
2034	17 376 118,00	2 944 526,00	1 980 981,00	16 473 618,00	902 500,00
2035	17 775 769,00	3 012 250,00	2 026 544,00	16 662 025,00	1 113 744,00
ogółem	202 457 200,37 zł	31 726 835,00 zł	21 349 076,00 zł	193 728 678,37 zł	9 914 766,00 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr LII/305/2024 Rady Gminy Słupia z dnia 1 lutego 2024 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Słupia na lata 2024-2035.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Słupia

Diagnoza sytuacji przestrzennej,
Gospodarczej i społecznej
Gminy Słupia

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	72
1.1. Informacje ogólne	72
1.2. Transport i łączność	75
<i>Dostępność drogowa i łączność</i>	<i>75</i>
<i>Infrastruktura drogowa i kolejowa</i>	<i>76</i>
<i>Transport zbiorowy</i>	<i>78</i>
Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	78
1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe	81
<i>Walory przyrodnicze</i>	<i>81</i>
<i>Walory kulturowe</i>	<i>83</i>
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	86
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy	86
2.2. Infrastruktura i środowisko	90
<i>Urządzenia sieciowe</i>	<i>90</i>
<i>Gospodarka odpadami</i>	<i>91</i>
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska</i>	<i>94</i>
2.3. Stan finansów samorządowych	97
<i>Wykonanie budżetu</i>	<i>97</i>
<i>Struktura dochodów i wydatków</i>	<i>99</i>
<i>Potencjał inwestycyjny</i>	<i>103</i>
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	105
3.1. Demografia	105
3.2. Kapitał społeczny	109
<i>Przedszkola i żłobki</i>	<i>109</i>
<i>Edukacja</i>	<i>110</i>
<i>Kultura i sport</i>	<i>115</i>
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	<i>117</i>
<i>Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Gminy</i>	<i>119</i>
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	121

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

1.1. Informacje ogólne

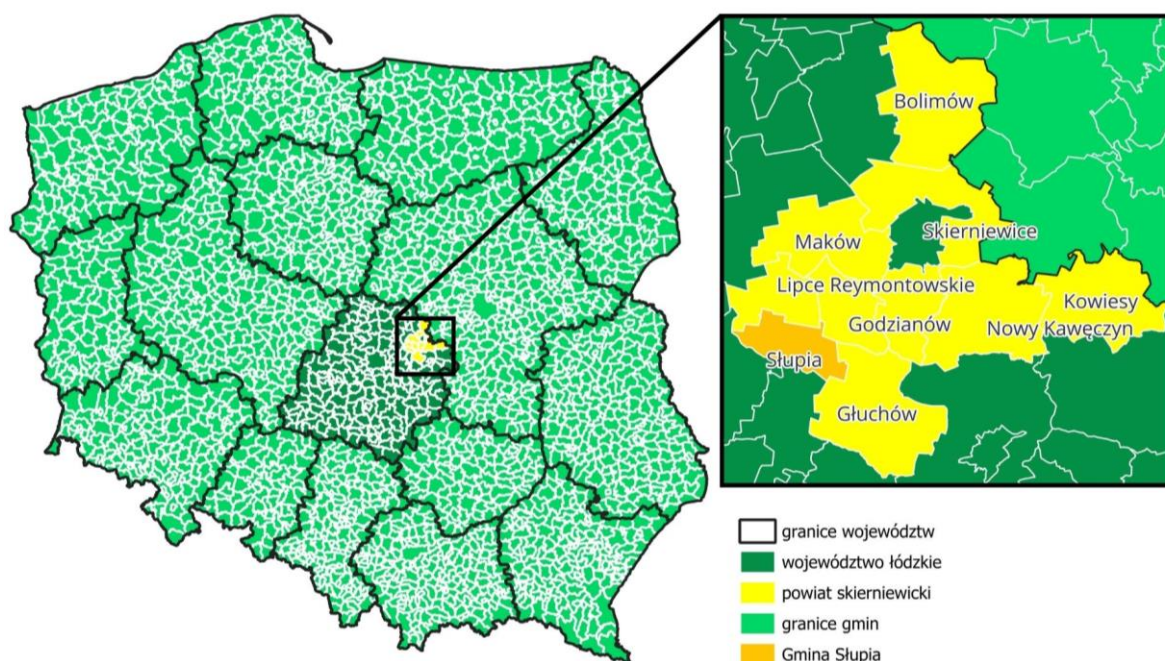
Gmina Słupia, będąca gminą wiejską, położona jest we wschodniej części województwa łódzkiego. Wchodzi w skład powiatu skierniewickiego i graniczy z pięcioma innymi gminami, z których trzy również przynależą do powiatu skierniewickiego:

- od północy i północnego zachodu – gmina Lipce Reymontowskie (powiat skierniewicki),
- od strony północnowschodniej – gmina Godzianów (powiat skierniewicki),
- od strony południowowschodniej – gmina Głuchów (powiat skierniewicki),
- od południa – gmina Jeżów (powiat brzeziński),
- od zachodu – gmina Rogów (powiat brzeziński).

Należy podkreślić, iż w dalszych analizach dotyczących gmin powiatu skierniewickiego, nie uwzględniono miasta Skierniewice z uwagi, że posiadając status miasta powiatowego nie stanowi ono jednostki będącej częścią powiatu skierniewickiego. Bez względu na to, siedzibą powiatu skierniewickiego jest miasto Skierniewice.

Według danych GUS z 2022 roku, w Gminie zameldowanych było 2 495 mieszkańców, a wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 60,7 os./km². Całkowita powierzchnia Gminy wynosi ok. 41 km², co stanowi zaledwie 5,44% całkowitej powierzchni powiatu skierniewickiego oraz ok. 0,14% województwa łódzkiego. Gmina Słupia jest najmniejszą gminą powiatu skierniewickiego.

Ryc. 11. Położenie Gminy Słupia na tle kraju, województwa oraz powiatu

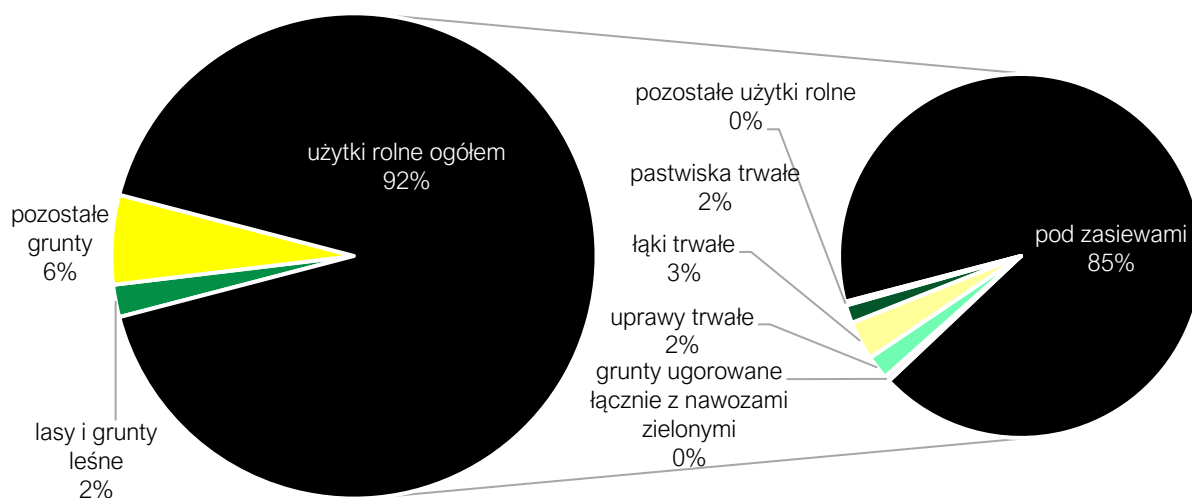
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUGiK.

Sieć osadnicza Gminy Słupia oparta jest o wsie: Słupia, Gzów, Bonarów, Krosnowa, Nowa Krosnowa, Podłęczce, Modła, Winna Góra, Wólka-Nazdroje oraz Zagórze. Wsie te stanowią jednocześnie obręby geodezyjne, tzw. wsi samoistnych i ich przysiółków (Słupia Folwark, Słupia Pokora, Marianów, Słupia Gaj, Borki, Zimna Woda). Wymienione jednostki podzielone są na 14 sołectw, obejmujących 11 miejscowości podstawowych. Najbardziej zaludnionym sołectwem Gminy jest wieś gminna Słupia, którą na koniec 2020 roku zamieszkiwały 673 osoby. Z kolei najmniej zaludnioną miejscowością jest Marianów, liczący 53 mieszkańców.

Według „Klasyfikacji funkcjonalnej gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego” Przemysława Śleszyńskiego i Tomasza Komornickiego z Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyńskiego, Gmina Słupia zawiera się w kategorii gmin o umiarkowanej funkcji rolniczej. Użytki rolne stanowią ok. 92% jej powierzchni całkowitej, natomiast tereny lasów pokrywają ok. 2% Gminy. Pod względem klas bonitacyjnych, Gmina Słupia charakteryzuje się glebami zaliczanymi głównie do klas od IVa do VI. Najwięcej gleb o wyższych klasach bonitacyjnych (IIIa oraz IIIb) występuje we wsi Słupia.

Wśród użytków rolnych w Gminie Słupia na rok 2020 dominują te pod zasiewami i stanowią one aż 85% wszystkich użytków rolnych. Wśród innych użytków rolnych 3% stanowią łąki trwałe. Grunty ugorowe łącznie z nawozami zielonymi oraz tereny zaliczone do pozostałych użytków rolnych zajmują mniej niż 1% wszystkich użytków rolnych.

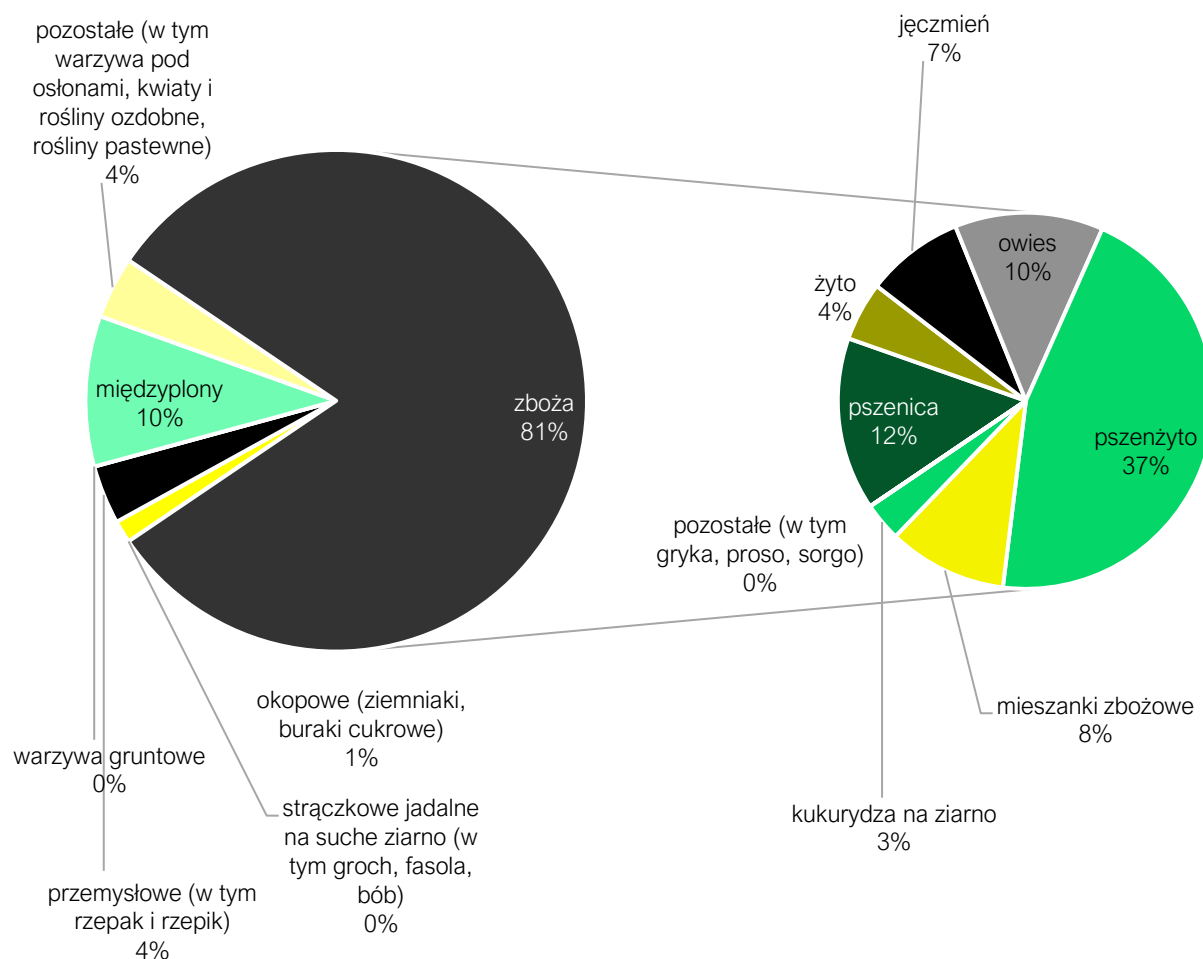
Ryc. 12. Struktura użytkowania gruntów w Gminie Słupia w 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020.

Najwięcej gruntów rolnych przeznacza się pod zasiew zbóż – 81%. Dominuje wśród nich pszenżyto z 38% udziałem oraz pszenica z 12% udziałem. W dalszej kolejności są to: owies (10%), mieszanki zbożowe (8%), jęczmień (7%), żyto (4%) oraz kukurydza na ziarno (3%). Oprócz zbóż zasiewa się także z nimi międzyplony (10%), a także: przemysłowe (w tym rzepak i rzepik) (4%) oraz okopowe (ziemniaki, buraki cukrowe) (1%). Pozostałe 4% zajmują m.in. warzywa pod osłonami, kwiaty i rośliny ozdobne, czy rośliny pastewne.

Ryc. 13. Struktura zasiewów wybranych upraw w Gminie Słupia w 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020.

1.2. Transport i łączność

Dostępność drogowa i łączność

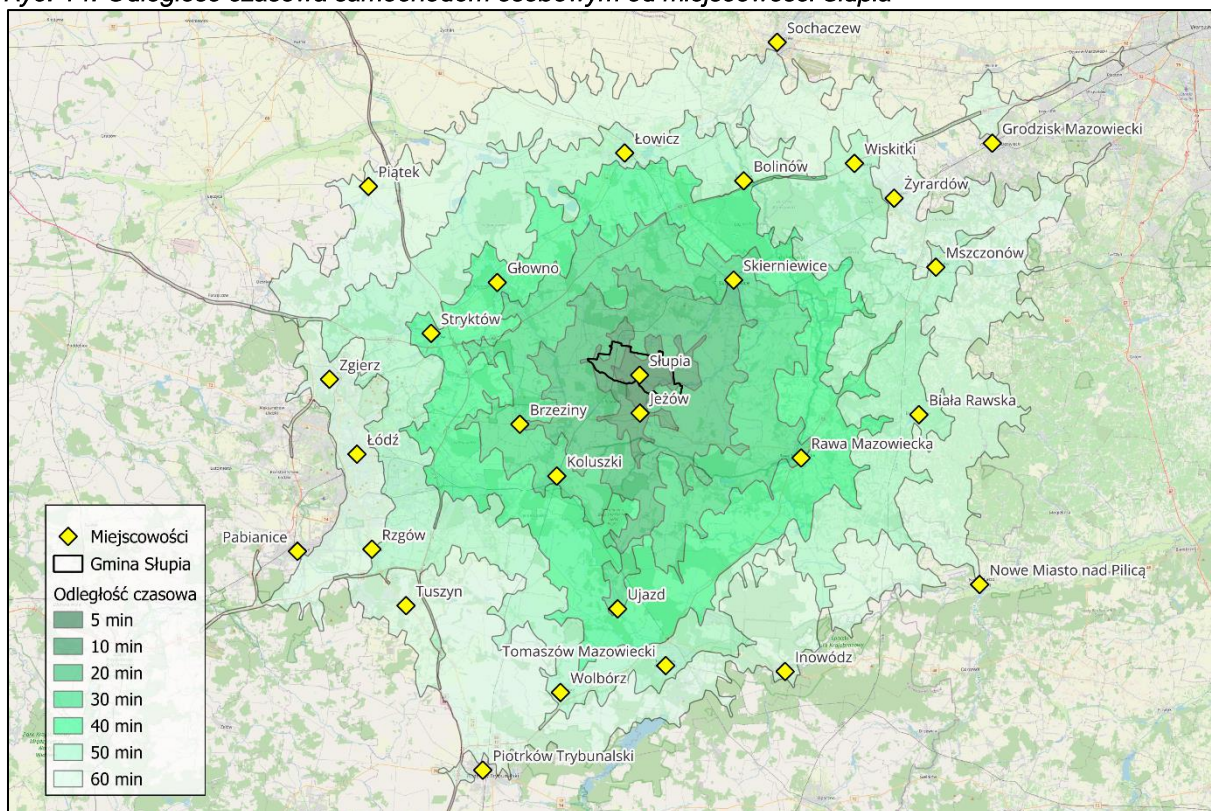
Według analizy przeprowadzonej przez IGiPZ PAN, włączonej do Nowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego, Gmina Słupia zakwalifikowana została jako obszar o niskiej drogowej dostępności transportowej (według syntetycznego wskaźnika drogowej dostępności – WDDT). Wynika to m.in. ze znacznego oddalenia od tras ekspresowych oraz innych ważnych szlaków komunikacyjnych, łączących Gminę bezpośrednio z większymi ośrodkami miejskimi. Najbliższymi ośrodkami węzła komunikacji pasażerskiej są Łódź oraz Skierniewice oddalone od Gminy o kolejno 40 i 20 km. Na poniższej rycinie przedstawiono z kolei odległość czasową od wsi Słupia – wynika z niej, iż do wspomnianej Łodzi (miasto wojewódzkie) oraz Skierniewic (miasto powiatowe) dostać się można w 60 i 20 minut. Z kolei do stolicy Polski, Warszawy, położonej w odległości ok. 90 km od Gminy, dostać się

można samochodem osobowym w czasie nieprzekraczającym 1,5 godziny. Kolejnymi większymi ośrodkami miejskimi, do których można dojechać z Gminy Słupia w stosunkowo krótkim czasie są kolejno:

- Łowicz – 50 min,
- Sochaczew – 60 min,
- Tomaszów Mazowiecki – 50 min,
- Piotrków Trybunalski – 60 min.

Pozostałe miasta wraz z czasem dojazdu przedstawiono poniżej.

Ryc. 14. Odległość czasowa samochodem osobowym od miejscowości Słupia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUGiK.

Nie wszystkie miejscowości wchodzące w skład Gminy Słupia mają dostęp do ogólnodostępnego światłowodu, jednakże z każdym dniem sytuacja ulega poprawie. Głównymi operatorami Internetu na obszarze Gminy są prywatne firmy: Orange oraz NEXERA PLUS.

Infrastruktura drogowa i kolejowa

Na terenie Gminy Słupia sieć komunikacyjna tworzona jest przede wszystkim przez drogi powiatowe oraz gminne. Przez obszar przebiega jedna droga wojewódzka (DW 705 relacji Jeżów – Skierniewice), która już poza terenem Gminy łączy się z drogą krajową nr 72 relacji Rawa Mazowiecka (droga S8) – Łódź. Łączna długość poszczególnych rodzajów dróg na terenie Gminy Słupia przedstawia się następująco:

- droga wojewódzka – 4,53 km,
- drogi powiatowe – 18,93 km,

Transport zbiorowy

Z dniem 26 stycznia 2022 roku weszło w życie Porozumienie Międzygminne Nr 5/2021 Gminy Słupia i Gminy Skierniewice z dnia 30 grudnia 2021 r. w sprawie przejęcia przez Gminę Skierniewice od Gminy Słupia zadania z zakresu lokalnego transportu zbiorowego. Według niniejszego porozumienia organizatorem publicznego transportu zbiorowego na obszarze Gminy Słupia jest Gmina Skierniewice z wyłączeniem niektórych obowiązków w obszarze transportu zbiorowego. W związku z powyższym głównym operatorem i przewoźnikiem na terenie Gminy Słupia jest PKS Skierniewice Spółka z o. o.

Czynnych przystanków autobusowych nie posiadają następujące miejscowości z terenu Gminy:

- Nowa Krosnowa,
- Marianów,
- Podłęcze,
- Wólka-Nazdroje,
- Winna Góra,
- Bonarów,
- Krosnowa.

Brak przystanków autobusowych obniża ogólny poziom dostępności transportowej wskazanych wyżej miejscowości. Znajdują się one natomiast w stosunkowo bliskiej odległości od dworca PKP, co umożliwia mieszkańcom korzystanie z przewozów kolejowych.

PKS relacji Zagórze – Słupia – Modła – Gzów – Słupia – Byczki – Godzianów – Zapady – Stare Rowiska – Dąbrowice kursuje od poniedziałku do piątku w godzinach 6:40, 13:10 i 15:25. Cena biletu w jedną stronę 7,00 zł. Ponadto przez teren Gminy Słupia kursuje BUS relacji Jeżów – Skierniewice.(rozkład jazdy w załączeniu).Cena biletu 8,50 zł

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego 2030+, Gmina Słupia przypisana została do **Sieradzkiego Rolniczego Obszaru Funkcjonalnego**. Na tym terenie główną rolę w gospodarce odgrywa dobrze prosperujące rolnictwo, zdolne do pełnienia funkcji żywicielskiej i zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego. Silnym wsparciem dla rozwoju wysokotowarowego rolnictwa w Obszarze jest zaplecze naukowo-badawcze – Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach, który jest czynnym członkiem inicjatywy „Klaster Żywności Wysokiej Jakości”. Głównymi wyzwaniami Sieradzkiego Rolniczego OF są:

- brak rynków hurtowych produktów rolnych,
- niekorzystna struktura agrarna i powolne zmiany w tym zakresie,
- duże rozproszenie działek rolnych,
- warunki wodne (w tym deficyt wody),
- niebezpieczeństwo wystąpienia suszy, niski poziom retencji,

- zjawisko stepowienia oraz nasilające się ekstremalne zjawiska pogodowe.

Według wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej według IUNG w Puławach, Gmina Słupia zawiera się w przedziale 61,0-70,9 – jest więc na średnim poziomie w stosunku do całego województwa łódzkiego.

Plan zagospodarowania Województwa Łódzkiego 2030+ wpisuje Gminę Słupia w Obszar Rozwoju Intensywnego Rolnictwa, gdzie największymi zdefiniowanymi barierami dla jego rozwoju na terenie Gminy jest deficyt wód dla rolnictwa oraz ograniczona naturalna retencja. Słaba retencja spowodowana jest głównie małą lesistością tego obszaru. Potencjalnie najlepszą specjalizacją rolniczą dla Gminy byłyby hodowla trzody chlewnej oraz sadownictwo.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Słupia zostało przyjęte Uchwałą Nr XXXIII/171/14 Rady Gminy Słupia z dnia 31 grudnia 2014 r. o uchwaleniu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Słupia. Dokument podzielony został na dwie zasadnicze części: **CZĘŚĆ A – UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO** oraz **CZĘŚĆ B – KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**. Część A opracowania skupia się na przedstawieniu aktualnego stanu Gminy, w tym m.in.: sytuacji przestrzennej (zasoby przyrodnicze, zasoby kulturowe, powiązania funkcjonalne z otoczeniem, produkcja rolnicza), stanu infrastruktury technicznej (sieć wodno-kanalizacyjna, ciepłownictwo, gazownictwo, energetyka), ład przestrzennego czy jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców. Druga część opracowania (B) przedstawia kierunki rozwoju i polityki przestrzennej dla Gminy Słupia wynikające z uwarunkowań zdiagnozowanych w części A.

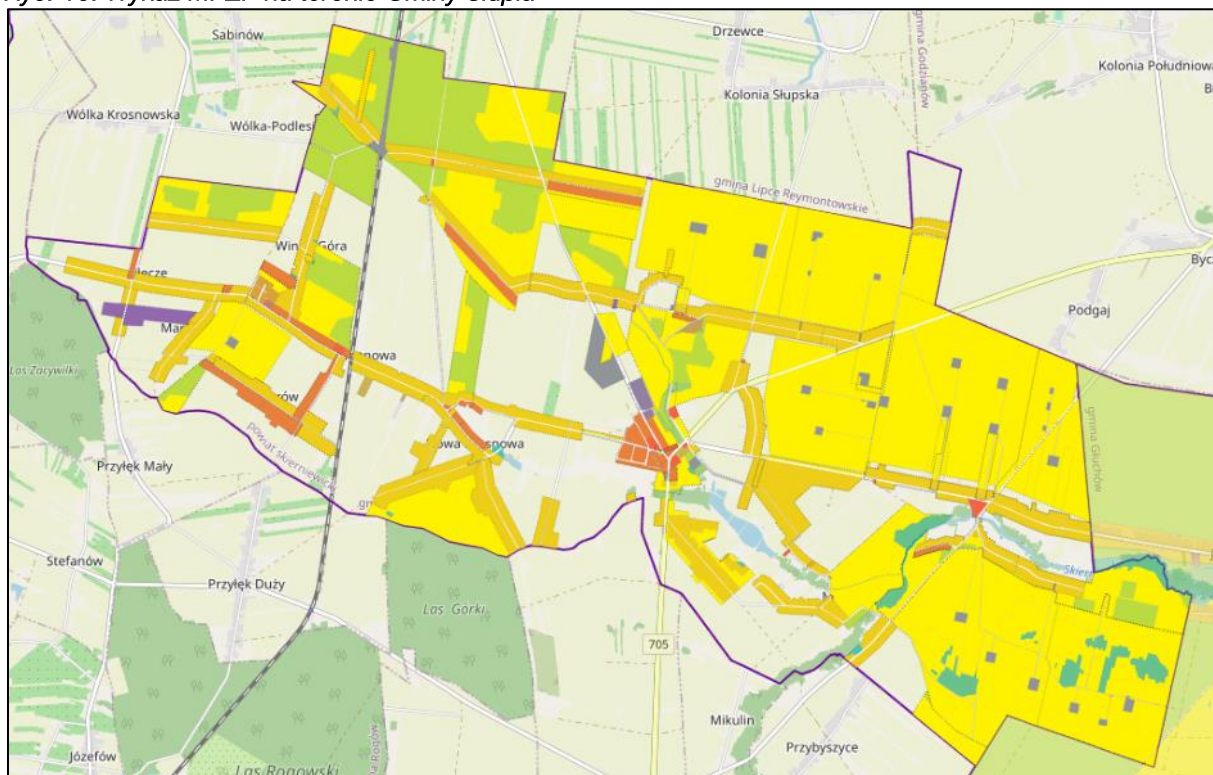
Za podstawową zasadę kształtowania polityki przestrzennej Gminy Słupia przyjęto równowagę rozwoju dziedzin: społecznej, gospodarczej i przyrodniczej. Zgodnie z tym przyjęto następujące cele strategiczne:

- rozwój gospodarczy przyjazny dla środowiska,
- skuteczna ochrona i efektywne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych,
- bezpieczeństwo i stabilizacja życiowa mieszkańców oraz właściwe standardy środowiska zamieszkania,
- skuteczna realizacja zadań własnych Gminy w sferach około przestrzennych,
- kształtowanie przestrzeni podnoszących konkurencyjność i atrakcyjność Gminy.

Głównym kierunkiem rozwoju przestrzennego Gminy Słupia zgodnie z obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, jest rolnictwo. Jego uzupełnieniem natomiast jest tworzenie warunków wielofunkcyjnego rozwoju obszaru Gminy.

Na obszarze Gminy Słupia obowiązuje łącznie 35 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmują ok. 65,70% całkowitej powierzchni Gminy. Z kolei w trakcie przygotowania są kolejne 3 miejscowe plany, które swoim zasięgiem zajmą kolejne 15,45% obszaru Gminy. Poniżej przedstawiony został zakres obowiązujących MPZP.

Ryc. 16. Wykaz MPZP na terenie Gminy Słupia

Źródło: https://mapa.inspire-hub.pl/#/gmina_slupia_powiat_skierniewicki.

Z uwagi na duży stopień pokrycia terenu Gminy planami miejscowymi, polityka przestrzenna na jej obszarze jest prowadzona w sposób spójny, konsekwentny i planowy. Gmina nie dopuszcza do niekontrolowanego rozlewania się i rozpraszania zabudowy oraz w pełni kontroluje lokalizację nowych inwestycji.

Na terenach nie objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wydawane są decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W tabeli poniżej przedstawiono liczbę wydanych decyzji o warunkach zabudowy w latach 2018-2022 w Gminie Słupia wraz ze średnią wartością dla wszystkich gmin powiatu skierniewickiego. Liczba decyzji o warunkach zabudowy w Gminie utrzymuje się na bardzo niskim poziomie. W latach 2018-2021 wydano zaledwie 2 decyzje, co w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców dało wartość wskaźnika w okolicach 0,38. W roku 2022 wydano 8 decyzji, co skutkowało wzrostem wartości wskaźnika do 3,21. Jest to wynik o połowę niższy niż średnia dla całego powiatu skierniewickiego.

W tabeli umieszczono również informacje dotyczące wydanych decyzji pozwolenia na budowę oraz zgłoszeń budowy wraz z projektem. W tym przypadku również obserwuje się znacznie niższe wartości wskaźnika na 1 tys. mieszkańców w Gminie Słupia niż średnio w powiecie. Wskaźnik wydanych pozwoleń na budowę i zgłoszeń budowy projektem budowlanych w 2022 roku w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców, w Gminie Słupia wyniósł zaledwie 2,81, kiedy średnia dla powiatu wynosi 5,18. Oznacza to, że na terenie Gminy obserwuje się mniejszy ruch inwestycyjny niż w pozostałych gminach powiatu skierniewickiego.

Tabela 4. Ruch budowlany na terenie Gminy Słupia na tle gmin powiatu skierniewickiego w okresie 5-letnim

		2018	2019	2020	2021	2022
Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu						
ogółem	Słupia	0	1	1	0	8
	powiat	2 391	2 352	2 229	2 500	1 973
na 1 tys. mieszkańców	Słupia	0,00	0,38	0,39	0,00	3,21
	powiat	6,82	7,34	8,00	9,91	6,45
Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym						
ogółem	Słupia	15	12	10	13	7
	powiat	1 685	1 72	1 715	1 956	1 449
na 1 tys. mieszkańców	Słupia	5,71	4,59	3,94	5,20	2,81
	powiat	7,73	6,86	6,43	7,30	5,18
w tym nowe budynki mieszkalne (%)	Słupia	40,00	25,00	60,00	69,23	14,29
	powiat	59,71	62,00	64,64	67,36	60,08
w tym nowe budynki zbiorowego zamieszkania oraz niemieszkalne i obiekty inżynierii lądowej i wodnej (%)	Słupia	60,00	75,00	40,00	30,77	85,71
	powiat	40,29	38,00	35,36	32,64	39,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe

Walory przyrodnicze

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną J. Kondrackiego Gmina Słupia położona jest na obszarze mezoregionu Wzniesienia Łódzkie, makroregionu Wzniesienia Południowomazowieckie. Wzniesienia Łódzkie charakteryzują się wyraźną krawędzią morfologiczną opadającą od strony północnej w kierunku płaskiej Równiny Łowicko-Błońskiej. Od wschodu natomiast znajduje się stosunkowo głęboka dolina środkowej Rawki od Wysoczyzny Rawskiej. Zachodnia część Gminy ograniczona jest wzniesieniem ciągnącym się od Aglomeracji Łódzkiej aż do Wysoczyzny Łaskiej. Południowa granica Wzniesień Łódzkich wyznaczona jest przez powierzchnię Sandru Tomaszowskiego, która stanowi jednocześnie północną część mezoregionu Równiny Piotrkowskiej.

Pod względem geomorfologicznym Gmina Słupia położona jest na płacie wysoczyzny polodowcowej, nachylonej delikatnie w kierunku południowo-wschodnim. Wysoczyzna ta powstała w okresie megaglacjalów zlodowaceń środkowopolskich (głównie okres zlodowacenia Warty). Gmina Słupia ma stosunkowo urozmaiconą rzeźbę terenu, co uwarunkowane jest położeniem na falistej i równinnej wysoczyźnie morenowej. Najciekawszymi wydają się tereny obniżen denudacyjnych, wykorzystywanych przez rzekę Łupię-Skierniawkę wraz z jej dopływami.

Bezpośrednio na terenie Gminy Słupia nie zostały ustanowione prawne formy ochrony przyrody. Na poniższej rycinie przedstawiono obszar w promieniu 10 km od wsi Słupia, na którym występują dwie obszarowe formy ochrony przyrody (obszary chronionego krajobrazu i rezerваты) oraz jedna punktowa forma ochrony przyrody w postaci pomników przyrody. W bezpośrednim sąsiedztwie z Gminą występuje obszar chronionego krajobrazu Mrogi i Mrożyce. Obejmuje on źródłiskowe i górne partie dolin rzecznych wraz z przyległymi terenami rolno-leśnymi. Charakteryzuje się bardzo urozmaiconą rzeźbą terenu,

z kolei jeśli chodzi o szatę roślinną, dominują tam łąki wraz z fragmentami lasów. Warte wspomnienia są również płaty muraw kserotermicznych.

Drugi obszar chronionego krajobrazu znajduje się na południe od Gminy Słupia – jest to obszar Górnej Rawki. Jest to teren w całości położony w dorzeczu rzeki Rawki, obejmujący jej tereny źródłkowe na granicy Wysoczyzny Skierniewickiej i Wysoczyzny Rawskiej. O walorach krajobrazowych obszaru stanowi przede wszystkim zróżnicowana rzeźba terenu i mozaika terenów leśnych, łąk oraz grunów rolnych.

Na przedstawionym obszarze występuje łącznie 6 rezerwatów:

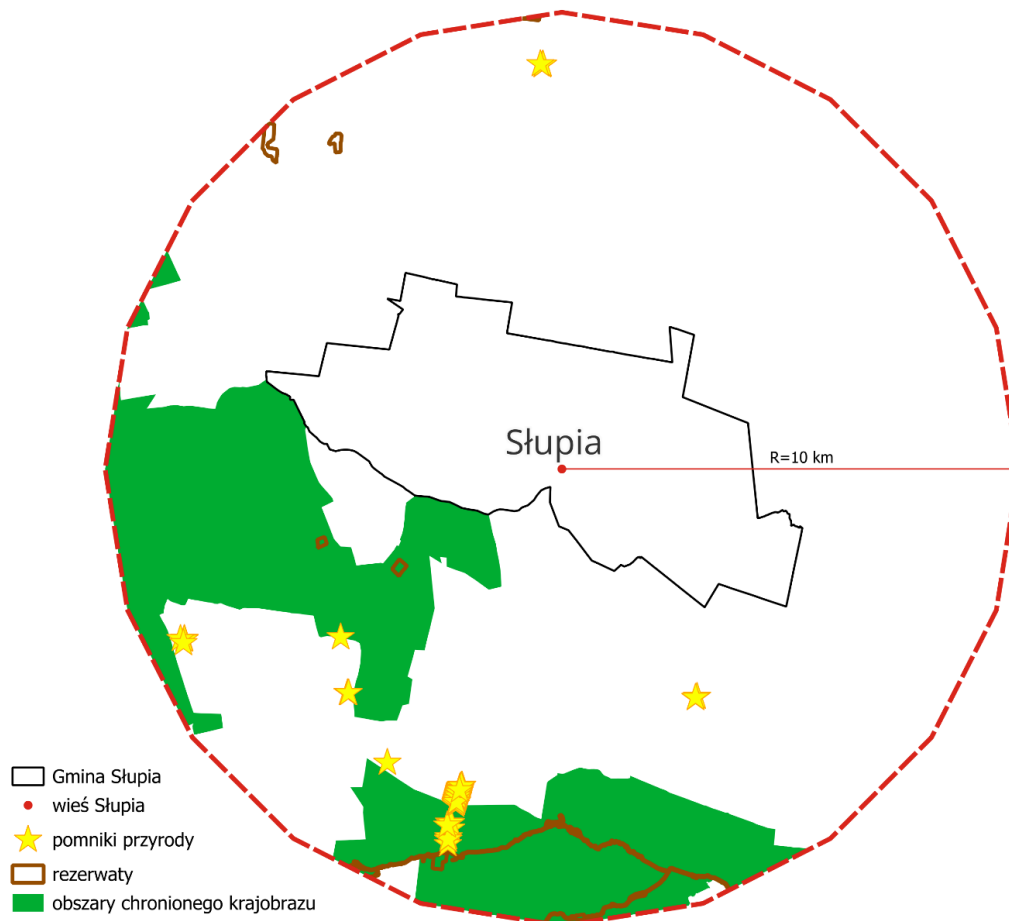
- na północ od Gminy Słupia:
 - Bukowiec – celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych lasu mieszanego z udziałem buku występującego przy granicy naturalnego zasięgu,
 - Kwaśna Buczyna – celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych lasu mieszanego bukowo-dębowego o cechach kwaśnej buczyny,
- na terenie obszaru chronionego krajobrazu Mrogi i Mrożyce:
 - Doliska – celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych lasu mieszanego z udziałem jodły będącej tu poza granicą swego typowego zasięgu występowania,
 - Zimna Woda – celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu dębowego o cechach naturalnego grądu, typowego dla lasów tej części kraju,
- Na terenie obszaru chronionego krajobrazu Górnej Rawki:
 - Rawka – zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych w naturalnym stanie typowej rzeki nizinnej średniej wielkości wraz z krajobrazem jej doliny oraz środowiska życia wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt,
 - Popień – celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych podlegającego naturalizacji lasu obejmującego płaty grądu i łągu olszowego.

Wśród punktowych form ochrony przyrody znalazło się 107 ustanowionych pomników przyrody (jedno- lub wieloobektowych), w tym takie gatunki jak:

- buk pospolity – *Fagus sylvatica*,
- dagleżja zielona – *Pseudotsuga mezesii*,
- dąb szypułkowy – *Quercus robur*,
- jesion wyniosły – *Fraxinus excelsior*,
- kasztanowiec zwyczajny – *Aesculus hippocastanum*,
- klon polny – *Acer campestre*,
- klon pospolity – *Acer platanoides*,

- lipa drobnolistna – *Tilia cordata*,
- modrzew europejski – *Larix dedidua*,
- wiaź górski – *Ulmus glabara*,
- żywotnik zachodni – *Thuja occidentali*.

Ryc. 17. Formy ochrony przyrody w promieniu 10 km od wsi Słupia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUGiK.

Walory kulturowe

Najstarsze informacje o wsi Słupia odnotowuje się w 1388 roku, w przywileju nadania statusu sołectwa w Słupi przez arcybiskupa metropolitę gnieźnieńskiego Bodzentę. Następnie wizytacja dóbr archidiecezji gnieźnieńskiej i Kapituły Gnieźnieńskiej z 1511 roku, przeprowadzonej przez kanonika gnieźnieńskiego Klemensa Busieńskiego, potwierdziła stworzenie parafii na obszarze wsi Słupia. W roku 1528 parafia Słupia została wcielona do uposażenia nowego kanonikatu Kapituły Łowickiej. Sytuacja ta trwała prawdopodobnie jeszcze w XVIII wieku, co potwierdza protokół wizytacyjny archidiacona łowickiego w 1760 roku. Ważnym zbiorem danych o sytuacji gospodarczej wsi Słupia i okolicznych miejscowości w XVI wieku jest opis przedstawiony w Roczniku Archidiecezji Warszawskiej z 1958 roku. W czasach rozbiorów Polski Gmina Słupia leżała w granicach zaboru rosyjskiego, podlegała więc mocnym wpływom wschodnim.

Ryc. 18. Mapa administracyjna Wielkiego Księstwa Mazowsza (lata ok. 1138-1526)

➤ **Kościół pw. św. Mikołaja w Słupi** – jest to parafialny kościół rzymskokatolicki, należący do parafii św. Mikołaja w Słupi. Świątynia wybudowana została w latach 1763 - 1774, a jej fundatorem był ks. Marcin Biechowski (kanonik łowicki). Budowlę odrestaurowano w 1862 roku, natomiast wyremontowano w 1958 roku (wtedy wymienione zostało pokrycie dachu) oraz w 1965 roku (oszalowanie fasady);

- **Dzwonnica w zespole kościoła parafialnego pw. św. Mikołaja (1862 rok)** – jest wolnostojącym obiektem o konstrukcji drewnianej, usytuowanym na samym brzegu skarpy doliny rzecznej, na południowy zachód od kościoła w obrębie cmentarza kościelnego;
- **Cmentarz przykościelny.**

Ponadto na terenie Gminy Słupia znajdują się również obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków. Są to:

1. Kapliczka obok domu nr 51 w miejscowości Gzów,
2. Dom o nr 89 w miejscowości Krosnowa,
3. Remiza strażacka OSP w Słupi
4. Budynek Urzędu Gminy znajdujący się pod adresem Słupia 139 w Słupi,
5. Figura przy kościele w Słupi
6. Cmentarz parafialny w Słupi

Za miejsca pamięci na terenie Gminy uznaje się mogiły zbiorowe lub indywidualne żołnierzy Wojska Polskiego poległych w 1939 oraz 1944 roku, znajdujące się na cmentarzu parafialnym w Słupi.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

O poziomie przedsiębiorczości danej jednostki samorządu terytorialnego świadczy między innymi liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na jej terenie. W tabeli poniżej przedstawiono kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na obszarze powiatu skierniewickiego 2018 i 2022 roku. Łączna liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w Gminie Słupia w 2022 roku wyniosła 219, na przestrzeni lat 2018-2022 nastąpił wzrost tejże liczby o 30. Pomimo trendu wzrostowego, należy wskazać, że udział zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w Gminie Słupia we wszystkich zarejestrowanych podmiotach powiatu skierniewickiego jest najniższy wśród pozostałych gmin i wynosi 6,7% (w 2022 roku; spadek z 7-procentowego udziału w roku 2018).

Tabela 5. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie skierniewickim w latach 2018-2022

JST	2018		2022		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2018-2022
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
powiat skierniewicki	2 693	100,0%	3 271	100,0%	578
Bolimów (gmina wiejska)	276	10,2%			
Bolimów (gmina miejsko-wiejska)			318	9,7%	
<i>Bolimów (łącznie)</i>	276	10,2%	318	9,7	42
Głuchów	360	13,4%	427	13,1%	67
Godzianów	192	7,1%	240	7,3%	48
Kowiesy	209	7,8%	252	7,7%	43
Lipce Reymontowskie	225	8,4%	275	8,4%	50
Maków	366	13,6%	447	13,7%	81
Nowy Kawęczyn	220	8,2%	275	8,4%	55
Skierniewice	656	24,4%	818	25,0%	162
Słupia	189	7,0%	219	6,7%	30

*Ze względu na zmianę statusu gminy Bolimów z gminy wiejskiej na wiejsko-miejską nie przedstawiono niektórych danych dla tej jednostki samorządu terytorialnego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród wszystkich podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Słupia, największą część z nich działa w sekcji F Budownictwo (49 podmiotów, 22% wszystkich) oraz sekcji G Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (46 podmiotów, 21% wszystkich). Ważnymi profilami działalności podmiotów z terenu Gminy Słupia są również Sekcja S i T Pozostała

działalność usługowa (14%; są to podmioty, których oferowane usługi nie zostały uwzględnione w klasyfikacji PKD 2007) oraz H Transport i gospodarka magazynowa (13%).

Do głównych instytucji, zakładów pracy i punktów usługowych prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy należą:

- DINO,
- Urząd Gminy w Słupi,
- ROMI sp. z o.o.,
- Bank Spółdzielczy Ziemi Łowickiej ,
- Szkoła Podstawowa w Słupi i Winnej Górze.

Tabela 6. Podmioty działające na terenie Gminy Słupia w 2022 roku według sekcji PKD

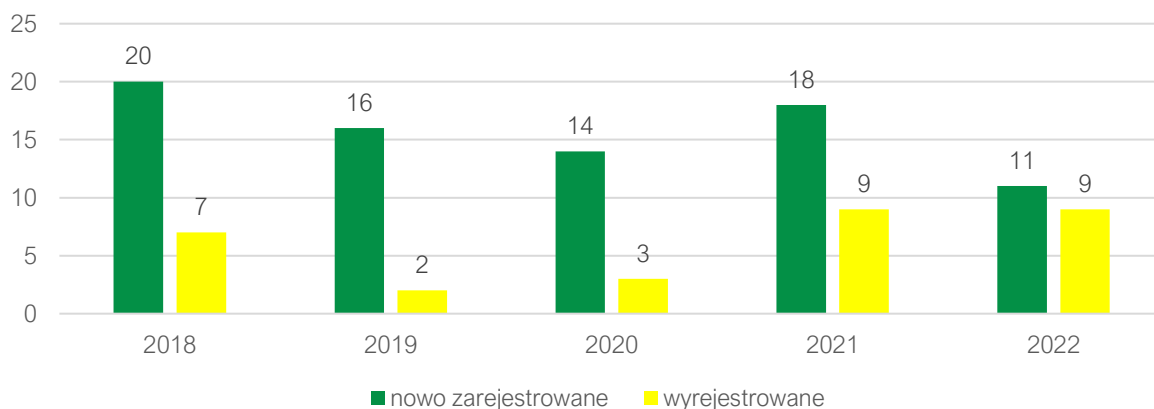
SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	12	5%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	3	1%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	9	4%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3	1%
SEKCJA F Budownictwo	49	22%
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	46	21%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	28	13%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1	0%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	1	0%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2	1%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	10	5%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	2	1%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	7	3%
SEKCJA P Edukacja	6	3%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	7	3%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2	1%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	31	14%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na poniższym wykresie przedstawiono porównanie liczby podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON działających na terenie Gminy Słupia. Analiza dotyczy zmian na przestrzeni lat 2018-2022. Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych do 2021 roku stopniowo malała, jednak mimo to przez cały badany okres przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych. Do roku 2019

malą również liczba wyrejestrowanych podmiotów, jednak w kolejnych latach obserwuje się ponowny wzrost tej liczby, co, jeśli będzie utrzymywało się w kolejnych latach, może być alarmującym sygnałem.

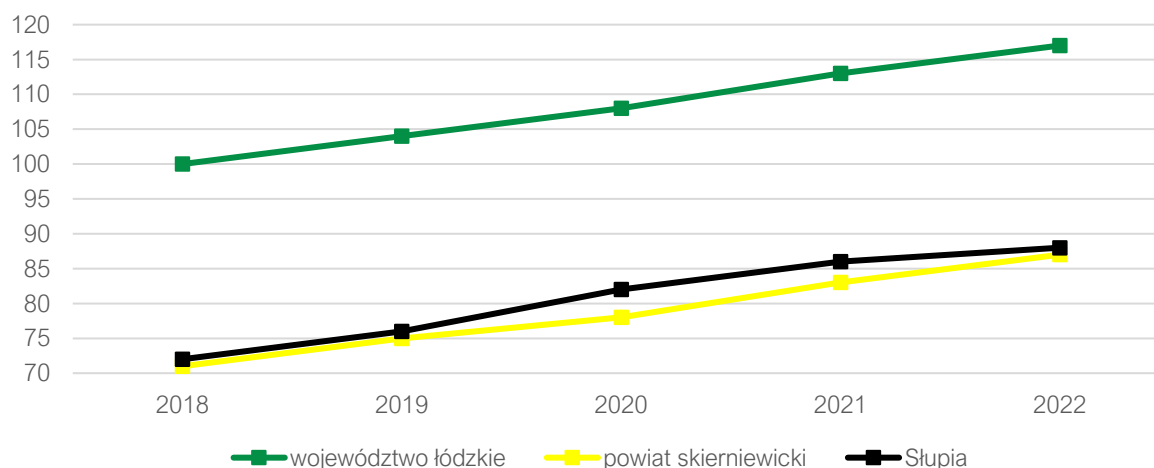
Ryc. 19. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2018-2022 działających na terenie Gminy Słupia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na poniższej rycinie przedstawione zostało kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Słupia na tle średnich wartości dla powiatu skierniewickiego oraz województwa łódzkiego. W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców, wartość wskaźnika dla Gminy Słupia była corocznie znacznie niższa niż średnia wartość dla województwa łódzkiego. Z kolei porównując Gminę do średniej dla gmin powiatu skierniewickiego, odnotowuje się wartości wskaźnika na bardzo podobnym poziomie.

Ryc. 20. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Słupia na tle średniej dla powiatu skierniewickiego oraz województwa łódzkiego

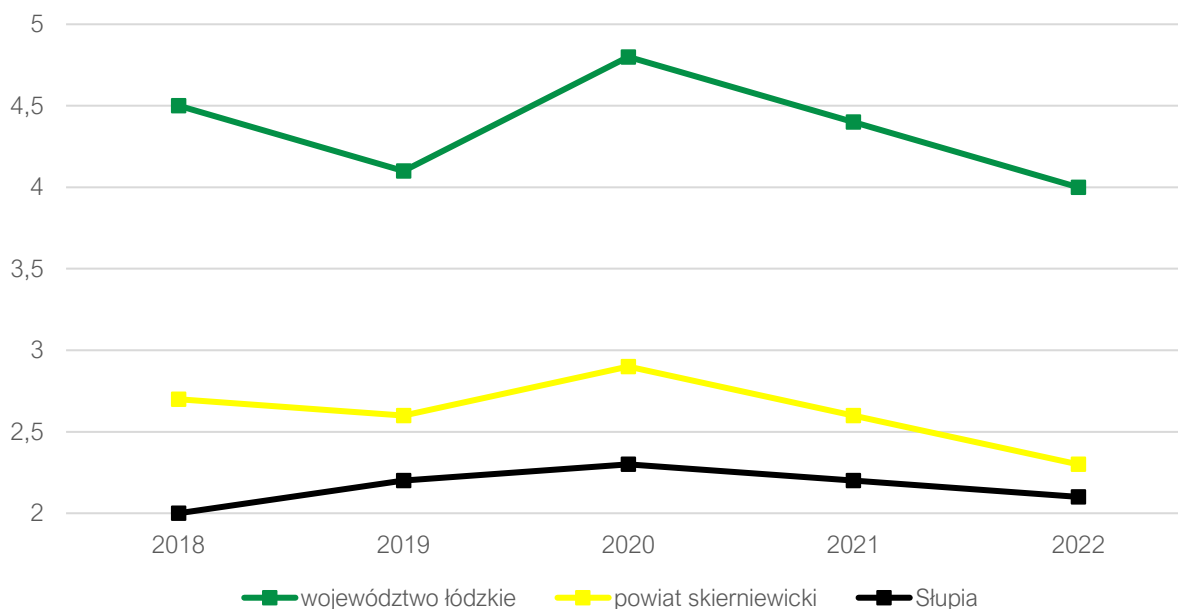

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rozwój gospodarczy jednostki powiązany jest również z rynkiem pracy. Dostęp do stabilnego zatrudnienia i satysfakcjonującej pracy ma bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców. Na poniższej rycinie przedstawiono kształtowanie się liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w

wieku produkcyjnym zamieszkujących Gminę Słupia, Dane te zostały przedstawione ze średnimi wartościami dla powiatu oraz województwa w latach 2018-2022. Dla wartości wskaźnika odpowiadającego w Gminie w latach 2018-2020 zauważalny był powolny trend rosnący w zakresie liczby bezrobotnych zarejestrowanych (z poziomu 2,0% do 2,3%). Od 2021 roku obserwuje się jednak powolny spadek bezrobocia – liczba osób pozostających bez stałego miejsca zatrudnienia w liczbie ludności w wieku produkcyjnym do roku 2022 spadła do poziomu 2,2%. Tendencję spadkową w zakresie kształtowania się poziomu bezrobocia można było zauważyć również w całym powiecie skierniewickim i województwie łódzkim, gdzie co prawda pomiędzy rokiem 2019 a 2020 zarejestrowano znaczny wzrost wartości wskaźnika. Należy zauważyć również, że zarówno średnie wartości wskaźnika dla powiatu, jak i województwa są wyższe niż dla Gminy. Oznacza to więc, że sytuacja na rynku pracy kształtuje się lepiej niż obserwuje się do średnio w powiecie, czy województwie.

Ryc. 21. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Słupia na tle powiatu skierniewickiego oraz województwa łódzkiego w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych zawartych w Barometrze zawodów na rok 2023 w powiecie skierniewickim występuje deficyt 16 zawodów: elektrycy, elektromechanicy, elektromonterzy, kierowcy autobusów, kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, krawcy, pracownicy produkcji odzieży, kucharze, lekarze, magazynierzy, monterzy okien i szklarze, operatorzy maszyn do produkcji i przetwórstwa papieru, opiekunki dziecięce, plastycy, dekoratorzy wnętrz i konserwatorzy zabytków, pracownicy socjalni, recepcjoniści i rejestratorzy, rzemieślnicy obróbki szkła i metali szlachetnych, specjaliści ds. administracji oraz specjaliści ds. PR, reklamy, marketingu i sprzedaży.

W 2022 roku przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie skierniewickim wynosiło 5 408,39 zł. Dla porównania w województwie łódzkim było to 6 210,68 zł.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Urządzenia sieciowe

Podmiotem odpowiedzialnym za zaopatrywanie (pobór, uzdatnianie, dystrybucję) mieszkańców Gminy w wodę i odprowadzanie ścieków komunalnych jest Gmina Słupia.

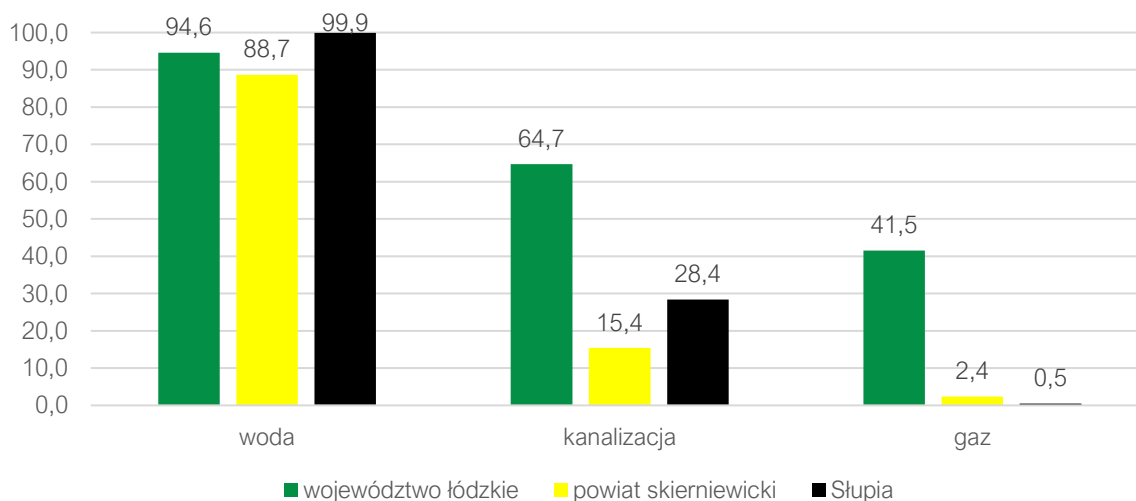
Według danych GUS na 2022 rok udział mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej wynosił 99,9%. Udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej w Gminie Słupia w 2022 roku (według danych GUS) wynosił natomiast 28,4%, co świadczy o tym, że 71,5% mieszkańców korzystało z sieci wodociągowej bez dostępu do sieci kanalizacyjnej. Gmina planuje inwestycję w obszarze gospodarki wodnej – budowę 2 studni głębinowych na SUW Słupia i SUW Winna Góra oraz budowę sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Modła, Gzów oraz Zagórze, budowę przyłączy kanalizacyjnych w miejscowości Winna Góra i Bonarów.

Na terenie Gminy zlokalizowana jest jedna oczyszczalnia ścieków – w miejscowości Słupia. Obecnie jej przepustowość wynosi 100 m³/d, natomiast max. 120 m³/d. Jednak planuje się zwiększenie tej wartości do 480 m³/d, aby była ona całkowicie przepuszczalna. Obecnie sieć kanalizacyjną posiadają częściowo wsie: Słupia, Nowa Krosnowa i Bonarów, a całkowicie Krosnowa i Winna Góra (w której nie wykonano jednak jeszcze przyłączy do posesji). Do najważniejszych działań planowanych w zakresie rozwoju sieci kanalizacyjnej należy szeroko pojęta rozbudowa sieci. Dla mieszkańców posiadających dostęp do kanalizacji Gmina stosuje wsparcie w postaci wniosków o dotacje na wykonanie przyłączy do sieci kanalizacyjnej oraz budowę przydomowych oczyszczalni ścieków. Gmina na bieżąco prowadzi kontrolę szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków w oparciu o przyjęty harmonogram.

Na terenie Gminy Słupia dostęp do sieci gazowej w 2022 roku miało mniej niż 1% mieszkańców (dwie posesje).

Według danych GUS przedstawionych na poniższej rycinie, w 2022 roku udział korzystających z sieci wodociągowej w Gminie był wyższy niż odnotowuje się to średnio w powiecie skierniewickim oraz województwie łódzkim. Dostęp do pozostałych dwóch instalacji sieciowych jest niższy niż średnia dla województwa, natomiast jeśli chodzi o dostęp do kanalizacji – Gmina Słupia przewyższa w tym zakresie średnią wartość dla powiatu skierniewickiego.

Ryc. 22. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Słupia w 2022 roku na tle średniej dla powiatu skierniewickiego oraz województwa łódzkiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.

Odbiór i zagospodarowanie odpadów zmieszanych oraz odpadów zebranych selektywnie w pojemnikach określony został w Uchwale Nr XX/111/2020 Rady Gminy Słupia z dnia 30 listopada 2020 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Słupia (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2020 r. poz. 6569) zmienionej Uchwałą Nr XLIII/250/2023 Rady Gminy Słupia z dnia 24 marca 2023 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2023 r. poz. 3091). Odpady komunalne zbierane są z podziałem na 4 frakcje:

- metale i tworzywa sztuczne,
- papier,
- szkło,
- bioodpady.

Od 1 lutego 2023 roku na terenie Gminy Słupia obowiązują obowiązujące następujące wysokości opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi:

- a. 32,00 zł miesięcznie za jedną osobę zamieszkujejącą daną nieruchomość, jeżeli odpady są zbierane i odbierane w sposób selektywny;

- b. 64,00 zł miesięcznie za jedną osobę zamieszkującą daną nieruchomość, jeżeli właściciel nieruchomości nie wypełnia obowiązku zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny.

Dla właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym, przewiduje się zmniejszenie wysokości opłat w wysokości 18,75% miesięcznej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (opłata dla korzystających ze zmniejszenia wynosi 26,00 zł miesięcznie za jedną osobę zamieszkującą daną nieruchomość).

Z kolei od 1 marca 2024 roku Gmina wprowadziła nowe stawki, które plasują się następująco:

- a. 30,00 zł miesięcznie za jedną osobę zamieszkującą daną nieruchomość, jeżeli odpady są zbierane i odbierane w sposób selektywny;
- b. 60,00 zł miesięcznie za jedną osobę zamieszkującą daną nieruchomość, jeżeli właściciel nieruchomości nie wypełnia obowiązku zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny.

Z kolei w przypadku kompostowania bioodpadów ulga wynosi 20% miesięcznej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, a więc 24,00 zł od osoby.

Zauważyć więc można, że w 2024 roku stawki miesięczne za gospodarowanie odpadami zmniejszyły się względem roku 2023.

Na terenie Gminy Słupia nie zlokalizowano PSZOK, jednakże jest on prowadzony dla mieszkańców przez podmiot odbierający odpady komunalne na terenie zakładu EKO-REGION Sp. z o. o. w Julkowie (gm. Skierniewice). W punkcie przyjmowane są następujące odpady:

- papier,
- metal,
- tworzywa sztuczne,
- opakowania materiałowe,
- szkło,
- odpady ulegające biodegradacji, w tym odpady zielone,
- przeterminowane leki,
- chemikalia (farby, rozpuszczalniki, oleje odpadowe),
- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyty sprzęt elektroniczny i elektryczny,
- odpady wielkogabarytowe, w tym meble,
- zużyte opony,
- odpady budowlano-rozbiórkowe,

- popiół z palenisk domowych.

EKO-REGION Sp. z o. o. zapewnia też punkt zbierania odpadów folii, sznurka oraz opon, powstających w gospodarstwach rolnych. Zlokalizowany jest on w miejscowości Julków (96-116 Dębowa Góra).

W Gminie wdrażany jest Plan usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Słupia na lata 2014-2032. Według stanu na rok 2022 ilość wyrobów/odpadów zawierających azbest zinwentaryzowanych i znajdujących się na terenie Gminy Słupia wynosił 257 758 m³, tj. 3 60 Mg. Do usunięcia pozostało 3 205 349 kg wyrobów azbestowych na terenie Gminy. Celem Programu jest bezpieczne usunięcie azbestu i wyrobów go zawierających z obszaru Gminy. Cel ten ma zostać osiągnięty poprzez realizację następujących zadań:

- zwiększenie zakresu wiedzy mieszkańców na temat azbestu i jego bezpiecznego użytkowania i usuwania (likwidacja przyzwolenia społecznego na nielegalne zachowania związane z azbestem, tj. nieuprawniony demontaż i wyrzucanie eternitu m.in. do lasów),
- stworzenie właściwych warunków do wdrożenia obowiązujących przepisów prawnych oraz dobrych praktyk związanych z wyrobami azbestowymi,
- stworzenie sprzyjających warunków usuwania wyrobów azbestowych w całym zakresie działania Programu,
- prowadzenie monitoringu powstawania odpadów azbestowych i gospodarowania nimi,
- stworzenie systemu dotowania usuwania azbestu.

W poniższej tabeli przedstawiono stan gospodarki odpadami w Gminie Słupia w latach 2018-2022. Pomimo spadku liczby mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi, łączna ilość zebranych odpadów komunalnych na przestrzeni analizowanych lat, wzrosła. Jeśli chodzi o odpady zbierane w sposób selektywny, ich łączna ilość do 2020 roku wzrastała, jednak od 2021 wciąż spada. Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów w analizowanym okresie spadł z 72% do 50%. Wskaźnik ilości zebranych odpadów w przeliczeniu na mieszkańców wzrósł natomiast z poziomu 0,21 do 0,25.

Analizie poddano poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (osiągnięty wymagany poziom w latach 2018-2019), poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych (osiągnięty wymagany poziom w latach 2018-2020), poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (osiągnięcie wymaganego poziomu w latach 2018-2021) oraz poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych (osiągnięcie wartości wyższych niż minimalne w latach 2021-2022). Pozytywnym trendem jest to, iż w Gminie w ciągu niemal wszystkich przedstawionych lat, osiągnęte były wymagane poziomy wymienionych wskaźników.

Zasady segregacji oraz dobre praktyki związane z prawidłową gospodarką odpadami komunalnymi są na bieżąco utrwalane wśród uczniów szkół z terenu Gminy Słupia, np. poprzez organizowanie corocznej Akcji Sprzątanie Świata, czy obchody Dnia Ziemi. Edukacja ekologiczna mająca uświadomić mieszkańcom zasady prawidłowej segregacji odpadów, a także znaczenie zmniejszenia masy zmieszanych odpadów

komunalnych, prowadzona jest na bieżąco, poprzez udzielanie informacji mieszkańcom podczas przyjmowania w Urzędzie deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami. Informacje te są również zamieszczane na stronie internetowej Urzędu Gminy w Słupi.

Tabela 7. Stan gospodarki odpadami w Gminie Słupia w latach 2018-2022

		2018	2019	2020	2021	2022
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)		2 401,00	2 339	2 351,00	2 348,00	2 349,00
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:		515,75	627,18	630,54	590,90	578,82
zmieszane		145,92	139,21	218,76	261,38	289,88
segregowane		369,83	487,97	411,78	329,52	288,94
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów		72%	78%	65%	56%	50%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca		0,21	0,27	0,27	0,25	0,25
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	gmina	33,06	44,44	39,89	x	x
	wymagany	30,00	40,00	50,00	x	x
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych	gmina	100,00	100,00	100,00	100,00	x
	wymagany	50,00	60,00	70,00	70,00	x
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	gmina	21,46	23,4	30,72	13,93	x
	wymagany	<40,00	<40,00	<35,00	<35,00	x
Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	gmina	x	x	x	64,26	50,75
	wymagany	x	x	x	>20,00	>25,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Postępujące zanieczyszczenie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne, będące skutkiem nadmiernej ekspansji człowieka na środowisko zmuszają do podejmowania działań ograniczających jego degradację oraz służących poprawie jego składowych. Działania te związane są w szczególności z ochroną powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb. Poniżej przedstawione zostały dokumenty, na podstawie których realizowana jest polityka środowiskowa w Gminie Słupia.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Słupia na lata 2020-2023 z perspektywą do 2027 roku

Ochroną środowiska nazywa się działania podejmowane lub zaniechane mające na celu zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej. Za ochronę środowiska w szczególności uznaje się:

- racjonalne kształtowanie środowiska i gospodarowanie jego zasobami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- przeciwdziałanie zanieczyszczeniom,
- przywracanie elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

Działania z zakresu ochrony środowiska prowadzone są na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Słupia na lata 2020-2023 z perspektywą do 2027 roku, który wszedł w życie z Uchwałą Nr XVI/86/2020 Rady Gminy Słupia z dnia 23 czerwca 2020 roku.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Słupia

Głównym celem Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Słupia wprowadzonego Uchwałą Nr XIX/92/16 Rady Gminy Słupia z dnia 28 czerwca 2016 r. jest „Realizacja Pakietu Klimatyczno-Energetycznego”. Realizacja celów nałożonych w Planie ma doprowadzić do stworzenia w Gminie Słupia bardziej przyjaznej dla środowiska przyrodniczego oraz bezpiecznej i efektywnej infrastruktury energetycznej, z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska. Dla realizacji celu priorytetowego, w Planie zostały uwzględnione następujące cele strategiczne:

1. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych pochodzących w szczególności ze źródeł niskiej emisji w Gminie Słupia.
2. Zwiększenie zużycia energii ze źródeł odnawialnych w bilansie energetycznym Gminy Słupia.
3. Zmniejszenie energochłonności obiektów z terenu Gminy Słupia.
4. Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczności lokalnych, ze szczególnym uwzględnieniem promocji OZE oraz podniesienie świadomości ekologicznej Gminy Słupia na temat efektywności energetycznej budynków i efektywności gospodarki odpadami komunalnymi.

Jak wykazano w rozdziale „Walory przyrodnicze i kulturowe” bezpośrednio na obszarze Gminy Słupia nie występują obszarowe, bądź punktowe formy ochrony przyrody. Istnieją natomiast udokumentowane złożona kopaliny kruszywa naturalnego – piasku (w miejscowości Marianów obręb Podłęczce: „PODŁĘCZE III” (nieczynne przeznaczone obecnie do rekultywacji), PODŁĘCZE IV-1, PODŁĘCZE IVA, „Krystyna Kołaczowska – Żwirownia”).

W latach 2017-2022 w Gminie wydawane były decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć mogących potencjalnie oddziaływać na środowisko m.in.:

- budowa elektrowni fotowoltaicznej „Krosnowa II” o mocy do 8 MW wraz z urządzeniami infrastruktury technicznej, realizowanej na działkach o nr ewid. 151/6 i 150 obręb Krosnowa, gm. Słupia,

- przebudowa drogi powiatowej nr 1319E w miejscowości Słupia, gm. Słupia,
- przebudowa drogi powiatowej nr 1320E na odcinku od granicy z powiatem brzezińskim w kierunku miejscowości Słupia,
- budowa elektrowni fotowoltaicznej „Krosnowa III” o mocy do 4 MW wraz z urządzeniami infrastruktury technicznej realizowanej na dz. nr ewid. 137 obręb Krosnowa, gm. Słupia.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego Gminy Słupia wyznaczone są tereny pod budowę turbin wiatrowych, obecnie tworzone są również plany pod budowę instalacji fotowoltaicznych. Planuje się wykonać instalacje OZE na budynkach użyteczności publicznej (Stacje Poboru Wody w Słupi i Winnej Górze, Gminna Oczyszczalnia Ścieków, Ochotnicze Straże Pożarne na terenie gminy Słupia, Urząd Gminy). Ponadto Gmina złożyła wniosek o dofinansowanie do Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi na ten cel. Na dzień dzisiejszy instalacje OZE znajdują się na budynku Urzędu Gminy oraz Szkoły Podstawowej w Słupi i Winnej Górze oraz Świetlicy Wiejskiej w Winnej Górze). Planuje się również wykonać docieplenia strażnic Ochotniczej Straży Pożarnej z terenu Gminy: OSP Krosnowa, OSP Gzów, OSP Modła, OSP Zagórze i OSP Słupia.

Gmina Słupia prowadzi ewidencję źródeł ciepła. Wnioskować z niej można, że w 2022 roku dominującym źródłem ciepła było źródło stałe, pochodzące przede wszystkim ze spalania węgla (582 obiekty stanowiące 49% wszystkich źródeł ciepła). W mniejszym stopniu wykorzystywana była biomasa (320 obiekty stanowiące 27% wszystkich źródeł ciepła) oraz energia elektryczna (165 obiektów stanowiących 14% wszystkich źródeł ciepła).

Tabela 8. Źródła ciepła w Gminie według Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków

Nośnik energii	Liczba źródeł	Udział
węgiel kamienny	582	49%
gaz ziemny	45	4%
olej opałowy	24	2%
biomasa, w tym drewno	320	27%
energia elektryczna	165	14%
energia słoneczna (kolektory słoneczne)	28	2%
energia geotermalna (pompy ciepła)	20	2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków

Gmina Słupia współpracuje z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarka Wodnej w Łodzi w ramach Programu Priorytetowego Czyste Powietrze. Do końca grudnia 2023 roku w ramach programów zawarto 59 umów i zrealizowano 27 przedsięwzięć. Łączna kwota wypłaconych dotacji przez cały okres trwania Programu wyniosła 343 924,14 zł.

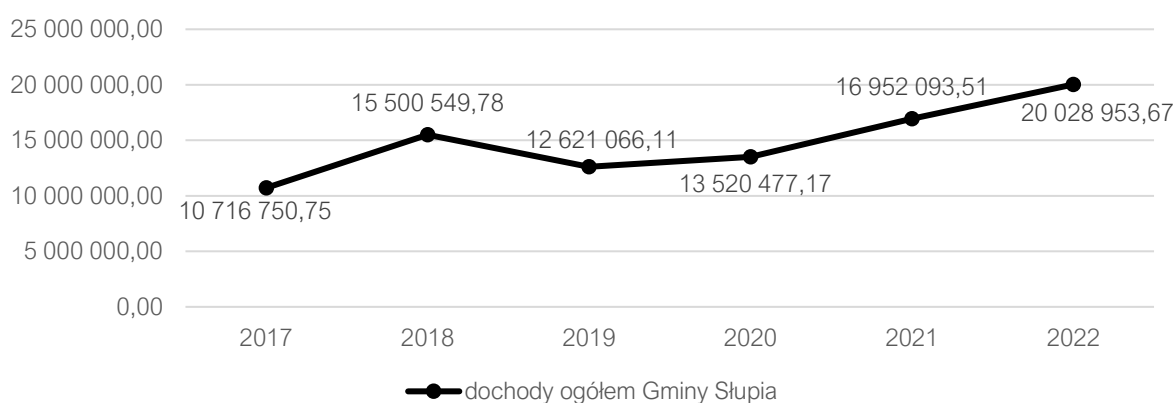
Na obszarze Gminy Słupia do największych źródeł zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego zaliczana jest emisja niska z gospodarstw domowych oraz emisja liniowa. Problemem jest również niski stopień efektywności energetycznej budynków, w tym budynków użyteczności publicznej. Brak jest większych zakładów przemysłowych, które generowałyby ponadnormatywne wartości zanieczyszczenia.

2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

Dochody budżetu Gminy Słupia na przestrzeni lat 2017-2022 uległy znacznemu zwiększeniu, z 10 716 750,75 zł w 2017 roku do 20 028 953,67 zł w 2022 roku. Wzrost był więc prawie dwukrotny. Coroczny wzrost dochodów obserwowany był w niemal całym analizowanym okresie – zauważalny jest spadek dochodów jedynie w latach 2018-2019 (z 15 500 549,78 zł do 12 621 066,11 zł).

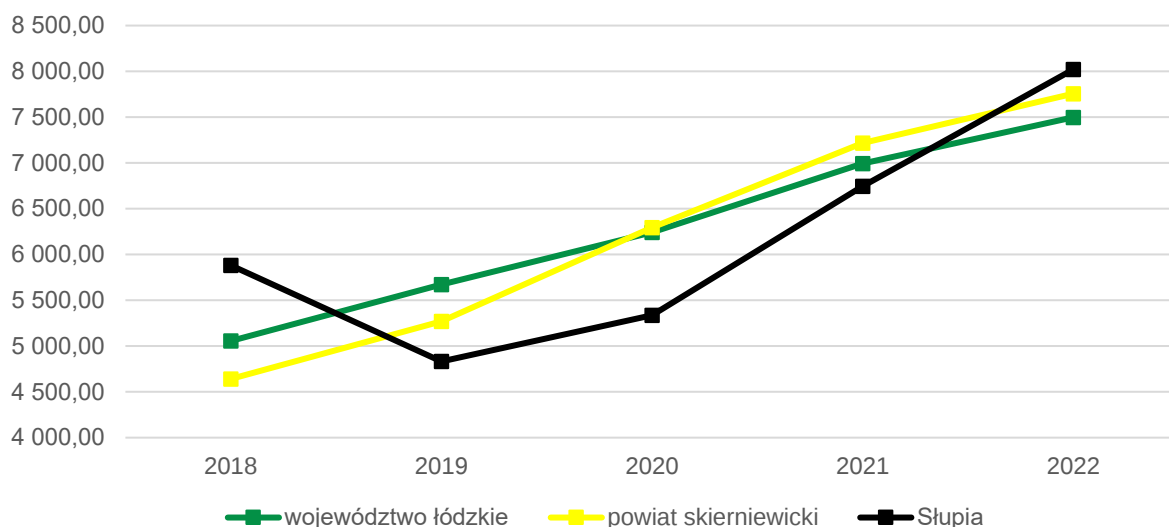
Ryc. 23. Dochody budżetu Gminy Słupia na przestrzeni lat 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych.

Poniższy wykres przedstawia dochody ogółem na jednego mieszkańca w Gminie Słupia na tle średniej dla powiatu skierniewickiego i województwa łódzkiego w latach 2018-2022. Na przestrzeni badanego okresu wskaźnik dochodów na 1 mieszkańca w Gminie prezentował się analogicznie do wartości dochodów ogółem – jedyny spadek zaobserwowano w 2019 roku, a następnie ponowny wzrost. W 2018 roku na jednego mieszkańca w Gminie Słupia przypadała kwota 5 880,33 zł, natomiast w 2022 roku była to już kwota 8 021,13 zł. Na przestrzeni 5 lat kwota ta wzrosła o ponad 2 100,00 zł. Dochód na 1. mieszkańca Gminy Słupia w latach 2019-2021 plasował się corocznie poniżej średnich wartości zarówno dla gmin powiatu skierniewickiego, jak i gmin województwa łódzkiego. W 2022 roku wskaźnik ten przewyższył średnie wartości dla gmin powiatu skierniewickiego oraz województwa łódzkiego.

Ryc. 24. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Słupia na tle powiatu skierniewickiego oraz województwa łódzkiego w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

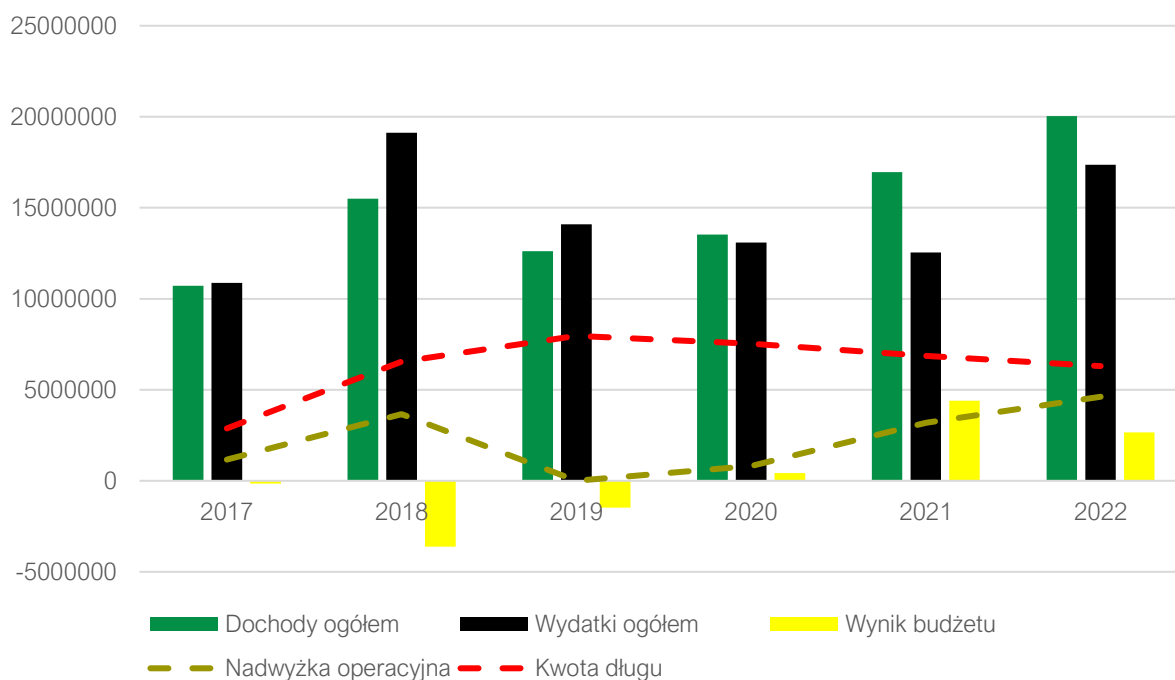
Wśród dochodów budżetowych najwyższy udział stanowią dochody bieżące (średnio 92% w latach 2017-2022). Widoczny wpływ na ich kształtowanie ma stopniowe zwiększanie się kwot pochodzących z udziału w podatkach od osób fizycznych (wzrost od 2017 roku o 3 238 344,57 zł do kwoty 4 472 952,57 zł w 2022 roku), dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące (wzrost od 2017 roku o 1 728 205,95 zł do kwoty 5 508 588,24 zł w 2022 roku) oraz dotacji i środków przeznaczonych na inwestycje). Należy jednak zaznaczyć, iż rok 2022 był specyficzny pod względem dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące. Wynika to z faktu otrzymania przez gminy pieniędzy przeznaczonych na dodatki węglowe, dodatki na inne źródła ciepła, dodatki osłonowe oraz pomoc obywatelom Ukrainy. Kwota dotacji na powyższe zadania plasowała się na poziomie 2 378 334,03 zł. Dodatkowo należy wskazać na znikomy udział dochodów majątkowych w dochodach budżetowych w latach 2017-2022, które jedynie w roku 2019 przekroczyły swoją wartość 2 mln zł (dokładna wartość 2 115 686,92 zł). W 2022 roku dochody majątkowe wyniosły zaledwie 378 249,60 zł, co stanowiło ok. 2% dochodów budżetowych ogółem. Stopniowo zwiększające się w ostatnich latach kwoty otrzymywane z tytułu dotacji i środków zewnętrznych przeznaczonych na inwestycje (do 2021 roku). Martwiący jest jednak znaczny spadek tej kwoty w latach 2021-2022 (spadek o ponad 1 mln zł). Widocznie zwiększona aktywność w latach 2018-2022 związana z pozyskiwaniem funduszy zewnętrznych na poszczególne inwestycje, realnie corocznie zwiększała możliwości inwestycyjne Gminy i rozprowadzanie budżetu na większą liczbę działań lub zwiększenie finansowania istniejących działań.

Wraz z dochodami corocznie wzrastały również wydatki Gminy Słupia, w tym wydatki bieżące. W 2017 roku wydatki bieżące kształtowały się na poziomie 9 482 015,12 zł, a do 2022 roku wzrosły o 5 550 674,66 zł, osiągając kwotę 15 032 689,78 zł. Dla porównania wydatki Gminy ogółem w 2017 roku wynosiły 10 869 095,69 zł, a w 2022 roku już 17 369 632,13 zł. Tendencja ta jest zjawiskiem naturalnym, jednak ważne jest, aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących. W Gminie

Słupia nie tylko udawało się utrzymywać dochody bieżące powyżej kwoty wydatków bieżących, ale też zwiększyć różnicę pomiędzy nimi – w 2017 roku była to kwota 1 162 838,96 zł, natomiast w 2022 roku 4 618 014,29 zł (23% wszystkich dochodów ogółem). Badana wartość osiągała więc na przestrzeni ostatnich lat stabilny poziom wpływający na bezpieczeństwo finansowe Gminy.

Na poniższym wykresie przedstawiono wykonanie budżetu Gminy Słupia w latach 2017-2022. Analizując dane przedstawione na wykresie można zauważyć nie tylko stopniowy wzrost dochodów Gminy, ale także jej wydatków. Alarmujący jest fakt, że w latach 2018 i 2019 uzyskano ujemne wyniki budżetu – w 2018 roku była to kwota 3 621 704,29 zł, a w 2019 roku 1 464 192,59 zł. Jednocześnie jednak, w 2021 uzyskano wynik budżetu na poziomie 4 404 324,39 zł, co stanowiło najwyższy wynik przez cały przedstawiony okres, a od 2019 roku corocznie obserwowany jest wzrost nadwyżki operacyjnej. Ponadto od 2019 roku obserwuje się także stopniowe zmniejszanie się kwoty długu – z 7 961 446,40 zł w 2019 roku do 6 297 991,60 zł w 2022 roku.

Ryc. 25. Wykonanie budżetu Gminy Słupia w latach 2017-2022

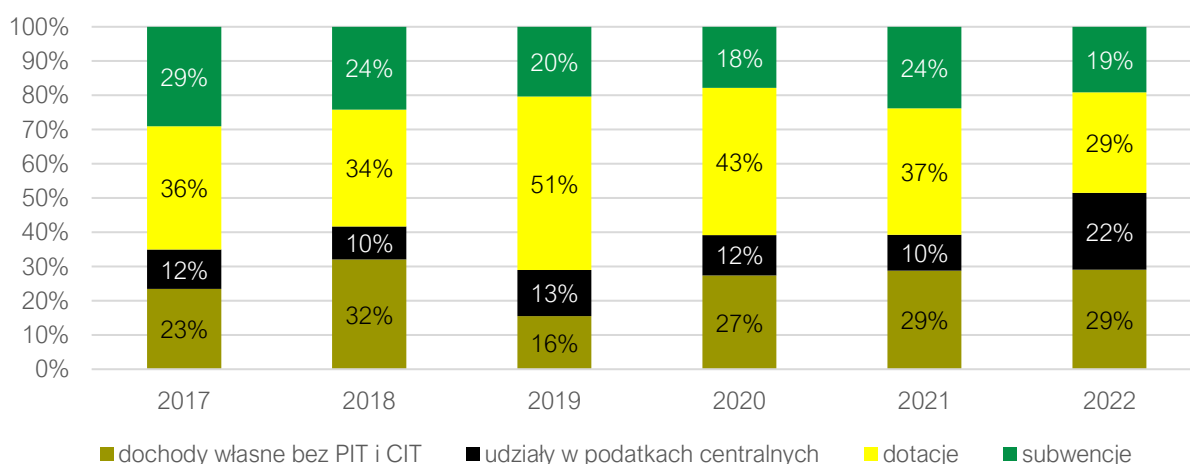
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Struktura dochodów i wydatków

Na dochody budżetowe jednostek samorządu terytorialnego składają się: dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Najważniejszą składową budżetu gminy są dochody własne, obejmujące przede wszystkim wpływy z podatków i opłat lokalnych. Dochody własne są kluczowe dla gminy, bowiem gmina może wpływać na ich wysokość, m.in. poprzez określanie stawek podatkowych, wprowadzanie ulg i zezwoleń czy umarzanie należności. Dzięki temu jednostka samorządowa może oddziaływać na lokalne podmioty gospodarcze, a tym samym kreować miejscową gospodarkę.

Poniższy wykres przedstawia strukturę dochodów budżetu Gminy Słupia w latach 2017-2022. W analizowanym okresie największy, choć stopniowo malejący, udział w strukturze dochodów nieprzerwanie od 2017 roku posiadały wpływy z dotacji (29% w 2022 roku, rekordowo 51% w roku 2019). Drugą grupą co do wielkości udziałów w budżecie Gminy w tym okresie były dochody własne bez udziałów w PIT i CIT (również 29% w 2022 roku). Trzecią co do wielkości grupą są udziały w podatkach centralnych, które w 2022 roku przewyższyły swoją wartością subwencje. W 2022 roku dochody z tytułu podatków i opłat lokalnych oraz udziału w PIT i CIT przekroczyły – po raz pierwszy w analizowanym okresie – 50% dochodów gminy ogółem.

Ryc. 26. Struktura dochodów Gminy Słupia w latach 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Pogłębiając analizę dochodów budżetu Gminy Słupia, największy wpływ na wynik budżetu miał niezmiennie udział w podatkach od osób fizycznych (PIT), a kwota, którą generował corocznie się zwiększała (z wyjątkiem spadku w 2020 roku względem roku poprzedniego) – z 1 234 608,00 zł w 2017 roku do 4 472 952,57 zł w 2022 roku. W kwocie tej mieszczą jednak dodatkowe dochody z MF dla Gminy w kwocie 2 888 418,57 zł (przekazane jedynie w 2022 roku), przez co rzeczywista kwota dochodów z udziału w podatkach od osób fizycznych była niższa niż przedstawiona. Z kolei w 2023 roku kwota udziału w PIT wyniosła 1 568 081,00 zł. Drugim znaczącym źródłem dochodów podatkowych Gminy był podatek od nieruchomości, którego wartość w latach 2017-2022 spadła. W 2017 roku przyniósł on Gminie dochód 1 244 308,800 zł, natomiast w 2022 roku 1 213 286,13 zł. (spadek o 27 022,67 zł).

Wśród pozostałych podatków warto wyróżnić także wpływy z podatku rolnego, który corocznie zapewnia Gminie dochód w granicach 290-331 tys. zł. Podatek od środków transportowych generował z kolei dochody w przedziale 153-214 tys. zł, z czego warto zauważyć, iż w 2022 roku odnotowano dolną granicę tego przedziału.

Tabela 9. Dochody podatkowe Gminy Słupia w latach 2017-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
PIT	1 234 608,00	1 487 587,00	1 692 425,00	1 584 125,00	1 768 568,00	4 472 952,57
CIT	1 832,73	4 222,88	4 702,28	9 475,32	8 289,61	9 585,00
podatek rolny	294 666,94	293 332,76	293 386,10	316 486,80	319 678,80	331 102,01
podatek od nieruchomości	1 244 308,80	3 633 111,54	462 357,85	1 150 864,00	1 200 942,10	1 217 286,13
podatek leśny	4 423,00	4 467,40	4 420,60	4 505,19	4 570,81	5 093,90
podatek od środków transportowych	214 914,00	240 352,40	267 602,60	240 513,00	196 121,00	153 633,00
Wpływy z opłaty skarbowej	4 785,00	5 726,00	5 949,00	6 311,00	11 714,00	11 811,80
Wpływy z opłaty eksploatacyjnej	29 820,60	30 850,80	37 300,00	40 174,60	26 642,00	30 121,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań podatkowych.

Warto mieć na uwadze, że potencjał inwestycyjny Gminy Słupia z zakresie podatku rolnego, podatku od nieruchomości oraz podatku od środków transportowych nie jest w pełni wykorzystywany. Wynika to z faktu, iż Gmina stosuje niższe niż maksymalne stawki podatkowe (w przypadku wszystkich trzech wymienionych podatków) oraz ulgi i zwolnienia (w przypadku podatku rolnego i podatku od nieruchomości). W efekcie, w latach 2017-2022 łączna wartość zmniejszenia wpływów z wyżej wymienionych podatków wyniosła łącznie 2 359 149,38 zł. Szczegółowe kwoty przedstawia tabela poniżej.

Tabela 10. Skutki obniżenia stawek podatkowych w Gminie Słupia w latach 2017-2022

		2017	2018	2019	2020	2021	2022
podatek rolny	skutki obniżenia górnych stawek podatków	14 435,00	14 712,00	25 777,00	26 388,81	20 303,00	37 672,00
	skutki udzielonych ulg i zwolnień	8 721,85	6 747,58	3 426,37	4 593,00	1 118,37	2 612,17
podatek od nieruchomości	skutki obniżenia górnych stawek podatków	80 468,27	124 645,27	93 708,00	61 586,00	63 930,11	81 073,11
	skutki udzielonych ulg i zwolnień	15 982,36	16 162,36	16 162,00	20 620,39	20 620,36	3 686,00
podatek od środków transportowych	skutki obniżenia górnych stawek podatków	256 281,00	296 297,00	331 880,00	307 159,00	202 198,00	200 183,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań podatkowych.

Biorąc pod uwagę wydatki w latach 2017-2022, największy udział przypadł w działach: oświata i wychowanie (24,07%), rodzina (23,05%), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (18,04%) oraz pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej (17,81%). Znaczny udział (12,60%) posiadają również wydatki na administrację publiczną. Pozostałe działy klasyfikacji budżetowej oscylują w przedziale od 0,09%

(urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa) do 5,51% (transport i łączność).

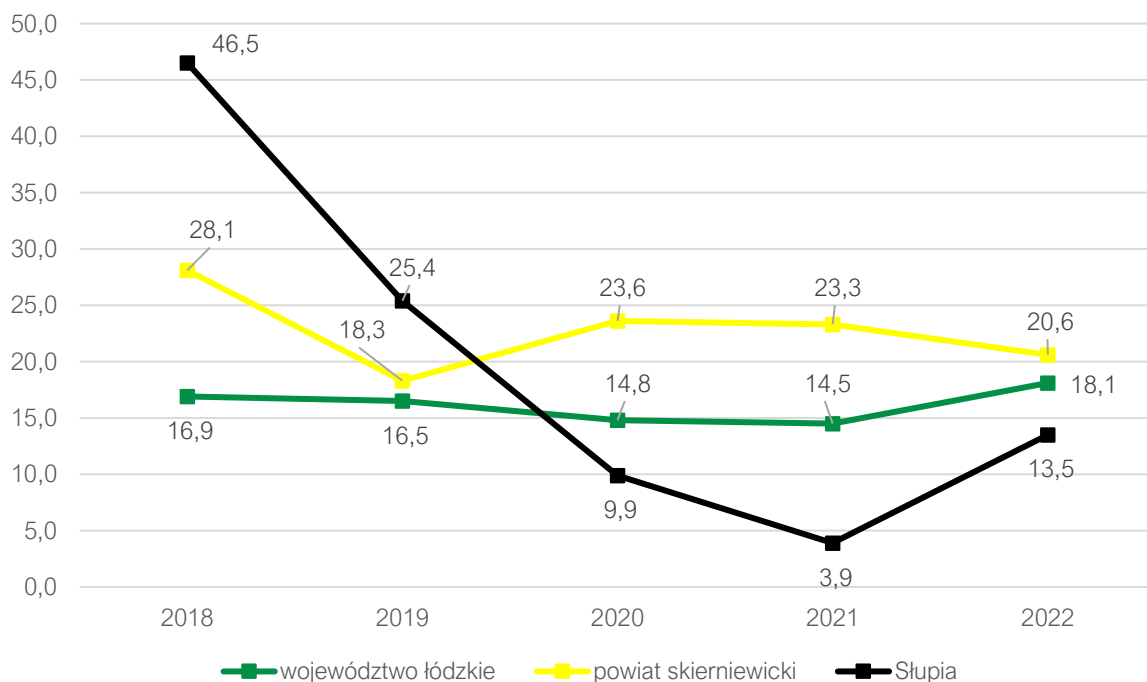
Tabela 11. Struktura średnich wydatków Gminy Słupia w latach 2017-2022

Dział klasyfikacji budżetowej	Średnia za lata 2017-2022	Udział
Rolnictwo i łowiectwo	350 386,48	2,41%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	226 116,70	1,56%
Transport i łączność	799 608,95	5,51%
Gospodarka mieszkaniowa	225 160,77	1,55%
Działalność usługowa	19 566,79	0,13%
Administracja publiczna	1 829 463,18	12,60%
Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	13 782,82	0,09%
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	157 893,38	1,09%
Obsługa długu publicznego	139 743,22	0,96%
Różne rozliczenia	40 119,00	0,28%
Oświata i wychowanie	3 493 642,80	24,07%
Ochrona zdrowia	47 055,06	0,32%
Pomoc społeczna	434 409,54	2,99%
Pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej	2 584 973,19	17,81%
Edukacyjna opieka wychowawcza	22 900,31	0,16%
Rodzina	3 345 841,64	23,05%
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 618 466,64	18,04%
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	190 445,16	1,31%
Kultura fizyczna i sport	163 168,84	1,12%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Poniżej przedstawiono udział wydatków inwestycyjnych w ogólnych wydatkach Gminy Słupia na tle średnich wartości dla powiatu skierniewickiego oraz województwa łódzkiego w latach 2018-2022. Z analizy wynika, że największy udział nakładów inwestycyjnych Gmina poniosła roku 2018 (46,5%), a następnie aż do roku 2021 odnotowywany był coroczny spadek wartości tego wskaźnika. Rok 2021 był jednocześnie tym, w którym odnotowano najniższą wartość udziałów wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Słupia (4%). W 2022 roku wartość wskaźnika dla Gminy wyniosła 13,5%. Od 2020 roku Gmina odnotowuje niższą wartość niż średnia dla gmin powiatu oraz dla gmin województwa.

Ryc. 27. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Słupia na tle średnich wartości dla gmin powiatu skierniewickiego i województwa łódzkiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

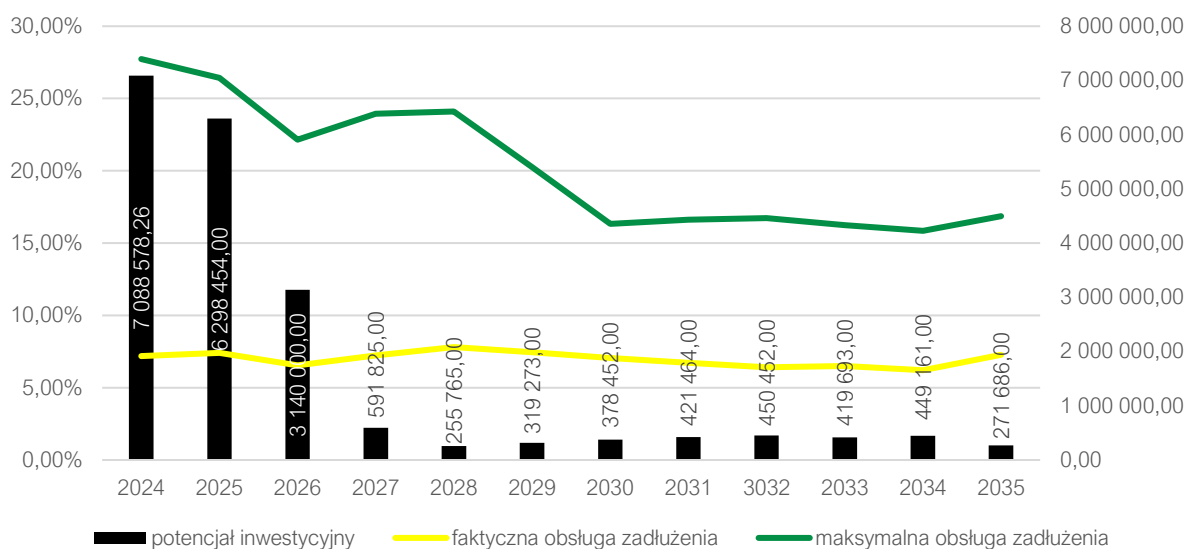
Potencjał inwestycyjny

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Słupia na lata 2023-2030 zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Słupia na lata 2024-2035 przyjętą Uchwałą Nr LII/305/2-24 Rady Gminy Słupia z dnia 1 lutego 2024 w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Słupia na lata 2024-2035. Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych Gminy w przyszłości.

Zgodnie z art. 243 Ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu poniżej, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Słupia pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań, jednak dostrzegalny jest znaczny spadek wskaźnika maksymalnej obsługi zadłużenia, a co za tym idzie zmniejszenie się różnicy pomiędzy obiema wartościami do roku 2035. Pomimo to w najbliższych latach różnica ta jest na tyle wysoka, że nie ma niebezpieczeństwa przekroczenia maksymalnej obsługi zadłużenia przy zaciągnięciu dodatkowych zobowiązań. Potencjał inwestycyjny (rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2024-2026 wynosić będzie 16 527 032,26 zł. W latach kolejnych znacząco się jednak zmniejszy i jego suma za lata 2027-2035 wyniesie łącznie 3 557 771,00 zł.

Należy mieć jednak na uwadze, że WPF najbardziej precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny przedstawia również szacunkowe wartości.

Ryc. 28. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Słupia na lata 2024-2035

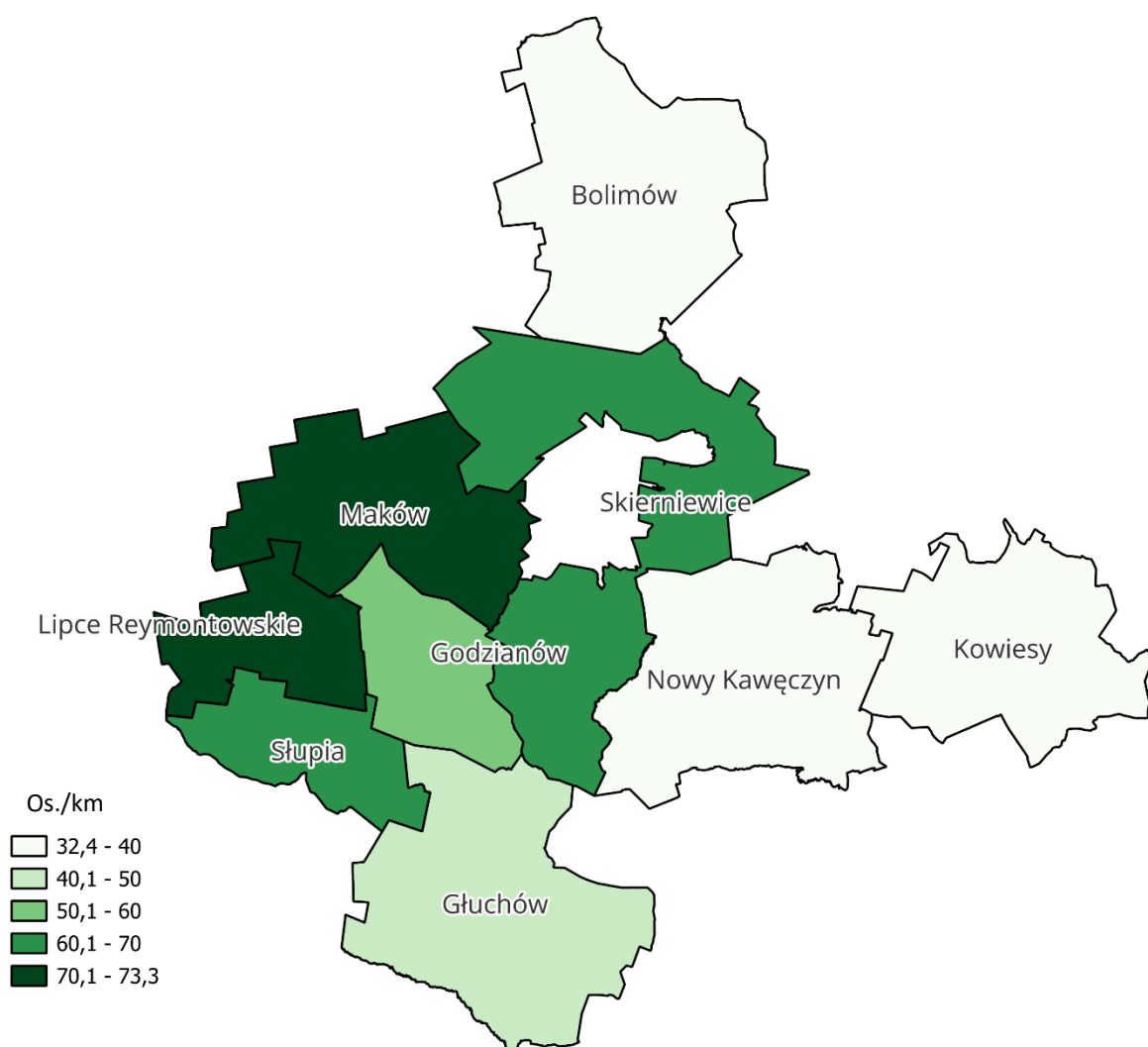
Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr LIII/305/2024 Rady Gminy Słupia z dnia 1 lutego 2024 w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Słupia na lata 2024-2035.

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Według danych GUS Gmina Słupia w 2022 roku liczyła 2 495 mieszkańców, a gęstość zaludnienia na terenie gminy wyniosła 60,7 os./km². Wyższe wartości osiągnęły gminy: Maków (73,3 os./km²), Lipce Reymontowskie (72,7 os./km²) oraz gm. Skierniewice (61,6 os./km²). Najniższą wartość w powiecie osiągnęła gmina Nowy Kawęczyn (32,4 os./km²).

Ryc. 29. Gęstość zaludnienia w powiecie skierniewickim w 2022 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz GUGiK.

W poniższej tabeli umieszczone zostały dane dotyczące zmiany liczby ludności w powiecie skierniewickim w latach 2018-2022 wraz ze średnią dynamiką zmian oraz udziałem mieszkańców gmin w stosunku do całkowitej liczby osób zamieszkujących powiat. Na przestrzeni analizowanych lat liczba ludności w powiecie skierniewickim posiadała ogólny powolny trend malejący (średnia dynamika na poziomie 99,3%) – zanotowano spadek o 396 osób. Tendencja obserwowana w powiecie została przerwana jedynie

w gminach: Maków (średnia dynamika na poziomie 100,1%) oraz Skierniewice (średnia dynamika na poziomie 101,7%). W pozostałych gminach wartości te osiągały poziom w przedziale od 98,7% do 100,0%. Warto podkreślić, że w wśród tej grupy Gmina Słupia zanotowała najniższą wartość (dokładnie 98,7%).

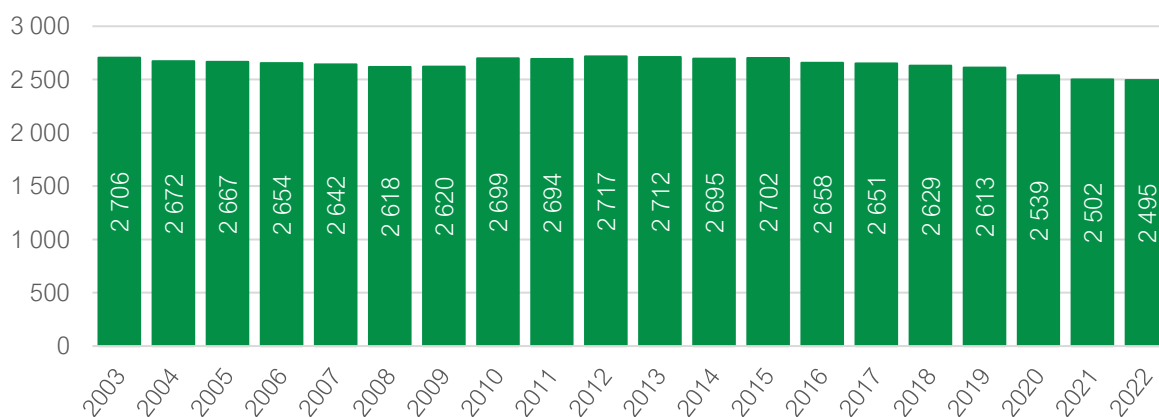
Tabela 12. Zmiany liczby ludności w powiecie skierniewickim w latach 2018-2022

JST	2018	2019	2020	2021	2022	udział w 2022 r.	średnia dynamika
powiat skierniewicki	38 195	38 174	38 122	37 879	37 799	100%	99,7%
Bolimów (gmina wiejska)	4 031	4 021	3 933	3 909			
Bolimów (gmina miejsko-wiejska)							
<i>Bolimów (łącznie)</i>	4 031	4 021	3 933	3 909	3 891	10%	99%
Głuchów	5 760	5 724	5 632	5 561	5 510	15%	98,9%
Godzianów	2 654	2 644	2 613	2 587	2 552	7%	99,0%
Kowiesy	2 914	2 909	2 844	2 827	2 793	7%	98,9%
Lipce Reymontowskie	3 294	3 301	3 177	3 148	3 119	8%	98,7%
Maków	5 956	5 983	5 997	5 987	5 977	16%	100,1%
Nowy Kawęczyn	3 383	3 370	3 410	3 386	3 378	9%	100,0%
Skierniewice	7 574	7 609	7 977	7 972	8 084	21%	101,7%
Słupia	2 629	2 613	2 539	2 502	2 495	7%	98,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Również w szerszej, dwudziestoletniej perspektywie czasowej (2003-2022), widoczny jest powolny, ale ciągle trend zmniejszania się liczby ludności w Gminie. W 2003 roku liczba ludności wynosiła 2 706 mieszkańców, następnie w 2012 roku zwiększyła się do poziomu 2 717 mieszkańców, aby od tego czasu powoli spadać. Trend ten został jednostkowo zachwiany w 2015 roku, gdzie nastąpił niewielki przyrost ludności względem roku poprzedniego – nie była to wówczas jednak kilkuletnia tendencja, ale jednorazowy wyższy wynik. Szczegółowe wartości przedstawione zostały na wykresie poniżej.

Ryc. 30. Liczba ludności w Gminie Słupia w latach 2003-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zachodzące w Gminie procesy demograficzne uzależnione są w dużej mierze od przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Wskaźnik przyrostu naturalnego w województwie łódzkim w 2022 roku kształtował się na poziomie ujemnym, taki sam proces zarejestrowano dla całego powiatu skierniewickiego. Ujemny przyrost naturalny w gminach w 2022 roku oscylował w przedziale od -7,83 w gminie Kowiesy do -1,50 w gminie Skierniewice. Gmina Słupia, ze wskaźnikiem przyrostu naturalnego na poziomie -2,80, posiadała więc bardziej korzystną wartość analizowanego wskaźnika w stosunku do pozostałych gmin. Średnia zmiana przyrostu naturalnego od 2018 roku do 2022 roku nie była z kolei ujemna w każdej z gmin powiatu skierniewickiego. Dodatkowo wartości osiągnęły gminy: Lipce Reymontowskie oraz gmina Skierniewice.

Kolejnym wskaźnikiem przedstawionym w poniższej tabeli jest wskaźnik salda migracji. Wynika z niego, że w 2022 roku napływ ludności nastąpił w 4 gminach powiatu skierniewickiego, w tym w Gminie Słupia. Wartość wskaźnika dla Gminy Słupia wyniosła 0,80, co jest wartością niższą niż średnia dla powiatu skierniewickiego, ale wyższą od średniej dla województwa łódzkiego. Również dynamika zmiany wskaźnika od 2018 roku jest korzystna dla Gminy – osiągnęła wartość 2,29, czyli najwyższy wynik spośród pozostałych gmin powiatu skierniewickiego.

Tabela 13. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Słupia w latach 2018-2022 na tle pozostałych gmin powiatu skierniewickiego, średniej dla powiatu oraz województwa łódzkiego

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2022 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2018 r.	2022 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2018 r.
województwo łódzkie	-6,37	-0,73	-0,66	0,02
powiat skierniewicki	-3,97	-0,40	2,04	0,35
Bolimów (gmina wiejska)				
Bolimów (gmina miejsko-wiejska)			-0,77	
Głuchów	-4,15	-0,35	-5,96	-0,02
Godzianów	-2,71	-1,34	-9,30	-2,99
Kowiesy	-7,83	-0,84	-4,63	-2,53
Lipce Reymontowskie	-4,14	0,26	-5,41	-1,51
Maków	-3,85	-0,42	2,85	0,88
Nowy Kawęczyn	-5,92	-1,26	3,26	0,67
Skierniewice	-1,50	0,29	17,10	2,15
Słupia	-2,80	-0,89	0,80	2,29

*Ze względu na zmianę statusu gminy Bolimów z gminy wiejskiej na wiejsko-miejską nie przedstawiono niektórych danych dla tej jednostki samorządu terytorialnego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Badając sytuację demograficzną gminy, zwrócić należy jednak uwagę nie tylko na liczbę osób zamieszkujących danych obszar oraz jej tendencje wzrostowe czy malejące, ale także na strukturę wieku ludności.

Analizując wskaźniki demograficzne dla Gminy Słupia zaobserwować można stopniowe starzenie się społeczeństwa. Porównując zarówno udział mieszkańców w przedziale wiekowym 25-34 lata (kiedy to średnio najwięcej osób wchodzi na rynek pracy, zakłada rodziny i podejmuje decyzję o miejscu zamieszkania) w 2018 roku do roku 2022 oraz zmiany udziału ludności w wieku produkcyjnym w latach 2018-2022 zauważyć można stopniowe zmniejszenie się udziału osób zarówno w wieku 25-34 lata, jak i w wieku produkcyjnym (mężczyźni w wieku 18-64, kobiety 18-59) w ogólnej liczbie mieszkańców. Mieszkańcy w wieku 25-34 lata stanowili w 2022 roku jedynie 11,46% wszystkich mieszkańców w Gminie. Jest to niższy wynik niż odnotowuje się średnio w powiecie skierniewickim, czy województwie łódzkim. Dynamika zmian badanego wskaźnika wynosi 77%, co również stanowi wartość mniej korzystną niż średnio dla gmin w województwie oraz powiecie. Ponadto zauważyć można zwiększanie się senioralnego obciążenia demograficznego w Gminie, którego dynamika na przestrzeni przedstawionych w poniższej tabeli ram czasowych wynosiła 107%, co stanowiło wynik bardziej korzystny niż w średnio w powiecie i województwie. Porównując wartość analizowanego wskaźnika w 2022 roku w Gminie (29,20%) ze średnimi wynikami dla powiatu (28,70%) oraz województwa (34,10%) zauważyć można, iż jednak w stosunku do powiatu, Gmina jest w mniej korzystnej sytuacji. Wartości powyżej 100% świadczą o zwiększaniu się udziału seniorów w ogólnej liczbie mieszkańców gminy, co prowadzić może do różnego rodzaju problemów i wyzwań natury finansowej, infrastrukturalnej czy społecznej dla Gminy m.in. związanych z obciążeniem systemu finansów publicznych poprzez wzrost kosztów opieki zdrowotnej, zapewnienia mieszkańcom dostępności do placówek zdrowotnych czy koniecznością zapewniania usług opiekuńczych dla osób ze szczególnymi potrzebami, a także ze spadkiem aktywności gospodarczej.

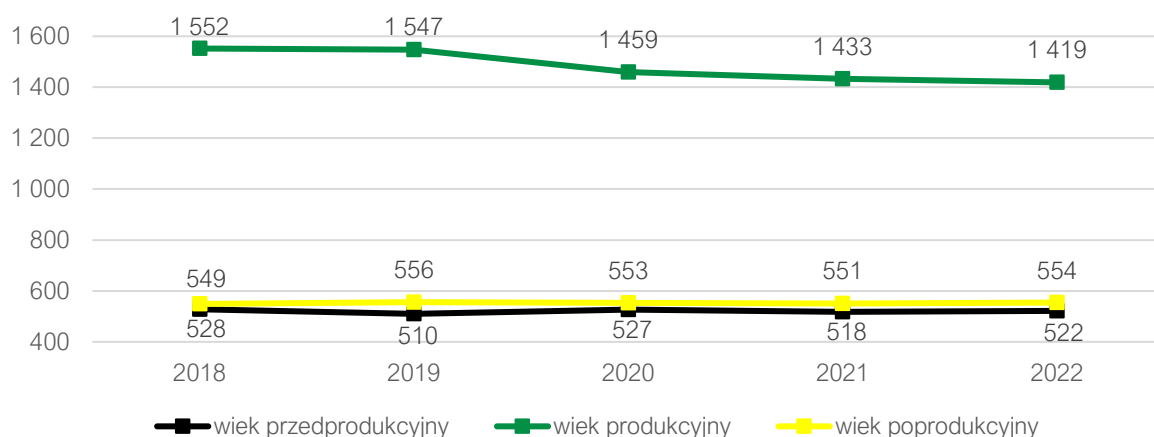
Tabela 14. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Słupia w 2018 i 2022 roku na tle średnich dla powiatu skierniewickiego oraz województwa łódzkiego

JST	mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem (%)			ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (%)		
	2018	2022	dynamika	2018	2022	dynamika
województwo łódzkie	14,53	13,13	90%	29,50	34,10	116%
powiat skierniewicki	14,63	12,39	85%	26,10	28,70	110%
Słupia	14,87	11,46	77%	27,30	29,20	107%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na poniższym wykresie przedstawiona została struktura ludności w Gminie Słupia w latach 2018-2022 w postaci danych bezwzględnych. Analogicznie do pokazanych wyżej danych, zauważyć można stopniowy spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Zauważyć można, że największy spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym odnotowano w 2020 roku względem roku poprzedniego. Związane to może być z pandemią koronawirusa w tamtym okresie.

Ryc. 31. Struktura ludności w Gminie Słupia w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z uwagi na widoczne stopniowe starzenie się społeczeństwa, sytuację demograficzną w Gminie można ocenić jako niekorzystną. Z jednej strony obserwuje się napływ ludności do Gminy (dodatnia wartość salda migracji), z drugiej następuje ciągle zmniejszanie się ogólnej liczby ludności ze względu na ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego oraz zmniejszający się udział w strukturze demograficznej osób w wieku produkcyjnym z jednoczesnym wzrostem liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Wszystkie te czynniki prowadzą do spadku zastępowalności pokoleń na rynku pracy oraz wyludnianiu się Gminy Słupia. Warto mieć na uwadze, że konsekwencją przedstawionych wyżej tendencji będzie w przyszłości zwiększenie kosztów utrzymania i obsługi jednostek oświatowych oraz spodziewany spadek dochodów Gminy z tytułu udziału w PIT, jak również zwiększone zapotrzebowanie na usługi społeczne skierowane do seniorów czy konieczność przeprowadzenia przez Gminę działań mających na celu zwiększenie napływu do Gminy ludzi w wieku produkcyjnym, aby zahamować proces starzenia się społeczeństwa.

3.2. Kapitał społeczny

Przedszkola i żłobki

Na terenie Gminy Słupia nie funkcjonują żłobki, czy kluby malucha. Rodzice mogą oddać swoje dzieci pod opiekę instytucji znajdujących się w gminach sąsiednich, m.in.:

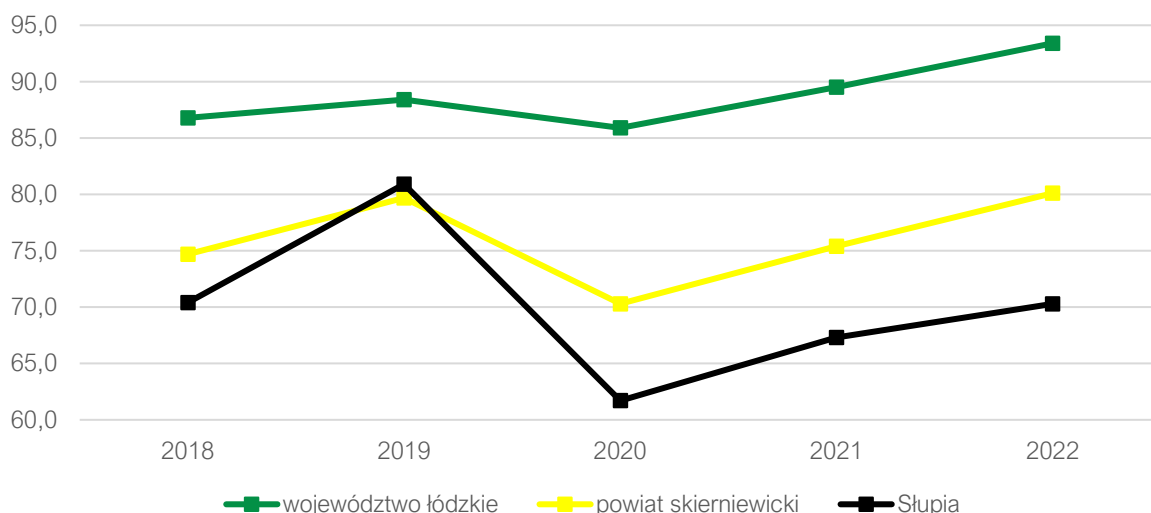
- Gminny Żłobek w Głuchowie,
- Godzianowski Klub Malucha,
- Niepubliczne Przedszkole im. Marty Robin w Rogowie.

Istnieją natomiast dwa oddziały przedszkolne – przy Szkole Podstawowej w Słupi oraz Szkole Podstawowe w Winnej Górze.

Poniżej przedstawiono odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogólnej liczbie dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Słupia w latach 2018-2022 na tle średnich wartości dla gmin powiatu skierniewickiego oraz województwa łódzkiego według danych GUS. Zauważyć można, że wartość badanego wskaźnika była

niemal corocznie niższa niż analogiczne średnie wartości w powiecie i województwie (wyjątek stanowił rok 2019, kiedy wartość dla Gminy przewyższyła wartość dla powiatu). Pozytywnym aspektem jest natomiast tendencja wzrostowa wskaźnika, która utrzymuje się od roku 2020. Jedyne spadki odnotowano w 2020 roku – może to mieć związek z pandemią koronawirusa w tamtym okresie. Zauważyć należy, iż pomimo funkcjonowania przedszkoli na terenie Gminy, większość rodziców posyła swoje dzieci pod opiekę instytucji z innych gmin.

Ryc. 32. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogólnej liczbie dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Słupia w latach 2018-2022 na tle średniej dla powiatu oraz województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Edukacja

Na terenie Gminy Słupia na koniec 2023 roku funkcjonowały dwie szkoły podstawowe – we wsi Słupia oraz we wsi Winna Góra. Pod względem liczby uczniów, szkoła w Słupi jest większą placówką, natomiast liczba oddziałów w obu szkołach jest taka sama. Również liczba etatów nauczycieli jest nieco większa w szkole słupskiej. Szczegółowe informacje przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 15. Publiczne szkoły podstawowe na terenie Gminy Słupia w roku szkolnym 2022/2023

Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli
Szkoła Podstawowa w Winnej Górze	69	8	9	13,90
Szkoła Podstawowa w Słupi	90	8	11	15,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Stan bazy dydaktycznej w obu szkołach jest dość podobny – obie szkoły posiadają sale gimnastyczne (wymagające remontu), komputery użytkowe, monitoring szkolny, funkcjonujące świetlice oraz zapewniają uczniom wsparcie psychologa szkolnego. Szkoły różni przede wszystkim liczba sal lekcyjnych (12 w Słupi, 9 w Winnej Górze), liczba komputerów (dwa razy więcej komputerów w Winnej Górze, co związane jest z wygraną w konkursie „Pracownia Kompetencji Cyfrowych”, w której nagrodą był sprzęt elektroniczny).

Różne są również godziny pracy świetlic szkolnych i wymiar pracy psychologa szkolnego. Szkoła w Słupie nie zapewnia parkingu dla kadry nauczycielskiej i rodziców.

Tabela 16. Stan bazy dydaktycznej w szkołach publicznych na terenie Gminy Słupia (stan na rok szkolny 2022/2023)

Nazwa szkoły:		Szkoła Podstawowa w Winnej Górze	Szkoła Podstawowa w Słupie
Liczba sal lekcyjnych (szt.)		9	12
Rodzaj i stan obiektów sportowych/sal gimnastycznych		sala gimnastyczna – do remontu	sala gimnastyczna – do remontu cyklinowanie podłogi
Komputery do użytku uczniów (szt.)		50	25
Projektory multimedialne (szt.)		6	11
Kamery – monitoring szkolny		tak	tak
Szafki dla każdego ucznia		tak	tak
Świetlice		tak, 7.00-8.00, 8.00-10.00, 13.00-16.00	tak, 7.20-15.00
Parkingi dla kadry/rodziców		tak	nie
Wsparcie psychologa	wymiar pracy (etat)	tak/0,41	tak/0,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Szkoły z terenu Gminy Słupia pochwalić się mogą znaczną liczbą uczniów otrzymujących stypendia dyrektorów szkół za dobre wyniki w nauce. Poniższa tabela przedstawia liczbę uczniów, którzy otrzymali wspomniane stypendia od roku szkolnego 2018/2019 do roku szkolnego 2022/2023 oraz łączne kwoty przeznaczone na stypendia. Zauważyć można, że do roku szkolnego 2020/2021 liczba uczniów wzrosła, natomiast w następnych latach zmalała niemal o połowę. Równocześnie w roku szkolnym 2022/2023 znacznie zmniejszyła się również łączna kwota stypendiów.

Tabela 17. Liczba uczniów otrzymujących stypendia w Gminie Słupia wraz z łączną kwotą oraz rodzajem otrzymanych stypendiów w latach 2018-2023

		2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Stypendia	liczba uczniów otrzymujących stypendium	28	30	35	22	18
	łączna kwota przyznanego stypendium	4 000	4 000	4 000	4 000	3 250
Rodzaje stypendiów		dobre wyniki w nauce				

Źródło: opracowanie

W poniższej tabeli przedstawiono wykaz projektów, osiągnięć oraz wsparcia, jakie otrzymują uczniowie szkół z terenu Gminy Słupia. Szkoła Podstawowa w Winnej Górze pochwalić się może wyróżnieniami dotyczącymi kadry nauczycielskiej i jakości nauczania według plebiscytu prowadzonego przez Dziennik Łódzki. Zauważyć można, że obie szkoły są bardzo aktywnie zaangażowane zarówno w konkursy (i zawody), zarówno wewnętrzne, jak i organizowane przez jednostki zewnętrzne (poza zawodami sportowymi, w których brali udział uczniowie szkoły w Winnej Górze). Szkoły zapewniają swoim uczniom wiele zajęć wspomagających ich rozwój, wyrównujących szanse dla dzieci ze szczególnymi potrzebami oraz rozwijających ich zainteresowania.

Tabela 18. Osiągnięcia oraz wsparcie dla uczniów w szkołach na terenie Gminy Słupia, stan na rok szkolny 2022/2023

Nazwa szkoły:		Szkoła Podstawowa w Winnej Górze	Szkoła Podstawowa w Słupi
Wyróżnienia przyznane szkole/gminie		Najlepsza szkoła w powiecie – wyróżnienie Dziennika Łódzkiego – SP w Winnej Górze, najlepszy nauczyciel klas I-III p. Katarzyna Brzezińska – plebiscyt Dziennika Łódzkiego	-
Realizowane projekty edukacyjne	rzadowe	Laboratoria Przyszłości, Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0, Bezpieczna Szkoła, Program dla szkół „Posiłek w szkole i w domu”, Poznaj Polskę	Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa, Laboratorium Przyszłości, Aktywna tablica, Poznaj Polskę, WF z AWF, SKS
Zawody sportowe/turnieje	wewnętrzne	zawody sportowe LUKS Olimpic Słupia	Indywidualne Biegi Przełajowe, konkursy ekologiczne, plastyczne, muzyczne
	zewnętrzne, w których szkoła brała udział	-	III miejsce w Mistrzostwach Województwa Łódzkiego w piłce nożnej halowej I miejsce w Mistrzostwach Powiatu Skierniewickiego w piłce nożnej halowej chłopców do lat 15, I miejsce w kategorii U9 w Pucharze PZKorf, I miejsce w kategorii U15 w Pucharze PZKorf
Konkursy	zewnętrzne, w których szkoła brała udział	Pracownia Kompetencji Cyfrowych – nagroda główna pracownia mobilna (16 laptopów, ekran multimedialny, szafa), Mały Konkurs Recytatorski, Mini Konkurs Recytatorski, Gminne Konkursy związane z 50-leciem obrony Gminy Słupia, Konkurs Wiedzy Pożarniczej, Książka Mówi, Ekologiczne Boże Narodzenie, Kolejowe ABC	Ogólnopolskie konkursy z matematyki, j. polskiego i j. angielskiego „Albus”, „Olimpus”, Turniej Wiedzy Pożarniczej „Młodzież zapobiega pożarom”, Mistrzostwa Językowe WocaBee
Formy wsparcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami		zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, zajęcia rewalidacyjne, rozmowy indywidualne, terapia logopedyczna	zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, zajęcia rewalidacyjne, zajęcia z logopedą, pedagogiem, pedagogiem specjalnym, psychologiem, zajęcia rozwijające zainteresowania

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Tabela poniżej przedstawia liczbę uczniów na terenie Gminy Słupia oraz innych gmin na przestrzeni ostatnich 5 lat. W liczbie uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy od 2018 do 2021 roku obserwuje się stopniowe zmniejszanie liczby uczniów, natomiast w kolejnych latach liczba ta ponownie delikatnie wzrosła. Z kolei liczba uczniów z terenu Gminy, uczęszczająca do szkół na terenie innych gmin na przestrzeni analizowanych lat znacznie zmalała (z 64 w roku szkolnym 2018/2019 do 44 w roku szkolnym 2022/2023).

Tabela 19. Liczba uczniów zamieszkujących Gminę Słupia uczęszczająca do szkół na terenie Gminy oraz liczba uczniów z terenu Gminy uczęszczających do szkół na terenie innych gmin

		2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy	(os.)	249	200	201	211	206
Liczba uczniów z terenu gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin	(os.)	64	44	46	48	44

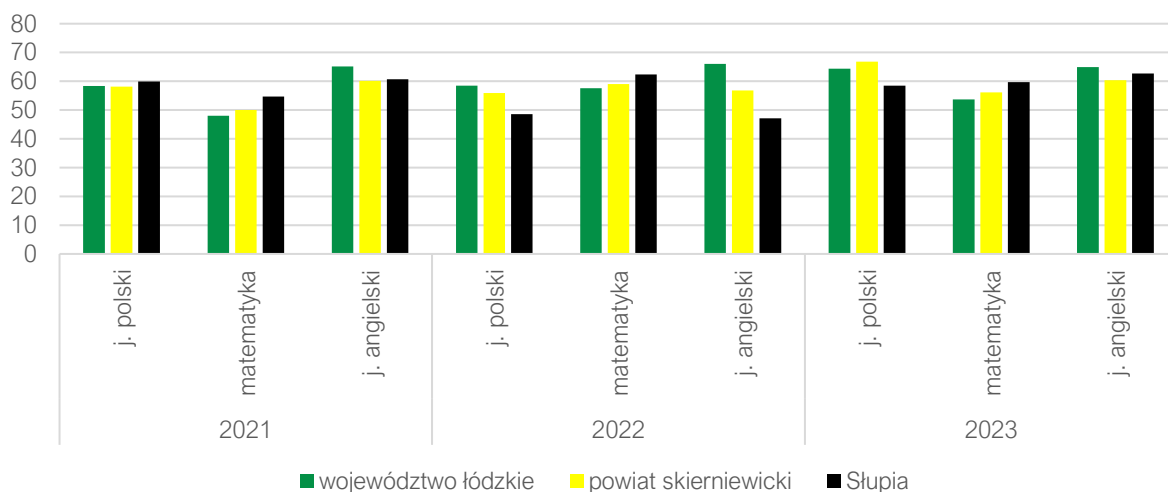
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Głównymi kierunkami dojazdów do szkół na terenach innych są: m. Skierniewice, gm. Koluszki, gm. Głuchów, gm. Bolimów oraz gm. Łódź. Gmina Słupia nie zapewnia natomiast dojazdów we wskazanych kierunkach. Uczniowie mogą jednak korzystać z transportu zbiorowego organizowanego przez gminę Skierniewice (PKS Skierniewice Spółka z o. o.) oraz transportu kolejowego.

Badanie postępów edukacyjnych i osiągnięć uczniów może przybierać różne formy. Najczęściej są to sprawdziany wewnętrzne i zewnętrzne oraz konkursy przedmiotowe. Jedną z takich form sprawdzania wiedzy i poziomu nauczania są egzaminy ósmoklasisty. Średnie wyniki egzaminy ósmoklasisty w Gminie Słupia w latach 2021-2023 obrazuje poniższe zestawienie. Na przestrzeni badanego okresu zauważyć można zarówno różnicę w średnich wynikach z przedmiotów w poszczególnych latach, jak i w ogólnych średnich wynikach w Gminie w ciągu ostatnich paru lat.

Na poniższym wykresie zestawiono wyniki z poszczególnych przedmiotów w latach 2021-2023 i porównano je ze średnią w powiecie skierniewickim oraz województwie łódzkim. Wyniki dla Gminy z języka polskiego jedynie w roku 2021 przewyższyły średnie wartości dla powiatu i województwa. W pozostałych latach były one nieco niższe niż średnie dla gmin powiatu skierniewickiego oraz województwa łódzkiego. Z kolei wyniki z matematyki w Gminie są corocznie wyższe niż średnio w powiecie oraz województwie. Największe zróżnicowanie w wynikach zaobserwować można w przypadku języka angielskiego – w 2021 roku były one zbliżone do średniej powiatowej, ale niższe od wojewódzkiej, w 2022 roku wartość dla Gminy znacznie zmalała, osiągając jednocześnie dużo niższe wyniki niż średnie dla powiatu i województwa, natomiast w 2023 roku znów wzrosły, niemal zrównując się ze średnią wojewódzką.

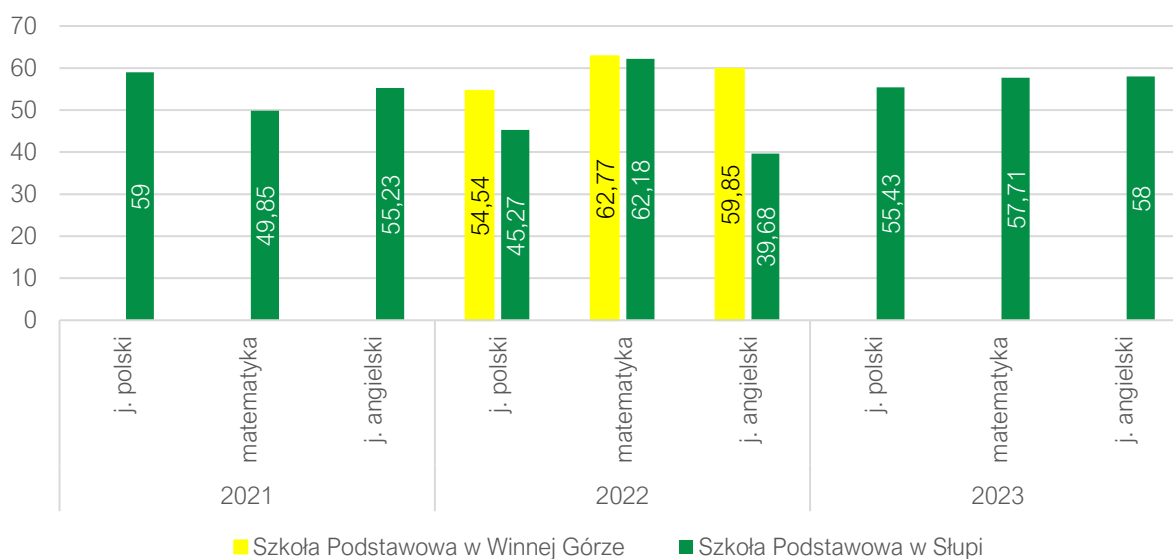
Ryc. 33. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Słupia na tle średnich dla powiatu skierniewickiego i województwa łódzkiego w latach 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.

Wyniki uczniów klas VIII poszczególnych szkół podstawowych w Gminie Słupia z egzaminu na zakończenie szkoły podstawowej w latach 2021-2023 przedstawia poniższy wykres. Zaznaczyć należy, że wyniki dla SP w Winnej Górze opublikowane zostały jedynie dla roku 2022. Sytuacja taka ma miejsce w przypadku zbyt małej liczby uczniów, którzy podeszli do danego egzaminu – OKE nie jest w stanie wyciągnąć reprezentatywnych średnich wyników. Porównując natomiast otrzymane dane zauważyć można, że największe wahania w wynikach uczniów szkoły w Słupi nastąpiły w roku 2022 (duży spadek wyników z języka polskiego oraz angielskiego wraz ze wzrostem wyników z matematyki). Warty uwagi jest fakt, że w 2022 roku, uczniowie Szkoły Podstawowej w Winnej Górze uzyskali wyższe wyniki niż Szkoła Podstawowa w Słupi pod względem każdego przedmiotu.

Ryc. 34. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach w Gminie Słupia w latach 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2017-2022. Na jej podstawie zauważyć można, że wydatki bieżące na oświatę corocznie wzrastały – od roku 2017 o 937 950,99 zł. Najwyższy udział w wydatkach bieżących ogółem stanowiły wydatki na wynagrodzenia i pochodne (średnio 73% wszystkich wydatków bieżących). Pozostałe wydatki bieżące mieściły się w przedziale od 667 tys. do 1,02 mln zł rocznie. Warto jednak zauważyć, że z wyjątkiem roku 2020, gdzie nastąpił niewielki spadek, corocznie zwiększała się kwota subwencji oświatowej. Następowало to przy stopniu pokrycia kosztów subwencją oświatową oscylującym w granicach 56%-69%, więc na bardzo podobnym poziomie przez cały przedstawiony okres.

Tabela 20. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Słupia w latach 2017-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
WYDATKI OGÓŁEM	3 243 478,38	3 548 683,70	3 153 284,96	3 536 886,11	3 586 258,42	3 893 265,22
Wydatki bieżące, w tym:	2 942 444,23	3 149 689,83	3 136 760,83	3 431 980,66	3 586 258,42	3 880 395,22
Wynagrodzenia i pochodne	2 218 983,48	2 344 374,53	2 395 377,10	2 604 384,99	2 918 829,15	2 850 850,08
Pozostałe wydatki bieżące	723 460,75	805 315,30	741 383,73	827 595,67	667 429,27	1 029 545,14
Wydatki majątkowe	301 034,15	398 993,87	16 524,13	104 905,45	-	12 870,00
SUBWENCJA OŚWIATOWA	1 906 193,00	2 066 667,00	2 170 074,00	1 991 150,00	2 201 827,00	2 388 807,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	1 337 285,38	1 482 016,70	983 210,96	1 545 736,11	1 384 431,42	1 504 458,22
Stopień pokrycia	59%	58%	69%	56%	61%	61%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Kultura i sport

Podmiotem realizującym zadania w zakresie kultury i sportu w Gminie Słupia jest **Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Słupi**. Jest to samorządowa instytucja kultury, której organizatorem jest Gmina Słupia. Głównym celem Ośrodka jest prowadzenie działalności kulturalnej i rekreacyjno-sportowej rozwijającej i zaspokajającej potrzeby mieszkańców oraz promocja kulturalna Gminy Słupia. Do podstawowych zadań Ośrodka należy w szczególności:

- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę,
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowanie wiedzą i sztuką,
- rozpowszechnianie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb i zainteresowań kulturalnych, rekreacyjno-sportowych ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Słupi stwarza możliwości poszerzenia intelektu i pogłębiania wrażliwości oraz rozwijania umiejętności, aktywności i twórczej postawy. Plan pracy Ośrodka wynika z celów i zakresu

jego działań statutowych oraz przydzielonej przez Radę Gminy rocznej dotacji oraz dotacji ze środków zewnętrznych pozyskanych na realizację zadań i projektów.

W 2022 roku GOKiS Słupia realizował wraz z Łódzkim Domem Kultury projekt pn. „Lokomotywą po Wiedzę. Eko-Fashion”. W projekcie tym wzięły udział 34 gminy z województwa łódzkiego (ok. 680 osób). Każda gmina mogła zgłosić do projektu 20 uczestników. Umowa na realizację projektu zawarta została już w lutym 2020 roku, jednak ze względu na pandemię koronawirusa projekt rozpoczął się dopiero w kwietniu 2022 roku. W ramach projektu uczestnicy brali udział w warsztatach, których kulminacją było wykonanie stroju ekologicznego, a następnie przedstawienie go podczas pokazu mody. W Gminie Słupia kreacje wykonało 19 dzieci, z których Łódzki Dom Kultury wyłonił 3 laureatów.

W skład Ośrodka wchodzi Gminna Biblioteka Publiczna. Na dzień 31.12.2022 roku Biblioteka posiadała 12 054 pozycji w zbiorach bibliotecznych, w tym: literaturę piękną dla dzieci i młodzieży (3 547 sztuk), literaturę piękną dla dorosłych (6 171 sztuk) oraz literaturę z innych działów (2 336 sztuk). Księgozbiór Biblioteki w 2022 roku został wzbogacony o nowości wydawnicze i lektury. Zakupione zostały 182 pozycje książkowe za kwotę 5 374,86 zł. Wykupiony został również zdalny dostęp do e-booków i audiobooków na platformie Legimi na kwotę 768,00 zł. Wydatki te zostały pokryte w części poprzez dofinansowania w ramach Programu Wieloletniego „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0.” W Bibliotece zainstalowany jest system Akademika, który daje możliwość korzystania z publikacji naukowych Biblioteki Narodowej.

Do najważniejszych cyklicznych wydarzeń kulturalnych i sportowych odbywających się na terenie Gminy Słupia należą: Słupieckie Kolędowanie (organizowane corocznie od 1992 roku), Gminny Dzień Kobiet, Konkurs Recytatorski, konkursy plastyczne, Dzień dziecka, Dzień Mamy i Taty, dożynki Gminno-Parafialne, wieczór andrzejkowy dla dzieci, Mikołajki dla dzieci, wyjazdy integracyjne do teatru oraz wycieczki dla dzieci.

Poniżej przedstawiono obiekty sportowe, którymi dysponuje Gminy Słupia oraz ich charakterystykę. Na infrastrukturę sportową w Gminie składają się dwa boiska sportowe we wsi Słupia oraz boisko przy Szkole Podstawowej w Winnej Górze. Boiska w Słupi są zachowane w dobrym stanie – zostały poddane remontom w ostatnich latach. Obiekty wykorzystywane są jako lokalizacja m.in. zawodów i turniejów sportowych, zajęć szkolnych dla dzieci czy wydarzeń kulturalnych np. dożynek.

Tabela 21. Stan infrastruktury sportowej na terenie Gminy Słupia

Nazwa obiektu i lokalizacja	Charakterystyka obiektu	Zajęcia organizowane dla mieszkańców
boisko sportowe w Słupi, Słupia dz. ew. 251	boisko co roku jest remontowane, w roku 2022 zostało założone oświetlenie, wcześniej wyrównana została płyta boiska	gminne zawody sportowo- pożarnicze, turnieje piłki nożnej, imprezy kulturalne np. dożynki Gminno-Parafialne
boisko przy Szkole Podstawowej w Słupi, Słupia 144	w roku 2023 wykonano zadanie pn. „Budowa kompleksu sportowego w miejscowości Słupia”, w ramach zadania wykonano budowę boiska do piłki nożnej oraz budowę boiska wielofunkcyjnego, budowę bieżni, oświetlenia oraz trybun	turnieje piłki nożnej, siatkowej, korfball
boisko sportowe przy Szkole Podstawowej w Winnej Górze, Winna Góra 40	-	zajęcia dla dzieci szkolnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Bardzo ważnym elementem w sferze kulturalnej Gminy Słupia są następujące zespoły:

- **Zespół ludowy „Ziemia Słupiecka”**, powstały w roku 1979 z inicjatywy Koła Gospodyń Wiejskich w Słupi. Od początku istnienia zespół kultywuje i popularyzuje lokalne tradycje w dziedzinie folkloru: muzyki, śpiewu, tańca oraz obrzędowości regionalnej. Obecnie zespół działa pod patronatem Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Słupi kultywując tradycje przekazywane z pokolenia na pokolenie, mając na celu pielęgnowanie i promowanie folkloru łowickiego oraz zachowanie go od zapomnienia. W 2022 roku zespół wystąpił w programie telewizyjnym „Budzi się ludzi” emitowanym przez łódzki oddział Telewizji Polskiej, zespół wydał również płytę „Na Słupiecką Nutę”, w nakładzie 500 egzemplarzy, a w roku 2023 wystąpił podczas Dni Polski w Brukseli i Mons.
- **Zespół wokalny, dziecięco-młodzieżowy „Niezapominajki”** – działający od 2016 roku. Zespół występuje na imprezach organizowanych na szczeblu powiatowym, jak i wojewódzkim. Zespół bierze również udział w konkursach wokalnych. W 2022 roku zespół nagrał teledysk świąteczny do piosenki „Pierwsza Gwiazda”.
- **Zespół taneczny dziecięco-młodzieżowy „Iskierki Słupieckie”** – zespół działa od 2015 roku. Zespół występuje m.in. na imprezach organizowanych na szczeblu powiatowym i wojewódzkim.

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 Ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

Za bezpieczeństwo na terenie Gminy Słupia odpowiedzialny jest funkcjonariusz dzielnicowy Komendy Miejskiej Policji w Skierniewicach. Według danych przekazanych przez Komendę Powiatową Policji

w Skierniewicach na terenie Gminy Słupia w roku 2022 stwierdzono ogółem 12 przestępstw, z czego 6 stanowiło przestępstwa kryminalne. Policjanci Komendy Miejskiej w Skierniewicach w okresie od 1.01.2022 roku do 21.12.2022 roku przeprowadzili łącznie 12 362 interwencje. Mieszkańcy Gminy w tym okresie 108 razy prosili o interwencje (co stanowiło 0,9% wszystkich zgłoszonych interwencji), z czego 79 przypadków dotyczyło interwencji w miejscach publicznych, a 29 interwencji w gospodarstwach domowych. W 2022 roku średni czas reakcji na zdarzenie zwykłe na obszarze Gminy Słupia wyniósł 17:33", natomiast na zdarzenie pilne 7:58".

Od lutego 2016 roku na terenie powiatu skierniewickiego realizowane są założenia Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa. Dzięki niej można zapoznać się z informacjami na temat bezpieczeństwa w danej lokalizacji. Mapa zawiera informacje o zagrożeniach zgłaszanych przez społeczeństwo. Mogą to być zagrożenia zgłaszane nie tylko z rejonu miejsca zamieszkania osoby zgłaszającej, ale z każdego miejsca, w którym znajduje się zgłaszający.

Na terenie Gminy zlokalizowanych jest 5 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Ich szczegółowy wykaz umieszczony został w tabeli poniżej. Spośród jednostek jedynie OSP w Słupi zostało ujęte w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym. Wszystkie OSP w Gminie czynnie angażują się lub współorganizują wydarzenia gminne poprzez pokazy ćwiczeń ratowniczo-gaśniczych. Stan osobowy wszystkich członków OSP z terenu Gminy Słupia przedstawia się następująco:

- członkowie zwyczajni ogółem – 187 osób,
- w wieku 18-65 lat – 159 osób,
- w wieku ponad 65 lat – 28 osób,
- mogący brać udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych – 49 osób,
- członkowie wspierający – 49 osób,
- członkowie honorowi – 31 osób,
- członkowie Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej – 50 osób.

Tabela 22. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie Gminy Słupia

Nazwa	Lokalizacja	Ujęcie w KSRG*	Wydarzenia gminne
OSP Słupia	Słupia 112A, 96-128 Słupia	tak	pokazy ćwiczeń ratowniczo-gaśniczych podczas Gminno-Parafialnych Dożynek powiatowych i Gminnego Dnia Dziecka
OSP Krosnowa	Krosnowa 18, 96-128 Słupia	nie	udział w gminnych zawodach sportowo-pożarniczych
OSP Gzów	Gzów 39A, 96-128 Słupia	nie	udział w gminnych zawodach sportowo-pożarniczych
OSP Modła	Krosnowa 9A	nie	udział w gminnych zawodach sportowo-pożarniczych
OSP Zagórze	Zagórze 37	nie	udział w gminnych zawodach sportowo-pożarniczych

* - Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Gminy

Na terenie Gminy Słupia działalność prowadzą organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i fundacje. Według danych z Rejestru Stowarzyszeń Ministerstwa Sprawiedliwości w Gminie Słupia działa 18 podmiotów będących stowarzyszeniami, innymi organizacjami społecznymi i zawodowymi i fundacjami. Są to:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Słupi,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Krosnowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Zagórze,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Modle,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Gzowie,
- **Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Zagórze i Okolic** – ze stowarzyszeniem współpracują m.in.: Kółko Rolnicze w Zagórze oraz Fundacja Impresja; stowarzyszenie posiada następujące cele:
 - 1) wspieranie wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju społecznego, kulturalnego i gospodarczego wsi Zagórze,
 - 2) integracja mieszkańców wsi, przeciwdziałanie bezradności i wykluczeniu społecznemu,
 - 3) wspieranie demokracji i budowanie społeczeństwa obywatelskiego w środowisku lokalnym,
- **„Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Słupieckiej”** – ze stowarzyszeniem współpracuje m.in. Kółko Rolnicze w Słupi Folwark-Pokorze; celem stowarzyszenia jest działanie na rzecz wspierania i organizowania inicjatyw poszerzających doświadczenia kulturalne, edukacyjne, społeczne i integracyjne mieszkańców objętych terenem działania stowarzyszenia,
- **Fundacja Impresja**, której podstawową działalnością jest opieka dzienna nad dziećmi.

Gmina Słupia należy do Lokalnej Grupy działania LGD Gniazdo. Współpraca LGD z Gminą Słupia polega na składaniu wniosków do Urzędu Marszałkowskiego za pośrednictwem LGD. Ponadto LGD Gniazdo posiada następujące cele:

- 1) realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju obszaru gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia,
- 2) działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich,
- 3) działania mające na celu rozwój turystyki, ochronę i promocję środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych, popularyzację i rozwój produkcji wyrobów regionalnych,
- 4) wspieranie rozwoju edukacji,
- 5) wspieranie rozwoju przedsiębiorczości oraz inicjatyw lokalnych,
- 6) rozwój społeczeństwa obywatelskiego i aktywności społecznej obywateli,
- 7) działania na rzecz promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej,
- 8) działania służące upowszechnianiu kultury fizycznej i sportu.

Wyżej wymienione organizacje, ale również pozostałe z podmiotów działających w Gminie, w większym lub mniejszym stopniu, współpracują z Gminą w zakresie realizacji wspólnych projektów i inicjatyw na rzecz

społeczności lokalnej. Gmina oferuje wsparcie poprzez pomoc w organizowaniu wielu przedsięwzięć kulturalnych, sportowych, oświatowych i rekreacyjnych.

W ramach realizacji programu współpracy z organizacjami pozarządowymi Gmina Słupia corocznie ogłasza otwarte konkursy na realizację zadań publicznych w sferze upowszechniania kultury fizycznej i sportu oraz ochrony zdrowia. Poniżej przedstawiono wykaz zadań zrealizowanych w latach 2020-2022.

Tabela 23. Zadania realizowane w ramach programu współpracy z organizacjami pozarządowymi w Gminie Słupia w latach 2020-2022

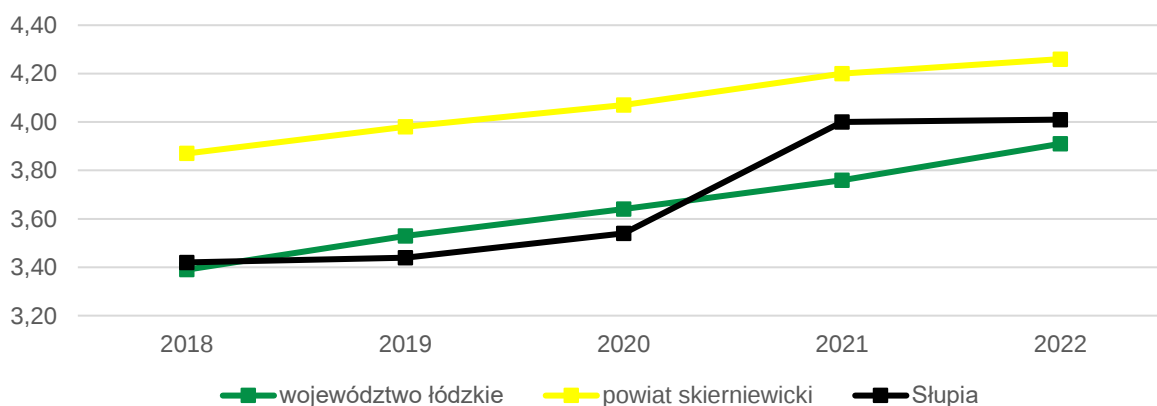
Nazwa	Kto otrzymał	Kwota
Rok 2022		
upowszechnianie kultury fizycznej i sportu dzieci i młodzieży szkolnej w wieku od 6 do 12 lat na terenie Gminy Słupia dotyczące dyscypliny „Piłki nożnej”	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „OLYMPIC” Słupia	5 000,00 zł
upowszechnianie kultury fizycznej i sportu dzieci i młodzieży na terenie Gminy Słupia dotyczące dyscypliny „Piłka nożna” w kategorii wiekowej; od E2/U10 do B1/U17		15 000,00 zł
upowszechnianie kultury fizycznej i sportu na terenie Gminy Słupia dotyczące dyscypliny „Piłka nożna” w kategorii wiekowej senior		15 000,00 zł
upowszechnianie kultury fizycznej i sportu dzieci i młodzieży na terenie Gminy Słupia dotyczące dyscypliny „Korfball”		17 000,00 zł
zadanie upowszechniania kultury fizycznej i sportu na prowadzenie treningów sportowych piłki nożnej na terenie Gminy Słupia		17 000,00 zł
prowadzenie punktu konsultacyjnego na terenie Gminy Słupia dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu	Abstynenckie Stowarzyszenie Klubu Wzajemnej Pomocy „OSTOJA”	4 000,00 zł
organizacja turnusu rehabilitacyjnego jako profilaktyka progresji zmian zwyrodnieniowych kręgosłupa i kończyn dla mieszkańców Gminy Słupia	Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Słupieckiej	25 000,00 zł
Rok 2021		
upowszechnianie kultury fizycznej i sportu dzieci i młodzieży szkolnej w wieku od 6 do 12 lat na terenie Gminy Słupia dotyczące dyscypliny „Piłki nożnej”	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „OLYMPIC” Słupia	5 000,00 zł
prowadzenie treningów sportowych piłki nożnej		5 000,00 zł
upowszechnianie kultury fizycznej i sportu dzieci i młodzieży na terenie Gminy Słupia dotyczące dyscypliny „Piłka nożna” w kategorii wiekowej; od E2/U10 do B1/U17		15 000,00 zł
upowszechnianie kultury fizycznej i sportu na terenie Gminy Słupia dotyczące dyscypliny „Piłka nożna” w kategorii wiekowej senior		13 000,00 zł
upowszechnianie kultury fizycznej i sportu dzieci i młodzieży na terenie Gminy Słupia dotyczące dyscypliny „Korfball”		17 000,00 zł
zakup strojów ludowych dla zespołu Ziemia Słupiecka, który jest wizytówką Gminy Słupia i reprezentuje ją na uroczystościach gminnych i ogólnopolskich	Koło Gospodyń Wiejskich w Słupi	18 000,00 zł
prowadzenie działalności profilaktycznej skierowanej do osób z problemami alkoholowymi, wychodzącymi z choroby oraz ich rodzinami, integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu	Abstynenckie Stowarzyszenie Klubu Wzajemnej Pomocy „OSTOJA”	10 000,00 zł
Rok 2020		

upowszechnianie kultury fizycznej i sportu dzieci i młodzieży szkolnej w wieku od 6 do 12 lat na terenie Gminy Słupia dotyczące dyscypliny „Piłki nożnej”	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „OLYMPIC” Słupia	5 000,00 zł
upowszechnianie kultury fizycznej i sportu dzieci i młodzieży na terenie Gminy Słupia dotyczące dyscypliny „Piłka nożna” w kategorii wiekowej; od E2/U10 do B1/U17		5 000,00 zł
upowszechnianie kultury fizycznej i sportu na terenie Gminy Słupia dotyczące dyscypliny „Piłka nożna” w kategorii wiekowej senior		13 000,00 zł
upowszechnianie kultury fizycznej i sportu dzieci i młodzieży na terenie Gminy Słupia dotyczące dyscypliny „Korfball”		17 000,00 zł
Realizacja programu profilaktyki zdrowotnej dla mieszkańców Gminy Słupia	Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Słupieckiej	20 000,00 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z realizacji programu współpracy Gminy Słupia z organizacjami pozarządowymi za 2020, 2021 i 2022 rok.

Na poniższym wykresie przedstawiono wskaźnik obrazujący liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 tys. mieszkańców Gminy Słupia. Wartość wskaźnika corocznie systematycznie wzrasta (od 3,42 w 2018 roku do 4,01 w 2022 roku). Największy wzrost odnotowano w roku 2021 względem roku poprzedniego. Dzięki temu wartości wskaźnika dla Gminy przewyższyły średnie wartości dla województwa łódzkiego. Natomiast przez cały badany okres wartości dla Gminy są niższe od tych uśrednionych dla powiatu skierniewickiego.

Ryc. 35. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Słupia na tle średnich wartości dla powiatu skierniewickiego i województwa łódzkiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna dla mieszkańców Gminy Słupia zapewniana jest przez na Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Lekarzy Rodzinnych L. Korzon, J. Kuryłek, B. Onisk-Strąk (poradnia lekarza rodzinnego, poradnia pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej) – Słupia 133, 96-128 Słupia. Ponadto na terenie wsi Słupia zlokalizowany jest Punkt Apteczny „Słoneczko” (ul. Słupia 133, 96-128 Słupia).

Najbliższa stacja pogotowia zlokalizowana jest w Lipcach Reymontowskich przy ul. Nowickiej 39 (tj. w odległości ok. 5-6 km od Gminy Słupia). Z kolei najbliższym szpitalem jest Wojewódzki Szpital Zespolony w Skierniewicach przy ul. Rybickiego 1 (odległość to ok. 20 km od Gminy).

Gmina nie dofinansowuje nieobowiązkowych szczepień, natomiast współpracuje z innymi podmiotami w zakresie realizacji programów profilaktycznych. Współpraca ta opiera się na ustawianiu mammobusa przy Urzędzie Gminy w Słupi oraz przy remizie OSP w Słupi.

Za realizację zadań dotyczących pomocy społecznej oraz podejmowania działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem w Gminie Słupia odpowiedzialny jest **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupi** zlokalizowany pod adresem Słupia 136.

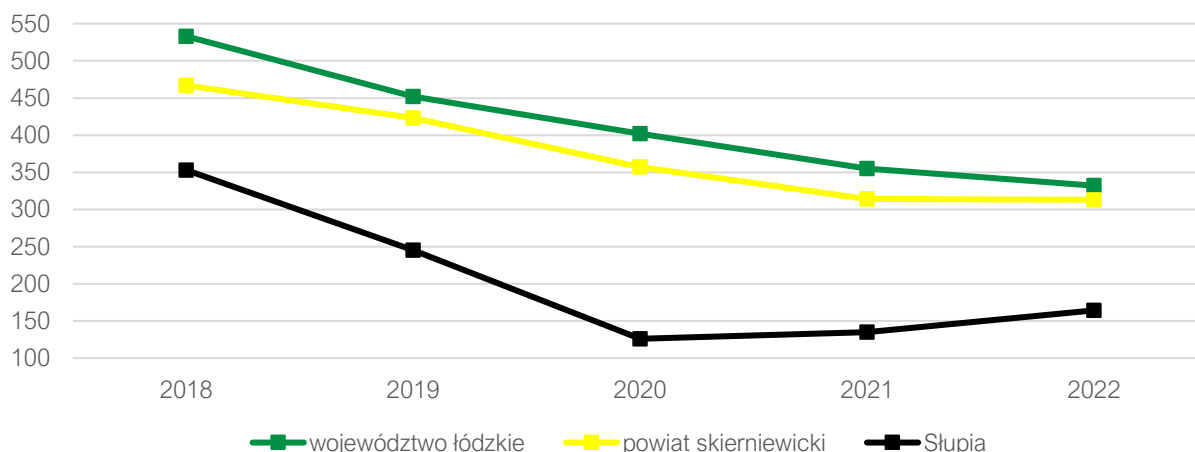
Zadania pomocy społecznej tutejszy ośrodek realizuje poprzez:

- rozpoznanie potrzeb na terenie Gminy,
- udzielanie wsparcia osobom i rodzinom w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb,
- zapobieganie sytuacjom kryzysowym poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze społeczeństwem.

Celem działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując uprawnienia, zasoby i możliwości. Ośrodek wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Na wykresie poniżej przedstawiono porównanie wskaźnika liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w latach 2018-2022 w Gminie Słupia z analogicznym wskaźnikiem dla powiatu i województwa. Przez cały przedstawiony okres wartości wskaźnika dla Gminy są znacznie niższe niż te dla jednostek wyższego szczebla. Do 2020 roku w Gminie odnotowywany był gwałtowny spadek wartości wskaźnika, natomiast od 2020 roku zauważalny jest jego stopniowy wzrost.

Ryc. 36. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Słupia na tle średnich wartości dla powiatu skierniewickiego oraz województwa łódzkiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniżej opisane zostały dokumenty, na podstawie których prowadzona jest polityka socjalna i pomoc społeczna na terenie Gminy Słupia.

***Dokumenty gminne dotyczące zagadnienia pomocy społecznej i wsparcia
dla osób potrzebujących***

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie na lata 2018-2022**

(w momencie pisania niniejszego dokumentu opracowywany jest nowy Program dla Gminy Słupia)

- jest spójny z założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- na mocy Programu, Gmina Słupia powołała Zespół Interdyscyplinarny, w którego skład wchodzi przedstawiciele policji, służby zdrowia, pomocy społecznej, oświaty oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – celem działania Zespołu jest kompleksowa pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy, przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy, wypracowanie procedur interwencji kryzysowej wobec ofiar i sprawców przemocy oraz opracowanie adekwatnej strategii postępowania, kierowanie ofiar i sprawców przemocy do odpowiednich specjalistów, monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, uruchomienie współpracy między różnymi instytucjami pomocowymi, zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty”, gromadzenie informacji na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom, analiza wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania poddania się leczeniu odwykowemu – w 2022 roku odbyły się 4 posiedzenia Zespołu
- w 2022 roku do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęły trzy „Niebieskie Karty”, jednocześnie tego samego roku zakończono trzy inne procedury „Niebieskiej Karty” w związku z ustaniem przemocy w rodzinie

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Słupia

(w momencie pisania niniejszego dokumentu Program jest opracowywany)

Podstawowym celem Programu jest stworzenie spójnego systemu wsparcia dla rodzin borykających się z trudnościami funkcjonalnymi w przywróceniu im zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w pokonywaniu różnorodnych ograniczeń i trudności.

Stosując Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Program ma na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do:

- wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowanie dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka,
- powrotu do rodziny,
- utrzymywaniu osobistych kontaktów z rodzicami z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów,
- stabilnego środowiska wychowawczego,
- kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku,
- pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia,
- ochrony przed arbitralną lub bezprawną integracją w życie dziecka,
- informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości,
- ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem,
- poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej,
- dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w 2022 roku

Program wszedł w życie w 2022 roku Uchwałą nr XXXI/185/2022 Rady Gminy Słupia z dnia 18 marca 2022 r. W oparciu o Program, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizuje zadania z zakresu zapobiegania i likwidacji skutków nadużywania alkoholu. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów tworzył lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu oraz innych zagrożeń i uzależnień. Program ten jest częścią strategii i polityki społecznej i ma na celu tworzenie spójnego systemu działań profilaktycznych i naprawczych zmierzających do zapobiegania powstawania nowych problemów związanych z alkoholem i narkotykami, zmniejszenie rozmiaru tych, które aktualnie występują oraz zwiększeniu zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami. W Programie zawarte są zadania promujące zdrowy styl życia bez alkoholu i używek, a także zadania mające na celu ograniczenie szkodliwości nadmiernego picia alkoholu oraz przybliżenie problemów jakie szkody zdrowotne i społeczne niesie za sobą ten nałóg. Komisja kładzie duży nacisk na profilaktykę w szkołach, aby dzieci od najmłodszych

lat mogły dowiedzieć się jakie następstwa niesie za sobą nadużywanie picia alkoholu oraz gdzie szukać pomocy w razie stosowania przemocy przez rodziców i rówieśników.

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Słupia na lata 2021-2025

Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych członków wspólnoty samorządowej jest zadaniem własnym gminy, nałożonym przez ustawę z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz. U. z 2018 r., poz. 1234 z późn. zm.). Polityka mieszkaniowa na terenie Gminy Słupia oparta jest o wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Słupia na lata 2021-2025, przyjęty Uchwałą Nr XXII/126/2020 Rady Gminy Słupia z dnia 28 grudnia 2020 r.

Gmina w świetle obowiązujących przepisów zobowiązana jest do zapewnienia lokalu mieszkaniowego osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Lokalami i budynkami wchodzącymi w skład mieszkaniowego zasoby Gminy Słupia zarządza Wójt Gminy Słupia przy pomocy Urzędu Gminy.

W 2023 roku Gmina posiadała 11 mieszkań komunalnych (a więc o 2 mniej niż roku poprzednim), z których wszystkich obiekty, na moment pisania niniejszego dokumentu, są wynajmowane. Pomimo istniejącego obowiązku, Gmina Słupia nie posiada lokali socjalnych. W celu zaspokajania ewentualnych potrzeb mieszkańców Gmina podnajmuje takie lokale.

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Słupia na lata 2024-2030

Szanowni Państwo,
W związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Słupia na lata 2024-2030, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo						
Jak oceniasz:	0*	1	2	3	4	5
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy?						
Skuteczność działania pomocy społecznej?						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
Dostęp do żłobków / klubów malucha?						
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę (DPS, Klub Seniora)?						
Wsparcie osób niesamodzielnych?						
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy?						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?						
Gospodarka						
Jak oceniasz:	0*	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?						
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy?						
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
Dostępność usług na terenie Gminy?						

Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie?						
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?						
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						
Środowisko i przestrzeń						
<i>Jak oceniasz:</i>	0*	1	2	3	4	5
Estetykę swojego gminy?						
Jakość powietrza w gminie?						
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?						
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)?						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?						
Świadomość ekologiczną mieszkańców?						
System odbioru odpadów na terenie gminy?						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?						
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy?						
Infrastruktura techniczna						
<i>Jak oceniasz:</i>	0*	1	2	3	4	5
Stan dróg w gminie?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Jakość sieci wodociągowej?						
Jakość sieci kanalizacyjnej?						
Jakość sieci gazowej?						
Dostęp do Internetu w gminie?						
Turystyka i rekreacja						
<i>Jak oceniasz:</i>	0*	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną gminy?						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?						
Poziom bazy gastronomicznej?						
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych?						
System ścieżek rowerowych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						

Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						
Edukacja i kultura						
<i>Jak oceniasz:</i>	0*	1	2	3	4	5
Dostęp do edukacji przedszkolnej?						
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?						
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?						
Organizację dowozu dzieci do szkół?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)?						
Działalność domu kultury i biblioteki?						
Działalność świetlic wiejskich?						

*Nie dotyczy / nie mam zdania

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w Gminie w ciągu najbliższych lat:

- ☐ poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- ☐ poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego / zapewnienie transportu zbiorowego
- ☐ rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
- ☐ rozbudowa oświetlenia ulicznego
- ☐ rozwój infrastruktury sportowej
- ☐ budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- ☐ budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- ☐ rozwój sieci gazowej
- ☐ budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- ☐ rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- ☐ poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- ☐ poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
- ☐ zwiększenie dostępu do Internetu
- ☐ wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- ☐ stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- ☐ stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- ☐ poprawa dostępu do usług medycznych
- ☐ zmniejszenie bezrobocia
- ☐ promocja gminy
- ☐ inwestycje w rozwój turystyki
- ☐ podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- ☐ zwiększenie dostępności przedszkoli
- ☐ zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- ☐ poprawa bezpieczeństwa publicznego
- ☐ rozwój kultury
- ☐ aktywizacja osób starszych
- ☐ inne (*jakie?*)

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

Metryczka

Płeć:

- ☐ kobieta
☐ mężczyzna

Wiek:

- ☐ poniżej 18 lat
☐ 18-25 lat
☐ 26-35 lat
☐ 36-45 lat
☐ 46-55 lat
☐ 56-65 lat
☐ powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

- ☐ uczeń/student
☐ rolnik
☐ przedsiębiorca
☐ osoba pracująca
☐ osoba bezrobotna
☐ emeryt / rencista
☐ inne (jakie?)

Zamieszkanie:

- ☐ jestem mieszkańcem gminy
☐ nie jestem mieszkańcem gminy

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszego Gminy!

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
1.1. Racjonalne zagospodarowanie przestrzeni i zwiększenie jej dostępności	Opracowanie Planu Ogólnego odpowiadającego na potrzeby mieszkańców				
	Aktualizacja i opracowanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego				
	Wyznaczenie terenów pod rozwój zabudowy mieszkaniowo-usługowej				
	Wyznaczenie obszarów rozwoju przemysłu				
	Współpraca z policją w zakresie zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców				
	Dążenie do zwiększenia dostępności przestrzennej, w tym dostępności budynków użyteczności publicznej oraz ciągów pieszych i rowerowych				
	Dostosowanie placówek oświatowych dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym likwidowanie barier w ramach edukacji włączającej				
	Poprawa walorów estetycznych przestrzeni publicznej				
1.2. Stworzenie spójnej, nowoczesnej i bezpiecznej infrastruktury technicznej i drogowej	Przeprowadzanie remontów, modernizacji i tworzenie nowej zabudowy z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego dostosowanego do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami				
	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej, m.in.: kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej				
	Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych na terenie Gminy				
	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej, w tym m.in.: chodników, ścieżek rowerowych, oświetlenia ulicznego, monitoringu				
	Modernizacja i przebudowa stacji uzdatniania wody				
	Kontynuacja współpracy z ościennymi gminami w zakresie transportu zbiorowego				
	Współpraca z podmiotami zewnętrznymi w zakresie rozwoju sieci gazowej oraz sieci światłowodowej				
1.3. Poprawa jakości środowiska i czystości Gminy z jednoczesnym wzmocnieniem odporności na zmiany klimatu i zagrożenia naturalne	Współpraca z zarządami dróg wszystkich kategorii w sprawach przebudowy i budowy dróg oraz bezpieczeństwa drogowego				
	Rozbudowa i modernizacja Gminnej Oczyszczalni Ścieków				
	Rozwój i modernizacja sieci melioracyjnej				
	Zwiększenie powierzchni terenów przepuszczalnych, zagospodarowujących wody opadowe na miejscu i zapobiegających jej zbyt szybkiemu odpływowi ze zlewni				
	Wyznaczenie terenów pod rozwój OZE w miejscach nieuciążliwych dla mieszkańców				
	Współpraca z WFOŚiGW w Łodzi w zakresie programów środowiskowych m.in.: Czyste Powietrze				
	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej m.in. Ośrodka Zdrowia, Domu Nauczyciela i OSP				
	Działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji, m.in. wspieranie wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji i montażu instalacji OZE przez mieszkańców i przedsiębiorców				
	Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym unikania „betonowania” przestrzeni oraz wprowadzenie i egzekwowanie standardów ochrony zieleni w procesie inwestycyjnym				

	Wprowadzenie i egzekwowanie standardów ochrony zieleni w procesie inwestycyjnym				
	Rozwijanie świadomości ekologicznej i edukacja ekologiczna mieszkańców w postaci m.in. spotkań tematycznych i akcji ekologicznych, w tym dla dzieci i młodzieży				
	Promowanie nawyków proekologicznych wśród mieszkańców i zachęcanie do zdrowego i ekologicznego życia poprzez konkursy, tematycznie imprezy, upowszechnianie wiedzy				
	Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, krajobrazu oraz różnorodności biologicznej				
	Rozwój i zachowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury na terenie Gminy				
	Przeprowadzanie prac porządkowych i utworzenie nowych nasadzeń w granicach terenów zieleni urządzonej w Gminie, w tym rozwój bioróżnorodności na tych terenach				
	Utworzenie klastra energii na terenie Gminy				

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
2.1. Rozwój i wsparcie przedsiębiorczości w Gminie	Wyznaczenie i rozwój terenów inwestycyjnych				
	Inicjowanie nowych stref aktywności gospodarczej				
	Działania promocyjne w celu przyciągnięcia inwestorów				
	Promocja i działania na rzecz jak najszybszego zagospodarowania uzbrojonych terenów inwestycyjnych				
	Tworzenie dobrych warunków dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw				
	Podjęcie działań mających na celu utworzenie podmiotu skupiającego przedsiębiorców z Gminy				
	Rozbudowa lokalnego rynku pracy poprzez przyciągnięcie nowych przedsiębiorców i zwiększenie dostępnych miejsc pracy w celu zapobiegania bezrobociu mieszkańców				
	Wdrażanie instrumentów służących podnoszeniu kwalifikacji, nabywaniu kompetencji i zdobywaniu doświadczenia zawodowego mieszkańców, w szczególności osób młodych				
2.2. Rozwój promocji Gminy w oparciu o lokalne podmioty i produkty lokalne	Rozwój e-usług				
	Renowacja i zwiększenie dostępności do miejsc ważnych dla lokalnej historii m.in. zabytków, miejsc pamięci, pomników				
	Wykorzystanie dostępnych obiektów rekreacyjnych w celu utworzenia spójnej oferty rekreacyjno-turystycznej				
	Wypracowanie spójnej oferty lokalnych smaków i produktów lokalnych poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi i lokalną społecznością				
	Wspieranie rozwoju pszczelarstwa				
	Promocja i wykorzystanie walorów przyrody i historii/tradycji Gminy m.in. folkloru łowickiego				
	Wspieranie działań KGW i OSP				
	Kultywowanie tradycji poprzez działalność grup artystycznych m.in. zespołów ludowych, tanecznych i wokalnych				
	Działania promujące rozwój rękodzieła ludowego m.in. haftów				

	Organizacja inicjatyw promujących Gminę				
	Udział w wydarzeniach promujących Gminę				
	Współpraca z LGD w zakresie pozyskiwania środków				
	Aktywizacja społeczna oraz wzmacnianie postaw patriotyzmu lokalnego				

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wyk.	Faktyczny termin wyk.	Realizacja (TAK / NIE)
3.1. Wsparcie oferty społecznej dla mieszkańców w sposób kompleksowy	Rozpoczęcie działań w celu zbadania zapotrzebowania na utworzenie miejsc opieki dla dzieci do lat 3				
	Zwiększenie dostępu do usług psychologicznych dla mieszkańców m.in. poprzez zwiększenie liczby dyżurów psychologa dla mieszkańców				
	Współpraca z innymi gminami w celu utworzenia miejsc pomocy dla potrzebujących				
	Wsparcie działań GOPS, w szczególności w zakresie opieki nad starszymi wymagającymi pomocy innych osób				
	Rozwój usług opiekuńczych i asystenckich dla osób starszych i niesamodzielnych, w tym m.in. transport do lekarza				
	Wspieranie działań zmierzających do rozwoju dostępności do usług medycznych o charakterze specjalistycznym				
	Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie walki z uzależnieniami				
	Zwiększenie dostępności mieszkań komunalnych i socjalnych				
	Rozwój wolontariatu i samopomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców Gminy				
	Realizacja programów profilaktyki zdrowotnej i ich promocja wśród mieszkańców				
3.2. Rozwój jakości i innowacyjności nauczania	Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu poprzez rozwój usług cyfrowych i zwiększenie dostępu do nich, w tym nauka korzystania z Internetu i nowoczesnych technologii				
	Utrzymanie i rozwój infrastruktury oraz bazy dydaktycznej i sportowej w szkołach				
	Doposażenie szkół i przedszkoli				
	Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych dla uczniów				
	Kontynuacja organizacji wyjazdów na naukę pływania dla uczniów w Gminie				
	Wprowadzanie innowacji w sposobie nauczania, poprzez wsparcie rozwoju nauczycieli oraz wykorzystanie nowoczesnych technologii				
	Wsparcie rozwoju dzieci szczególnie uzdolnionych w rozwijaniu swych talentów				
	Wsparcie dla uczniów wymagających pomocy w wyrównaniu szans rozwojowych, także poprzez edukację włączającą				
	Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy				
	Zwiększenie częstotliwości uczestnictwa gminnych szkół i ich uczniów w programach rządowych i europejskich oraz konkursach i wydarzeniach ponadgminnych				
	Zachęcanie dzieci do uprawiania sportu, w tym poprzez organizację systematycznych zajęć sportowych				
	Wsparcie szkół w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, w tym unijnych				
	Organizacja bezpłatnych szkoleń tematycznych, zajęć i warsztatów dla mieszkańców, którzy ukończyli już proces nauki w szkołach m.in. w zakresie nauki języków obcych				
3.3. Zapewnienie rozbudowanej i atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców	Poszerzenie bezpłatnej oferty kulturalnej dla wszystkich grup mieszkańców				
	Organizacja wydarzeń o charakterze integracyjnym, kulturalnym i sportowym, np. festyny, pikniki				
	Budowa i modernizacja miejsc spotkań dla młodzieży m.in. siłowni zewnętrznych i altan				
	Budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego w m. Słupia (trybuny, plac zabaw, rozbudowa siłowni)				
	Modernizacja istniejącej bazy sportowej				
	Modernizacja i doposażenie gminnej infrastruktury kulturalnej m.in. Gminnej Biblioteki w Słupia				

	Współpraca z KGW, OSP i organizacjami pozarządowymi na rzecz utworzenia spójnej oferty kulturalnej dla mieszkańców				
	Wsparcie lokalnych klubów sportowych m.in. klubu LUKS Olympic				
	Aktywizacja osób starszych poprzez poszerzenie oferty edukacyjnej, integracyjnej i rozrywkowej, w tym zajęć i warsztatów tematycznych				
	Modernizacja placów zabaw				

Urząd Gminy w Słupii

96-128 Słupia
Słupia 136